LATVIJA
Latvian Newspaper
Nr. 17 (461) Febr. 28, 1951
Publisher: Jānis Niedra, Augustdorf b. Detmold, Lager, Bl. 9—7. Phone: Augustdorf 02. Printer: Weilheimer Druckerei G. m. b. H., Weilheim (Obb.). Published twice weekly.
Circulation 14.000.
Sponsor — International Refugee Organization.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 17 (461)
Trešdien, 1951. g. 28. febr.
Iznāk trešdienās un sestdienās. Izdevējs: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenā redaktora v. i. Maksis Čulītis. Redaktori: P. Klāns, V. Lesiņš, E. Raisters, L. Švarcs. Apgāda saimniecības vadītājs A. Āboliņš. Austrālijas redakcijas vadītājs A. Smits (21, Linden Avenue, Wendouree, Ballarat, Vic., Australia). Redakcijas adr.: (13b) Grafenaschau (Obb.), DP Camp.

Maskavai stiprākie brunotie spēki pasaulē — apgalvo ģen. Kurasovs

Maskava (el). — Sarkanarmijas 33. gada dienai veltītā radio runā ģenerālis Kurasovs apgalvoja, ka Pad. savienībai patlaban pieder stiprākie brunotie spēki pasaulē: „Mēs esam spējīgi aizsargāties pret jebkuru uzbrucēju un uzvarēt katru varu, kas tiecas pēc pasaules virskundzības, tāpat kā mēs uzvarējām Hitleru.." Tālāk padomju ģenerālis aicināja sarkanarmiju būt gatavai uz cīņu. Arī kara ministrs maršals Vasiļevskis un jūras spēku komandieris admirālis Jumaševs aicināja padomju karavīrus un matrožus būt katrā laikā cīņas gatavībā.

Partijas laikraksts Pravda citē Staļina vēstījumu, kurā teikts, ka padomju armija neesot radīta svešu zemju iekarošanai, bet savas zemes aizstāvēšanai. „Sarkanarmija arvien respektējusi citu valstu tiesības un neatkarību," apgalvoja Staļins (!!). Kara ministra vietnieks maršals Sokolovskis Izvestijā rakstīja, ka Sav. valstis un Lielbritānija otrā pasaules karā esot rīkojušies negodīgi pret savu padomju sabiedroto: „Angloamerikāņi vēlējās panākt Vācijas, Japānas un Pad. savienības spēku novājināšanu, lai sagatavotu sev ceļu uz pasaules virskundzību. Abas šīs valstis izvairījās no otras frontes radīšanas tik ilgi, kamēr bija skaidri redzams, ka Pad. savienība viena pati sasitīs Vāciju."

Sarkanarmijas gada dienas svinīgajā aktā Berlīnes austrumu sektorā padomju joslas ārlietu ministrs Dertingers deklarēja, ka „Vācija atrodas sarkanarmijas aizsardzībā." Tādēļ vācieši esot sarkanarmijai parādā „mūžīgu mīlestību, uzticību, draudzību un pateicību."

... bet padomju jaunākā nota runā citu valodu

Gluži pretējo ģen. Kurasova radiorunā izteiktajam pauž jaunākā padomju atbildes nota Lielbritānijai, ko Tass publicēja svētdien. Pad. savienība šai notā noraida angļu pārmetumus, ka padomju brunotie spēki esot skaitliski stiprāki nekā rietumu sabiedrotiem kopā un paskaidro, ka tai esot zem ieročiem uz pusi mazāk karavīru nekā trīs lielākām Atlantika pakta valstīm — Lielbritānijai, ASV un Francijai. Šo trīs valstu rīcībā esot vairāk nekā 5 milj. karavīru, bet Pad. savienībai neesot patlaban vairāk cīnītāju kā 1939. gadā (t. i. 2,5 milj.).

Kremlis apvaino Lielbritānijas valdību, ka tā pārkāpusi anglo-padomju vienošanās 3. pantu, kurā prasīta jaunas Vācijas agresijas aizkavēšana, kā arī lauzusi 1942. g. draudzības līgumu, padarot neiespējamu abu zemju sadarbību. Lielbritānijas un pārējo rietumu valstu izturēšanās iepretī Vācijai liecinot, ka padomju apgalvojumi esot pareizi. Brunošanās rūpniecības magnata Alfreda Krupa atbrīvošana no Landsbergas cietuma esot jauns pierādījums vācu kara rūpniecības atjaunošanai.

Angļu 17. februāra notā izteiktos apgalvojumus it kā padomju valdība iejaukusies kaimiņvalstu iekšējās lietās, Kremļa nota kategoriski noraida. „Savādi liekas," teikts notā, „ka Lielbritānija uzdodas par fašistiskās Jugoslavijas valdības aizstāvi." Jugoslaviju Pad. savienība neapdraudot, jo tā „esot diezgan savu dēlu asinis izlējusi, atbrīvojot Jugoslaviju no vācu jūga." Miera līguma parakstīšanu ar Austriju kavējot nevis Pad. savienība, bet rietumu sabiedrotie, kas gribot pārvērst šo zemi par jaunu militāru atbalsta punktu.

Beidzot Pad. savienība liek tomēr savā notā saprast, ka tā gatava runāt ar Lielbritāniju par savstarpējo attiekmju uzlabošanu.

Arabu valstis stāvēs rietumu sabiedroto pusē

Kairo (ll). — ASV ārlietu ministrijas Āzijas un vidējo austrumu problēmu viceministrs Džordžs Mekgijs ceturtdien preses konferencē Ēģiptē paskaidroja, ka pēc viņa pārliecības arabu valstis kara gadījumā nostāsies rietumu sabiedroto pusē. Mekgijs patlaban atrodas Ceilonā, kur 26. febr. sākās Dienvidaustrumāzijā nodarbināto ASV diplomātu konference.

Mekgijs preses pārstāvjiem tālāk paskaidroja, ka viņu ļoti iepriecinājusi Grieķijas un Turcijas, bet jo sevišķi Persijas apņemšanās iekļauties kollektīvās drošības sistēmā. Sav. valstis gatavas palīdzēt Vidējo austrumu valstīm aizsargāties pret komūnismu. Viņš gan pašreizējā brīdī nesaskatot īpašus draudus Vidējiem austrumiem, bet nopietni komūnisma draudi pastāvot visas pasaules mērogā. Ilgāka apspriede Mekgijam Kairo bija arī ar Ēģiptes ārlietu ministru Salachu Eldinbeju.

ATOMBUMBA UZ KREMLI, ja Pad. savienība uzbruks rietumiem

ASV ARMIJAS ŠTĀBA ŠEFS ĢENERĀLIS KOLLINS NOSKAIDRO ASV NOSTĀJU

Vašingtona (lg). — Aizstāvot senāta ārlietu un brunoto spēku komitejas sēdēs nepieciešamību drīz nosūtīt uz Eiropu 4 amerikāņu divīzijas, ASV armijas štāba priekšnieks ģen. Kollins uzsvēra, ka, Pad. savienībai sākot uzbrukumu Eiropā, ASV nekavēsies pret agresoru tūdaļ lietot atombumbu. Amerikāņu stratēģiskie gaisa spēki nenogaidīs, līdz kaujas uz sauszemes jau būtu izšķirtas, bet, karam sākoties, tūdaļ „sitīs Pad. savienību ar milzīgu spēku".

Taču atombumbas drauds vien nespētu atturēt komūnistus no uzbrukuma, un jārūpējas arī par sauszemes spēku pastiprināšanu. Tādēļ arī ASV pašlaik Eiropā stacionēto divu divīziju vietā būtu tur jātur kaujas gatavībā vismaz sešas. Kollins brīdināja no neizmērojamām sauszemes spēku rezervēm, kas ir Pad. savienības un tās kontrolēto valstu rīcībā, un, kas trūkstot pietiekamam pretspēkam, īsā laikā okupētu visu Eiropu — par spīti Rietumvalstu pārsvaram gaisā un uz jūras. Sarkanarmijas padzīšanai atpakaļ uz Maskavu būtu nepieciešmas ap 300 divīziju. Taču Eiropas aizsardzības sistēmas svarīgākais uzdevums ir agresiju aizkavēt, bet, ja tas tomēr notiktu, glābt vispirms Rietumeiropu. Pēc ģen. Kollina domām, izšķīrējs faktors karā pret Pad. savienību būtu vienkāršā kājnieka sīkstums un izturība.

Kollina viedoklim pievienojies arī ASV stratēģisko gaisa spēku komandieris ģenerālleitnants Lemejs, tāpat Tomass Djūijs. Pirms ieteikuma izstrādāšanas senātam, ārlietu un militārā komisija tālākās kopsēdēs uzklausīs vēl citu ASV ievērojamāko politiķu domas.

Uz valdības politikas kritizētāju iebildumiem, ka Eiropas aizsardzība ir diezgan problēmatiska, jo 175—200 tīrām padomju divīzijām rietumvalstis arī vēl nākamo divu gadu laikā varētu stādīt pretī tikai 40, ģen. Kollins īsi norādīja, ka šis skaitlis ir lielāks. Lēmums par varbūtēju atombumbas lietošanu pret Pad. savienību vajadzības gadījumā pēc ģen. Eizenhauera prasības būtu jāpieņem prezidentam Trumenam.

Nav šaubu, ka senāts nobalsošanā apstiprinās Trumena tiesības nosūtīt pēc vajadzības vēl jaunas amerikāņu vienības uz Eiropu. Taču amerikāņu militārie vadītāji noteikti prasīs, lai tai pašā laikā arī Rietumeiropa attiecīgi palielinātu savus brunotos spēkus.

Slovaku partizānus atbalsta ukrainu un poļu „meža brāļi"

Čechoslovakija pastiprina cīņu pret pagrīdi

Prāga (la). — Čechoslovakijas valsts prezidents Klements Gotvalds plašā ziņojumā komūnistu partijas centrālajai komitejai deklarēja, ka likvidēta plaši izvērstā sazvērestība, kuras centrā neapšaubāmi atradies bij. ārlietu ministrs Klementiss. „Likvidēta nodevēju grupa," paskaidroja Gotvalds, „kas gribēja pārdot Čechoslovakiju kapitālistiem un imperiālistiem. Ar Klementisu cieši sadarbojusies bij. partijas ģenerālsekretāra vietniece Marija Svermova un Brinnas politiskais sekretārs Slings. Svermova apcietināta janvārī, bet Slings jau pag. g. novembrī. Par Klementisa atrašanās vietu Gotvalds neizteicās. Prāgā joprojām domā, ka viņam laimējies izbēgt un ka tas uzturas Jugoslavijā vai Italijā.

Gotvalds uzsvēra, ka Čechoslovakija nedrīkst kļūt par otru Jugoslaviju. Ministru prezidents Zapotockijs, kas arī runāja svētdien, sakarā ar komūnistu apvērsuma trešo gada dienu, pieteica jaunu tīrīšanas akciju, lai izjauktu reakcionāru un emigrantu plānus. Arī nacionālās drošības ministrs Ladislavs Koprika dienas pavēlē tautas milicijai aicina uz pastiprinātu šķiras cīņu, lai pasargātu lauku mājas un fabrikas no ienaidnieka sazvērniekiem.

Šai sakarībā interesanta ir Wiener Tageszeitung informācija par asām cīņām starp čechu valdības karaspēka vienībām un slovaku nacionālistiem Tatras kalnos. Vīnes laikraksts, kam ir labi sakari ar slovaku nacionālistu kustību, ziņo, ka Čechoslovakijas iekšlietu ministrs Noseks saņēmis no Kremļa pavēli līdz marta vidum pilnīgi „likvidēt pilnīgi partizānu un sabotāžu kustību". 19. janvārī Noseka vienības iznīcinājušas Tatru dienvidaustrumu daļā kādu partizānu grupu. 28. janvārī valdības karaspēks mēģinājis ielenkt partizānu galveno mītni, bet poļu un ukraiņu partizānu vienību atbalstā uzbrucēji atvairīti. Tālākās cīņās meža brāļi 4. februārī zaudējuši 160 vīru.

Labi informētās Prāgas aprindās runā par 6 izcilu slovaku komūnistu apcietināšanu. To vidū esot arī kāds bij. ārlietu ministra Klementisa radinieks. 5 apcietinātie bijuši slovaku provinces valdības locekļi.

Sāks darboties austrumu bloka valstu ģenerālštābs

Londona (la). — Austrumu bloka valstu kopīgā ģenerālštāba pirmā sanāksme padomju maršala Bulgaņina vadībā notiks 20. martā Bukarestā, raksta Daily Telegraph diplomātiskais korespondents. Bez padomju ģenerāļiem sanāksmē piedalīsies Polijas, Čechoslovakijas, Rumānijas, Bulgārijas, Albānijas un Austrumvācijas republikas augstākie virsnieki. Lēmums par šo valstu kopīga ģenerālštāba dibināšanu pieņemts slepenā sanāksmē Maskavā 20. janvārī. Ģenerālštāba pastāvīgā mītne būs Bukarestā vai Sofijā.

Čechiem divas trimdas valdības

Ņujorka (L). — Čechu nacionālo komiteju pārstāvju sanāksmē Vašingtonā radās šķelšanās divu trimdas valdības novirzienu un to piekritēju starpā. Vieni gribēja, lai, pārvēlot nacionālo komiteju, pārvēl arī tās priekšsēdi, bet otri ar priekšsēdi Dr. Zenklu priekšgalā tam pretojās. Nesaskaņas beidzās ar to, ka nacionālo sociālistu līderis Dr. Zenkls ar saviem piekritējiem sēdi atstāja. Pārējie sēdes dalībnieki ievēlēja jaunu valdību, bet Dr. Zenkla grupa nodibināja otru čechu trimdas valdību. Dr. Zenkla valdību atbalsta bij. Čechoslovakijas sūtnis ASV Papaneks un prezidenta Beneša brālis Votja Benešs. Pretinieku valdības galva ir līdzšinējais viceprezidents, sociāldemokratu līderis Vaclavs Maijers un slovaku pārstāvis pēdējā Čechoslovakijas valdībā pirms apvērsuma Franeks.

Maskavas „draudzīgais atbalsts" Polijai

Stokholma (fm). — Kā ziņo Newsletter, poļu fabrikās ražotas raktuvju techniskas ierīces apgādā ar padomju fabrikas zīmēm un pēc tam nosūta uz Polijas raktuvēm kā „importpreces" no Pad. savienības. Šis triks tomēr palīdz maz, jo visā Polijā labi zināms patiesais stāvoklis. Par spīti dažāda veida nolīgumiem un plašajai propagandai par padomju technisko palīdzību poļu rūpniecībai, līdz šim Polijā no Pad. savienības nav saņemtas nekādas mašīnas, ne techniskas ierīces. Toties Polija gan spiesta ļoti cītīgi piegādāt Pad. savienībai ik gadu 7 milj. tonnu ogļu par 1.50 dol. tonnā. Pārdodot šīs pašas ogles rietumiem, Polija par tām iegūtu 10—15 dol. par tonnu.

Gaidāmas sīvas cīņas Korejā

SEKMĪGI ATVAIRĪTI JAUNI KOMŪNISTU PRETUZBRUKUMI

Tokio (el).— Dienvidkorejas mežainajā kalnu apvidū komūnistu divīzijas ierakušās Čipjongas-Hengsongas līnijā. Pati Hengsonga, kas ir svarīgs apgādes centrs, tagad atrodas nevienam nepiederošā zemē. Pēdējās ziņas vēstī, ka, neraugoties uz lietu un milzīgiem dubļiem, UN vienības joprojām lēnām virzās uz priekšu. Vērojams vispārējs komūnistu pretestības pieaugums. Vairākos frontes sektoros ziņo par karaspēku pārgrupēšanos abās pusēs. Sagaida jaunu sīvu cīņu iedegšanos.

Hengsongas telpā jau svētdienas vakarā komūnisti bija ievadījuši jaunus uzbrukumus, ko UN spēki sekmīgi atvairīja. Seulas sektorā ienaidnieks ieņēmis jaunas aizsardzības pozicijas austrumos no pilsētas.

Dienvidkorejiešu flotes vienības ieņēmušas divas jaunas salas pie ziemeļkorejiešu ostas pilsētas Vonsanas, ziņoja svētdien ģen. Mekartūra štābs. Pēc amerikāņu armijas virspavēlnieka štāba ziņām, komūnisti Korejā līdz 20. februārim kopskaitā zaudējuši

(Turpinājums 8. lpp.)

Sacelšanās Mao valstībā?

Honkonga (nl). No komūnistiskiem un arī neatkarīgiem avotiem ziņo, ka Ķīnas Austrumkvangsi provincē, Indoķīnas tuvumā, nesen notikusi plaša iedzimto kalniešu sacelšanās pret komūnistisko režīmu. Cīņas šai provincē, kurās piedalījušies pavisam ap 60.000 vīru, izvērtušās par īstu mazu pilsoņu karu.

Pēc oficiālas komūnistu informācijas no Kantonas, cīņu gaitā nogalināti ap 350 un saņemti gūstā 14.000 partizānu, bez tam iegūts lielāks skaits smago un automatisko ieroču, kā arī 13.000 šauteņu. Ziņas no nacionālistu avotiem savukārt vēstī, ka cīņās krituši 20.000 komūnistiskās Ķīnas karavīru, ieskaitot vairākus divīziju komandierus, un 3000 saņemti gūstā. Daudzi citi brīvprātīgi pievienojušies partizāniem. Pēc nacionālistu versijas, kauju noslēgumā komūnisti atkāpušies.

Austrumkvangsi provinces kalni ir pēdējais patvērums kādreizējām nacionālistu ģenerāļa Piačungsi vienībām. Tā ir pretkomūnistiskākā no visām Ķīnas provincēm, kuras stratēģisko nozīmi vēl palielina robeža ar Indoķīnu un tur pašreiz notiekošās cīņas.

Informāciju par augošo nemieru un tālākiem sacelšanās draudiem komūnistiskajā Ķīnā apstiprina arī fakts, ka, sekojot citu Maskavas ietekmē esošu zemju piemēriem, nesen arī Pekingas režīma augstākais likumdevējs organs, t. s. valsts padome sevišķā sēdē nolēma noteikt nāves sodu par kontrrevolūcionāru darbību. Sēdē piedalījās visi padomes locekļi, izņemot Korejā karojošās 4. armijas komandieri ģen. Linpiao un pašu Maotsetungu, kura vietā prezidēja Liušaoči. Sarkanā diktātora jau ilgākajai prombūtnei ticamākie izskaidrojumi ir viņa slepenā uzturēšanās Maskavā vai slimība, kamēr baumas Honkongā min par iespējamu arī Mao krišanu nežēlastībā.

Lielajam brīdim

Garie trimdas gadi mums visiem ir smags pacietības un izturības pārbaudes laiks. Kad 1944. gada rudenī atstājām dzimtenes krastus, nevienam nenāca prātā, ka vēl pēc sešiem gadiem nevarēsim atgriezties dzimtenē un nevarēsim pat minēt, kad īsti šī atgriešanās notiks. Izbraucot no mājām visi bijām pārliecināti, ka rietumu sabiedrotie karu uzvarēs un drīz vien atkal redzēsim tēvu zemes krastus. Atmiņā vēl bija pirmais pasaules karš, kad pēc Vācijas sakaušanas bēgļi tūliņ varēja posties atceļam uz mājām. Šoreiz liktenim paticis mūsu pacietību pārbaudīt ilgāk. Karš gan sen jau beidzies, taču ceļš uz mājām joprojām vēl slēgts. Dabīgi, ka daudziem garīgie spēki sāk jau apsīkt, un pacietība pamazām zūd. Un tas arī saprotams: dzīves labākie gadi aiztek bez pilnvērtīga satura, materiālais stāvoklis paliek nenodrošināts un dienas jāpavada bezcerīgā veģetēšanā. Daudzi mēnešiem un gadiem ilgi gaida izceļošanu un darbu citās zemēs, bet kāda ļauna roka vēl joprojām saista tos pašus bēgļu pārpildītajā Vācijā. Vajadzīga liela garīga piepūle, lai šādos apstākļos nezaudētu pacietību un ticību gaišākai nākotnei.

Bet ja nu līdz šim esam izturējuši un neesam sabrukuši trimdas ceļmalā, tad arī izcietīsim līdz galam. Ar katru gadu vairāk sāk noskaidroties politiskās debesis, nostabilizējas atsevišķu tautiešu darbs un materiālais stāvoklis dažādos kontinentos, vairojas palīdzība trūkumā nonākušajiem utt. Ja vēl ne šodien vai rīt, tad jau tuvā nākotnē atbalsts mūsu grūtdieņiem varēs būt tik efektīvs, ka nevienam latvietim vairs nenāksies aiziet bojā dzīves grūtību dēļ. Vērīgāk atskatoties uz pavadītajiem trimdas gadiem, varam jau nojaust, ka tumšākais laiks ir pāri. Ar izvietošanos ārpus Vācijas lielākā tiesa latviešu trimdinieku atguvuši nevien darbu un dzīves sparu, bet arī jaunus mērķus un uzdevumus, kas aizpildīs laiku līdz tai dienai, kad varēsim atgriezties brīvajā Latvijā un atjaunot tur pārtraukto pilnvērtīgo dzīvi.

Prof. P. Dāle saka: „Stipras dvēseles ir gatavas ciešanām un upuriem, un likteņa sitienus tās panes ar klusu varonību un gudru pacietību... Katrs ikdienišķais cilvēks var kļūt stiprs, ja viņa sirdī un prātu aizrauj liela pienākuma ideja, dziļa mīlestība uz dzimteni un tautu, patiesību un taisnību, uz visu, kas viņam patiesi dārgs un svēts."

Un mīlestība uz dzimteni un savu tautu ir mums visiem. Šī mīlestība liek mums panest visas grūtības un trūkumu; tā liek mums paciesties un cerēt. Arī prezidents Kārlis Ulmanis ir teicis: „Grūtības un trūkums ir kalts un āmurs, kas spēka pilno dzīvi padara par mākslas darbu. Statuja būtu uz visiem laikiem dusējusi marmora bluķī, ja tas nebūtu plēsts, skaldīts, kalts un slīpēts." Tāpēc neļausim ikdienas grūtībām mūs salauzt, nezaudēsim ticību un cerību labākām dienām! Gudra pacietība zina visu lietu un notikumu mēru un nesatricināmā stājā gaida to, kam vajaga nākt.

Bet kur rast spēku pacietībai un izturībai? — Tas rodas no cilvēka stingrās apņēmības, stiprās gribas, pienākuma apziņas, lepnās spīts un it sevišķi — nelokamā ticībā nākotnei. Pārliecība, ka visas ciešanas reiz beigsies un atkal nāks labāki laiki, dod spēku būt pacietīgam un izturēt. Lai būtu kur būdami, lai darītu ko darīdami, — domāsim allaž par to zemi, kur aususi mūsu bērnības dienu saule, kur pavadīta jaunība, kur esam cīnījušies, un sūrā darbā mūsu galvas nosirmojušas. Tā mēs vieglāk pārvarēsim šaubu un vājuma brīžus un pacietībā varēsim gaidīt lielās atgriešanās brīdi, lai savus spēkus un zināšanas nodotu savai dzimtenei un trimdā gurušos kaulus beidzot guldītu sentēvu svaidītajā smiltājā.

Raits Ritums

TITO GRIB LIKVIDĒT PIESPIEDU DARBU NOMETNES

Belgrade (rs). — Jugoslavijas likumdošanas padomes viceprezidents L. Djordjevičs paziņojis, ka valdība nolēmusi likvidēt piespiedu darbu nometnes. Jaunie Jugoslavijas pilsoņu tiesību likumi krasi atšķiršoties no Pad. savienības likumdošanas un būšot līdzīgi rietumu demokratiju likumiem. Militāro tiesu darbības lauku stipri sašaurināšot, atstājot to kompetencē vienīgi karavīru tiesāšanu.

Janvārī izceļojuši 9542 DP

Kas turpmāk finansēs izdevumus bēgļu vajadzībām?

Minchene (mf). — IRO galvenā mītne Vācijas amerikāņu joslā ziņo, ka janvārī no Rietumvācijas izceļojuši pavisam 9542 DP, no tiem 7660 devušies uz ASV. Uz Austrāliju izceļojuši 945 bēgļi, uz Kanadu 160, bet pārējie uz Argentīnu, Franciju, Brazīliju uc. emigrācijas zemēm.

Patlaban Rietumvācijas IRO nometnēs vēl atrodas 46.000 DP, bet 60.674 dzīvo vācu bēgļu nometnēs. Viņiem joprojām paliek iespēja ar IRO palīdzību izceļot. Vislielākā ārzemnieku grupa, skaitā 100.700 personu, Rietumvācijā dzīvo privāti, un viņus IRO aprūpē vienīgi emigrācijas jautājumos. Tādu slimu un vecu DP, kam vajadzīga īpaša, pastāvīga aprūpe, Rietumvācijas republikā ir 128.865. Šai bēgļu grupai izceļošana iespējama vienīgi, panākot katrreizēju vienošanos starp IRO un izceļošanas valsts valdību.

Ievērojot izdevīgos apstākļus Sav. valstu darba tirgū, kā arī Kanadas jauno imigrācijas programmu, IRO galvenais štābs cer uz pastiprinātu DP emigrāciju turpmākajos mēnešos.

Preses konferencē Minchenē Bavārijas valsts sekretārs bēgļu lietās prof. Oberlenders uzsvēra, ka turpmāk vairs neatbrīvošot nevienu vācu bēgļu (Heimatvertriebene) apdzīvotu kazarmu, iekām no turienes izvietojamiem bēgļiem nebūs uzbūvēti pastāvīgi dzīvokļi. Nekādā gadījumā vairs neesot paredzēts celt jaunas barakas.

Kā ziņo Süddeutsche Zeitung, IRO savas vēl pastāvošās nometnes un pārējos iekārtojumus Bavārijā paredzot nodot turienes bēgļu pārvaldei. Patlaban notiek sarunas par turpmākās financēšanas jautājumu, jo nav skaidrs, vai izdevumus bēgļu vajadzībām segs no okupācijas vai no Rietumvācijas republikas budžeta. Izmēģinājuma kārtā pārņemot bijušās IRO nometnes Šleisheimā saimniecisko pārvaldi, vācu iestādes pastāvēja uz to, ka pārvaldes izdevumus arī turpmāk segs IRO.

Tālāk IRO paredz līdz 1. martam nodot vācu pārvaldē vēl 2500 ārzemju bēgļu, kam pagaidām nav izredžu izceļot un kas zaudē IRO aprūpi. Bavārijas iestādes norādījušas, ka bēgļu pārvaldei pilnīgi neiespējami minētos bēgļus pārņemt, jo visas ārzemnieku nometnes pārpildītas, bet jaunu nometņu būvei trūkst līdzekļu.

Sav. valstu DP komisijas priekšsēdis Džibsons un komisijas koordinātors Eiropā Korkerijs Austrijā apspriedās ar amerikāņu augsto komisāru un citām amatpersonām par vēl 3500 DP un 14.000 „tautas vāciešu" emigrāciju uz Sav. valstīm DP likuma ietvarā. Uz šī likuma pamata no Austrijas līdz šim jau izceļojuši uz ASV 21.970 DP un 4316 vāciešu.

Košergaļas konservu vietā – 40 mārciņu kontrabandas zelta

Apcietināts Gronas izceļošanas nometnes pasta priekšnieks

Brēmene (dl). — Anonīmu vēstuļu brīdināti, amerikāņu armijas izlūkošanas aģenti vairākas dienas uzmanīja sainīšus, kas pienāca Reinas-Mainas lidlaukā Frankfurtē un bija adresēti Gronas izceļotāju nometnes amatpersonām. Kad pēc trešā sainīša pienākšanas tos saņemt ieradās Gronas nometnes pasta priekšnieks, ASV pavalstnieks, viņu pašu saņēma muitas ierēdņi. Kaut gan uz saiņiem bija uzraksti „košergaļas konservi", to īstais saturs bija 40 mārciņu kontrbandas zelta, kura oficiālā vērtība ir vismaz 25.000 dolaru. Dārgā „gala" bija iepildīta 18 konservu bundžās, rūpīgi ietīta kokvilnā un papīros. Zelts piesūtīts no Sav. valstīm, un tā vērtība melnajā tirgū ir vismaz divreiz lielāka par oficiālo. 35 g. vecais Geršhorns apcietināts, jo nevarēja iemaksāt 10.000 dol. drošību. IRO viņu nekavējoties atbrīvojusi no dienesta.

Izmeklēšanas ierēdņi pārliecināti, ka Geršhorns piedalījies plašā zelta un dimantu kontrbandas pasākumā. Pieņem, ka zelts no ASV kontrabandēts uz Eiropu samaksai par lieliem vairumiem dimantu, kas tādā pat ceļā nogādāti no Beļģijas un Holandes uz ASV. Piemēram, janvāra beigās trīs kontrabandistu — Šterna, Veitmana un Hofmana apavu papēžos muitnieki Ņujorkā atklāja dimantus 1,5 milj. dolaru vērtībā. Visi trīs bija devušies uz ASV no Beļģijas. Uz kāda tvaikoņa, noslēptus automobilī, Ņujorkas muitas ierēdņi pirms jūrā došanās uz Eiropu, savukārt atklāja zelta stieņus 126.000 dol. vērtībā.

> **Tautiete, tautieti!**
>
> **Vai Tu esi savu latvieša pienākumu pret mūsu karavīru izpildījis? Vai esi piedalījies vēstuļu akcijā?**
>
> **Latviešu karavīra liktenis ir nedalāmi saistīts ar mūsu dzimtenes — Latvijas likteni!**
>
> **LNP, LCK, Daugavas Vanagi**

Ziemeļniekiem salst

BEZ PIETIEKAMAS KULTŪRĀLĀS DZĪVES UN UZTURA

Pavasaris tepat jau pievārtē, bet Ziemeļvācijas latvieši žēlojas par salu. Saules siltuma gan viņiem esot tikpat daudz, kā tautiešiem dienvidos, taču garam trūkstot tās veldzes, kas stiprinātu un modrinātu nākotnes trimdas gaitām. Lūk, ziemeļnieki ilgojas pēc kultūras dzirkstīm — teātriem, koncertiem, dziesmu vakariem.

Tik sen jau, kopš kādā nometnē klausīti un skatīti populāru latviešu mākslinieku priekšnesumi. Labi, ja vienu otru reizi vietējie ansambļi nāk klajā ar kādas ludziņas iestudējumu, pa retam dzird kādu skaņu mākslinieku. Tas arī viss. Bet latvieši, kas Vācijas trimdas gados tik bagātīgi aplaimoti gan ar slavenu aktieru spēlētām lugām, gan dziedoņu skandētām latviešu dziesmām, nu jūtas kā ieslodzīti, kā pārcelti uz citu, nepazīstamu vidi. Neredz vairs latviešu tēlojumus, nedzird tautiskās skaņas, latviešu nometnes pārvērtušās starptautiskās mītnēs, kas, piesūkušās internacionāla gara, vairs neļauj pilnībā izraisīties latviskām tradicijām un biedrošanās priekam. Viss rāda, ka viens trimdas posms ne tikai tuvojas beigām, bet jau ar vienu kāju pārkāpts pats beigu slieksnis. Ik dienas uz tālām zemēm aizbrauc latvieši, nometnēs latviskais vārds klūst no dienas klusāks, Un palicējiem salst.—

Aukstumu nemīlīgāku dara trūkums. Pirms dažām dienām vīrs spēka gados, kam ģimenē pieci mazi bērni, rakstīja: „Esmu nelaimīgs, jo savām acīm jāskatās paša bērnu trūkumā. Radu un paziņu ārzemēs nav, atbalsta no turienes nesaņemu, bet niecīgais vāciešu maksātais sociālais pabalsts septiņās mutēs izkūst kā sniegs Baltijas jūrmalā. Nelāga sajūtu rada nojauta, ka izceļošanas sapnis izsapņots. Ko iesākt?" —

Divi puses, abas ļaunas. Šķiet, tuvākajā nākotnē arī nekas nemainīsies. Kā kultūrālā dzīve, tā saimnieciskā rosība var tikai mazināties, — līdz tam brīdim, kad reiz pavērsies durvis dzimtenes teātriem, operām un koncertzālēm, kad par izsalkušo trimdinieku atkal gādās latviešu zemnieka tulznaino un spēcīgo roku vadītais arkls.

Edvīns Ērms

Nometņu dzīve

OMSTEDES nometnes, Oldenburgā, drāmatiskā kopa J. Lukstiņa režijā izrādīja Ed. Vulfa komēdiju Linis murdā. Izrāde bija gaiga veldze tautiešiem, jo jau ilgāku laiku bija jāapmierinās ar YMCAs filmu izrādēm. Sevišķi atsaucīga latviešu teātra kopai bija jaunatne.

Meklē latvieti mājkalpotājas darbam Francijā

Bagāta franču lauksaimnieku ģimene meklē līdz 40 g. vecu, var būt arī ar 1 bērnu, kārtīgu un uzticamu mājkalpotāju, kas prot gatavot ēdienu, var uzraudzīt divus mazus bērnus, izslaukt trīs govis un vaļas brīžos strādāt dārzā. Saimnieks dod brīvu uzturu, apgaismošanu un apkuri. Piemērots atalgojums. Iebraukšanas atļauju gādā darba devējs. Saimniecība atrodas trīs kilometrus no Nansī, jaukā apvidū. Interesentēm steidzīgi rakstīt Jēkabam U l d r i ķ i m. A Lemoine. A Han sur Seille par Leyr, M. et M., France.

Vācu saimniecības ikdiena

Tautiešu dzīve Vestfālē

Kamēr vācu saimniecībai pašai par sevi visās Vācijas rietumu joslās nav ievērojamu atšķirību, DP dzīve tomēr ir samērā grūta. Daļa amerikāņu joslas nometņu vēl pagaidām atrodas IRO aprūpē, turpretī angļu joslā visi DP, atskaitot transitcentros esošos, jau iekļauti vācu saimniecībā kopš pag. g. jūlija. Nometnes vairs nesauc par DP „kempiem", bet to apzīmējums tagad ir Sozialamt fuer Auslaender. Visa saimnieciskā un administrātīvā vadība atrodas pilnīgi vācu ierēdņu rokās, ar dažiem ārzemnieku izpalīgiem neatbildīgajos amatos. Vācu policija diezgan sīkumaini raugās, lai novērstu nekārtības, lai bēgļi novērstos no neatļautiem p[...] kumiem, kā „melnā tirgus" un peļ[...] uzņēmumiem bez atļaujām.

Nometnēs dzīvojošie un darba [...] jīgie pakļauti darba pārvaldei, [...] slinkākajiem sagādājusi ne mazu rūpju. Tā cenšas bēgļus iekļaut [...] vienā darbā, neraugoties uz arod[...] un profesijām. Kas grib strādāt [...] arodā, tam pašam jāmēģina darbs [...] gādāt. Ar labu gribu tas daudz[...] arī izdevies. Ja kāds atsakās pieņ[...] darba pārvaldes piedāvāto darbu, [...] ko dažādas represijas. Parastākā [...] kabatas naudas atņemšana, kas [...] strādātājiem ir DM 12 ģimenes [...] vai un DM 6 katram ģimenes lo[...] lim, strādājošiem DM 24 resp. 12 [...] nesī. Šādas likmes pastāv Vestf[...] apgabalā, citur ir mazas atšķirī[...] Ja bēgļi atraduši darbu, tiem jām[...] par nometnē izsniegto uzturu, [...] atkarībā no ģimenes lieluma, m[...] iztaisa DM 50—80, vieniniekam ap[...] Jāmaksā arī par dzīvokli, elekt[...] un ūdeni. Bieži vien strādniekam [...] 200 DM izpeļņu pāri paliek tikai [...] 60 DM. Kabatas naudu strādājo[...] maksā tikai tanīs gadījumos, ja [...] algas nekas pāri nepaliek.

Citādi nometņu dzīvē vērojama [...] lāka kārtība, neredz tik daudz n[...] dību kā agrāk. Iemītnieku labk[...] ba atkarīga no nometnes direk[...] iniciatīvas un nostājas pret bēgļ[...] Aprūpe nodota dažādu misiju ro[...] kas iespēju robežās rūpējas par [...] miem, veciem, bāreņiem u. t. t. [...] IRO iestādēm nometnēs palikusi [...] nīgi izceļošanas daļa, ar vienu [...] ierēdni kā padomdevēju, kam ie[...] jas palīdzēt tikai izceļošanas ja[...] jumos.

Ir sajūta, ka esam pilnīgi no[...] vācu rokās, it īpaši, ja vēro, [...] cienīgi pa nometni staigā tās v[...] tājs, varbūt bij. vācu armijas p[...] vedis vai fabrikas direktors. Be[...] arī labi administrātori, un tad šī [...] jūta ārzemju bēglus nenospiež, [...] drīzāk uzmudina tālākai dzīves c[...]

Un kad kādu dienu virs Se[...] milzīgajiem apmācību laukumiem [...] līdz 30 km augstumā saskatām [...] ķešu šāviņu atstātās pēdas, tad d[...] teni zaudējušos pārņem pārliecība [...] pasaulē ir vara, kas centīsies at[...] ceļu, lai nodrošinātu cilvēkiem m[...] un laimīgu dzīvi no despotisma at[...] votajā pasaulē.

E. [...]

Ventorfas brīnums

Transitnometnes interesantais parks

Blakus trešam un ceturtam blokam, tūlīt aiz šosejas, atrodas prāvs, koku sugām bagāts parks. Ieejot tanī, uz ceļa rādītāja „sēd" trīs kokā grieztas pūces, kas liek domāt, ka parkā kaut ko dara putnu labā. Neesam vīlušies. Parkā putniem palīdz, cik vien iespējams, ar ligzdu vīšanu. Ne visos novados vācieši putniem palīdz. Vēl pirms gada vācu skolotāji dažās skolās uzdeva saviem audzēkņiem par pienākumu vasarā iznīcināt kaut vienu lauku zvirbuļa un melnā strazda ligzdu, „pamācīdami" sadurt olas ar adatu, lai tādi putnus piemānītu. Bet putni to instinktīvi jūt, un ja noteiktā dienā mazuļi neizšķiļas, tie dējumu pamet un, ja vien vēl iespējams, dējumu atjauno. Šādam putnu iznīcināšanas veidam daudzi vācu dabas draugi bija pretī, un laikrakstos izcēlās asa polemika. Visumā vāciešus par lieliem putnu draugiem nevar uzskatīt. Tie necieš savās mājās bezdelīgas un ligzdiņas bez žēlastības nogāž, lai putnu mēsli neaptraipītu palodzes un terases. Latvijā šādos gadījumos zem ligzdām piestiprināja dēlīti.

Ventorfas parka pārvalde puscauros kokos un zaru caurumos izveidojusi ieeju, lai putni tanīs varētu vīt ligzdiņas. Paceplītim pie koka pakājes salikta zaru čupiņa, žubītēm vienā otrā krūmā sasieti zaru sainīši. Katrā ligzdošanas vietā piestiprināts glīti krāsās veidots putna attēls ar īsu aprakstu. Parkā ligzdojušas ap 35 putnu sugas. Skaistākie putni ir divas pūču sugas — ausainā pūce un meža pūce. Arī retāk sastopamiem kokiem pielikti uzraksti, lai dabas draugi tos apskatītu un mācītos pazīt.

Ieteicams šo parku visiem dabas draugiem pirms aizbraukšanas no Vācijas apskatīt, jo tāds Vācijā ir izņēmums, gandrīz vai brīnums.

J. Siliņš

IRO amatu skola Ingolštatē

ar 1. martu pāriet vācu saimniec[...] Inventāru apm. 1 milj. DM vē[...] kā dāvanu saņem Bavārijas va[...] kas turpmāk būs amatu skolas [...] valdniece. 3 līdz 5 mēnešu ilgos [...] sos amatos sagatavos 250 ārzemni[...] un tikpat daudz vāciešu 14—45 [...] vecumā. Kursantus no reflektant[...] izraudzīs darba pārvalde. Skolā [...] kārtos arī speciālus kursus amat[...] kiem aroda zināšanu atsvaidzin[...] nai. Skolā mācīs pēc tām arodu [...] mācības metodēm, kādas ar sekm[...] lietoja IRO laikā.

JĀNIS JAUNSUDRABIŅŠ

Iepazīšanās

NO ZAĻĀS GRĀMATAS TĒLOJUMIEM

(Beigas)

Es stāvēju, raudzīdamies steidzīgajā ūdenī, un domāju, kā viņš var tā mūžīgi tecēt un tecēt, bet Jurks runāja vēl daudz ko, ar rokām palīdzēdams un pa reizai iesmiedamies bez kāda iemesla.

Uz šo galu tad nu arī nebij nekā ko man zināt. Tepat netālu sākās Vilpatānu daļa. Mēs griezāmies atpakaļ.

Iepretim laidaram, kur stāvēja vairāki ķiršu koki piekalnītē, bij tāda kā vecupe, vecu vīksnu apēnota. Vispār vīksnām te patika augt, laikam mitruma dēļ, jo arī gar dārza malu, aiz klētīm, kuploja šie skaistie koki. Vecupes viens gals vēl bij tik dziļš, ka apžogots noderēja par pīļu dīķi, kad nāca mazie pīlēni. Lielajām piederēja visa upe...

Ai! Tur jau viņas arī peldēja, vairākas pīles, gar vecajām, bālajām skalbēm, ūdenī koši atspīdēdamas. Tēviņam galva zaļi zalgoja un uz astes spalvas bija sagriezušās divos gredzenos, bet ap brūngano kaklu stiepās it kā balta, šaura lentīte. Divas pīlītes bij baltas kā putu pītes. Tas priekš manis bija kas jauns un nevarēju vien atskatīties.

Tad mēs bijām pie zirgu dārza... Ass upes līkums deva tam trīs sienas un tikai ceturtai daļai no visa apkārtmēra vajadzēja taisīt žogu, kas stiepās no brasla uz austrumiem, varbūt stuburu trīsdesmit, ne vairāk. Zirgu dārza viņā stūrī uz paša krasta stāvēja pirts. Licis bija zems, salīdzinot ar kokiem apaugušo Pulpju pakrasti, kas bija stāva kā siena. Mēs gājām gar zirgu dārza sētu augšup un es teicu:

„Kur jocīgi! Valašiņās akurāt tāpat pirts bij zirgu dārzā."

„Tikai upes tur nebija," Jurks atteica.

Te nu mūsu priekšā izklājās zaļš līča gabals, kas viss piederēja Šausmāņiem. Te es dabūšot ganīt tikai pašā rudenī, kad lauki novākti, jo citādi tur netiekot iekšā.

Tad man tika parādīta Beģīšu strauma. Jā, te ūdens gan maķtīgi skrēja, šalkdams un palēkdamies, kā kad vējā vilnītu. Bija ko redzēt!

„Vasarā nav ne līdz ceļiem," Jurks stāstīja. „Ir jau gandrīz katrai upes sētai sava laivele, bet kas grib ātrāk tikt pāri, tas nāk šite. Puisieši drusku atraita bikses, bet meitieši tikai saceļas un pārbrien."

Nu ja, te jau bija skaidri saredzama teka, pa kuru vasarā staigāts. Ieškībi tā iegāja straujajā ūdenī. Patlaban gan te bij tik dziļš, ka tikko dibenu varēja saredzēt.

Mazliet augstāk, cieši kopā sablīvētas, viņā malā stāvēja Berģīšu trābas. Liels ābeļdārzs nolaidās līdz pat upei.

„Vai tu bieži tiecies ar Berģīšu zēniem?" es vaicāju, un Jurks atteica:

„Nav tur ar ko tikties. Miks ir liels lampāns, un Janks, — ‚Muļķum ta muļķis!' kā viņš pats saka."

„Un kas tās divējas par mājām, tur mazlietiņ tālāk?"

„Viņā pusē Kviči, šitamā — Lielie Berģi."

„Vai tu Berģu Annai vēl raksti?"

Es ziemā biju redzējis vienu viņa vēstuli un tāpēc vaicāju.

„Muļķības!" Jurks attrauca un sāka naski soļot man pa priekšu, uz mājām.

Pie rijas mēs apstājāmies. Te varēja pārredzēt plašāku apkārtni, un Jurks mani ar to iepazīstināja. Bet pirms sāka runāt par to, lika man pie sirds, par kaut kādām vēstulēm labāk nemuldēt.

„Skaties tur!" viņš nopietni teica. „Tā lielā augstiene ir Rožu kalns. Varbūt esi dzirdējis. Tur tādas zaldātu zemītes un istabiņas."

„Kā nē?! Mana pērnā saimniece tak bija no Rožu kalniem."

„Tad labi runāt. Kalns liekas it kā būtu aiz upes, bet tas ir mūsu pusē. Mūsu pļavas pieiet tīri klāt. Upe apliecas ap šo galu, ar lielu līkumu, no Susējiņas, garām Saukajāņiem, Bičām, Pontāģiem. Un tur, kur tās vēja sudmalas un tie sarkanie jumti, tur jau ir saucieši, vai dzērvieši, — piķis viņus zina. Kur tās zilganās priedes, esot Galvānu kapi."

„Galvānu kapi? Tur guļ mans tēvs."

„Tad nāk Dumpānu kalns. Re', kur paši Dumpāni. Un atkal sudmalas! Tad šitā kalna galā, tepat aiz lauciņa, Vilpatāni. Aiz Vilpatāniem nāk Siksnāni un Mārkadāni. Vēl tālāk uz leju Zaķāni un Čukuli."

„Čukulus es zinu. Tur pa otru pusi kalns aizliecas līdz baznīcai. Pie Čukuliem mēs viņu vasar' zvejojām. Ai, kas tur bij zivu! Kad upi nolaida. Bet kur tad mūsu ganības?"

„Skaties, kur izbeidzas ganu ceļš, tur jau sākas. Pa šo malu, gar Berģu lauku, stiepjas kārtis. Redzi? Līdz tam apaļajam kalnam. To sauc par Priežu kalniņu, nezinu par ko, jo tur nav nevienas priedes. Ir tikai lērums akmeņu. Un tad tur, visgarām, un vēl labu gabalu tālāk, būs tev ganīšana."

Es skatījos un redzēju tikai tādus kā brūnganus aruмus, vairāk nekā. Neviena kociņa, neviena zāļaina līdzenumiņa... Man pietika redzētā. Mani bija apņēmis tāds kā purva vēsums. Bet tad es raudzīju sev iestāstīt, ka bez sava purva taču nav nevienas mājas. Vai Riekstiņiem nebija Laurines un Seskis? Un Valašiņās Kārklu purvs un Aizmetines? Jā, pat nieka Āriņām bij divi purviņi, kaut gan bez nosaukuma. [...] tad citādi pavasaros visās malās valdētu ķievietes un tilv[...] tilinātu? Un visos šajos purvos un purviņos uz ciņiem gu[...] gardās brūklenes un dzērvenes, smaržoja vaivari un zil[...] zilenes.

Rakstnieku, žurnālistu un grāmatrūpniecības darbinieku apgāds

Litera

aicina tautiešus pasaulē atbalstīt savus autorus, kļūstot par apgāda grāmatu abonentiem un tā sagādājot sev vērtīgu lasāmvielu.

Pasūtiniet Lieldienu dāvanām

Hugo P u r i ņ a noveļu krājumu

EKSELENCES PIEZĪMES

220 lapp. Cena DM 5.—, ies. DM 7.—

Šinīs dienās iznāks

Augusta G a i l ī t a jaunais, vēl nepublicētais romāns

PĀRI BANGAINIEM ŪDEŅIEM

285 lapp. Cena DM 6.50, ies. DM 8.50

Sagatavošanā un marta beigās iznāks

Elvīras K o c i ņ a s romāns

EIROPAS VĀRTOS

(pirmā grāmata)

Apm. 220 lapp. Cena DM 5.—, ies. DM 7.—

Apgāds sevišķu vērību veltījis grāmatu gaumīgai ārienei un techniskai apdarei.

Kļūstiet abonenti un iemaksājiet par Elvīras Kociņas romānu EIROPAS VĀRTOS naudu līdz 20. martam. Jūs saņemsiet 20% atlaidi, resp. apgāds Jums piesūtīs grāmatu par DM 4.—, neieskaitot pasta izdevumus.

Rakstnieku, žurnālistu un grāmatrūpniecības darbinieku apgāds
LITERA
(13b) Grafenaschau/Obb., Leger. c/o Latvija

Fašingu virpulis ar paģirām

VĒSTULE LATVIJAI NO AUSTRIJAS

Ja Austrijas ļaudīm apvaicātos, kas gan ievērojams noticis pagājušās nedēļās, tie minēs pārlaisto fašingu, balles un jautri raibos piedzīvojumus. Kāre izpriecāties un iztrakoties ir bijusi un būs. Bet, sākot ar 1945. g., tā pieaug, pārvēršoties vai par vienīgo dzīves uzdevumu. Tā to uztvērusi arī baznīcas vadība, un fašinga pirmajās nedēļās laikrakstos parādījās atgādinājumi, ka svētdienas svinēšanas svētums patiesībā sākoties ar sestdienas vakaru; tāpat pašreizējais stāvoklis un apstākļi neesot piemēroti greznu un dārgu apģērbu valkāšanai, un jāieturot līdzsvarots dzīves veids. Katoļu baznīcas vadību rietumu novados parasti uzklausa; bet šoreiz pusaizliegtais auglis bija pārāk salds, jo fašings tomēr ir fašings. Šogad sakarā ar agrajām Lieldienām tas gan iznāca tāds paīss — nepilnas 5 nedēļas. Tādēļ visu vajadzēja koncentrēt, lai iegūtu maksimālo. Un tā nu fašinga prieki sākās ar pirmo teorētiski iespējamo momentu — 5. janv. vakaru, tātad pirms trīs ķēniņu ierašanās. Tos tad nu sagaidīja dažādāki fantastiski karnevāla prinči paģirainām sejām.

Fašinga koncentrācija bija totāla. Balles rīkoja ne tikai sestdienās, bet ik vakarus un nakti katrā krodziņā un viesnīcā. To darīja ikviena biedrība, pat baložu audzētājus neizslēdzot, gan bērnu dārzos un skolu telpās, gan arī uz ielas. It visur spēlēja 2, bet dažreiz pat 3 deju orķestri, lai ne minūte neietu zudumā. Un visur šīs balles izskanēja ar pazīstamo, spēcīgo refrēnu, līdz kamēr ausa dienas gaisma.

„Demokratiskais" gars, kas iepriekšējos gados saistīja ļaudis fašinga kopējā svinēšanā, šogad bija zudis. Ļaudis pulcējās pēc šķirām un stāvokļa vai nu mazajos fašinga sarīkojumos (Vīnē to bija ap 1500) vai lielajās ballēs (Zalcburgā vien ap 80), kuras rīkoja grezni dekorētās telpās vai pilīs. Tur bija sastopama visa gara un maka prominence; tur arī dominēja fraka, vismaz smokings un modernākās dāmu vakara tualetes. Piedzīvojušie laikrakstu ziņotāji apgalvo, ka šīs balles savā krāšņumā pārspējušas pat 1938. g. Tā pie Klesheimas pils, Zalcburgā, neparredzamās rindās stāvējuši lepni limuzīni.

Vienā no šādām ballēm izkārtots arī saimniecisks valsts darījums: Bavārijai samaksāts 150 gadu vecs Austrijas parāds 100.000 — gan ne zelta, bet šokolādes guldeņu. (Tādēļ laikam arī pastāvēja noliegums izvest šokolādi uz ārzemēm.) Galvenais — ar pārlaisto fašingu apmierināti visi: policija, — par mierīgo norisi (to izskaidro ar spēcīgāku uzturu — ļaužu organismi kļuvuši izturīgāki pret stiprākiem dzeramiem), birģermeistari, — par brangajiem ienākumiem no izpriecu nodokļa, valsts kase — par visai prāvām summām no apgrozības nodokļa, krodzinieki, — par taustāmu peļņu, un fašinga apmeklētāji, — par to, ka nu var gavēt pat negribot, jo maki ir tukši, un kārdinātājs uz laiku tos atstājis.

Atkal sākusies pelēkā ikdiena. Ministri, rūpnieki un dažādo kameru ļaudis lauza galvas — kur ņemt izejvielas, jo noliktavās krājumi iet uz beigām. Pasaules bruņošanās stipri skar arī Austrijas saimniecību, izejvielas pārdod nelabprāt, un cenas kāpj. Arī ar valūtas krājumiem jābūt taupīgiem, kādēļ izejvielu imports draudīgi samazinājies: pēdējos mēnešos tas sasniedzis tikai 66 proc. no tā, ko Austrija ieveduši 1937. g. Apstākļi spiež radīt izejvielu iegādes un sadales centrāli, ko rūpnieki grib dabūt savā kompetencē. Visumā ir vēlēšanās izvairīties no saimnieciskā birokratisma atdzimšanas. Stingri jāraugās arī, lai izejvielas, kas nolemtas vietējai rūpniecībai, neaizplūstu uz ārzemēm, kā tas noticis ar cinku lūžņiem, ko dažas lieltirdzniecības firmas aizpeldinājušas pa Donavu lejup. Līdz ar izejvielu iegādes grūtībām preču cenas vietējā tirgū kāpj. Janvārī zelta cenas pieauga par 11 proc., lieltirdzniecības cenas par 3,8 un maztirdzniecības par 0,6 proc. Arī algas dažās nozarēs paaugstinātas par 5 līdz 10 proc.

Trūkstot izejvielām, vairojas bezdarbnieku skaits. Janvāra vidū Austrijā reģistrēti 219.400 bezdarbnieku — par 30.000 vairāk nekā pērnajā februārī. Tāpēc uzpeldējusi vecvecā problēma: laukstrādnieki. Tāpat kā visur — pilsētā nav darba, bet uz laukiem trūkst strādnieku. Laukstrādnieku skaits, sākot ar 1938. g. samazinājies par 50.000. Tai pašā laikā tirdzniecībā, amatniecībā un rūpniecībā nodarbināto skaits pieaudzis par 500.000. Un atkal sāk spriedelēt par vecveco līdzekli — strādnieku piespiedu novietošanu uz laukiem u. t. t., kas nekad nav novērsis laukstrādnieku trūkumu. Dažos novados mēģina saistīt pie lauku dzīves citādā veidā: jaunekļiem no 14—16 gadiem, kas vienu gadu nostrādājuši lauku darbos, izmaksās 300 šil. prēmijas. Bet vai tas ko līdzēs? Jaunie laiki prasa ko citu. Laucinieku attieksmes pret pilsētu arī Austrijā ir pārāk nenormālas. Ja valstī 30 proc. iedzīvotāju nodarbināti lauksaimniecībā, un valsts tiem atmet tikai 10 proc. no ienākumiem, tad kaut kas še nav kārtībā. Nenormāli ir arī tas, ka maizes labība Austrijā lētāka nekā lopbarībai izsniedzamā. Arī pārējo lauksaimniecības ražojumu cenas nav saskaņotas ar rūpniecības cenām. Laukstrādniekiem trūkst dzīvokļu, trūkst sociālās apdrošināšanas. Tās ir problēmas, kas nav tik viegli atrisināmas.

Otrs ciets rieksts ir Austrijas inteliģence. Lai gan šoreiz tikai maza daļa, bet tā — streiko. Vai pirms dažiem gadiem kāds būtu domājis, ka arī inteliģence varētu streikot? Šī privilēģija piederēja tikai vienkāršā darba darītājiem. Bet tas jau pagājis; nabadzības vilnis pēdējos gados apskalojis arī inteliģenci, un trūkums to spiež izlietot strādnieku cīņas metodi. Savā laikā jau streikoja slimnīcu ārsti, ar streiku draudēja ierēdņi, bet tagad streiko tieslietu praktikanti — juridisko fakultāti beigušie, kam jāiegūst obligātais prakses gads. To gan tikai ap 400 visā valstī; viņi saņēma 400 šil. mēnesī un galvenokārt bija nodarbināti par tiesnešu sekretāriem, viņu prasība — paaugstināt atalgojumu par pāris simt šiliņiem, ko valdība noraidīja. Tagadējais tieslietu ministrs — sociāldemokrats piedraudēja streikotājiem ar tūlītēju atlaišanu, ar represijām un „melno sarakstu", kas ierobežotu streikotāju tālāku karjēru. Taču bezpartejiskā prese, aizstāvot praktikantus, sacēla kodīgus putekļus, un tagad streikotājiem izdosies savas prasības daļēji īstenot.

Arī parlaments piedzīvoja brāzmainu sēdi. Pārrunājot tautas vāciešu tiesisko stāvokli, kāds deputāts vaicājis, kādēļ šis jautājums tik ilgi neesot izšķirts. Un te no opozicijas iemeta, ka valdības partijas taču esot kaunējušās līdz šim lietot vārdu „vācietis". Sekoja niknas atbildes un spītīgi jautājumi, kā, piem., vai nebūtu laiks skolās vācu valodu nosaukt īstā vārdā. (Vēl šodien skolu liecībās vācu valodu dēvē par „Unterrichtssprache" — mācības valodu.) Dažam labam tā bija nepatīkama sēde, — bija jāatceras 1945. g., kad vāciešus ar kājas spērienu un sainīti padusē trieca pāri Austrijas robežām. Jā, — kas toreiz gan domāja, ka šī no visiem nicinātā māsa tik drīz atspirgs! Tagad pie tās brauc augsti kungi no aizjūras zemēm, bet galvenais — tā daudz pērk un pārdod to, kas šeit tā vajadzīgs. Tādēļ ļoti nepatīkami runāt par pagājušo...

Arī otrā māsa, Šveice, 1945. g. lāga vairs neprata vāciski runāt. Pat radio spīkerus nevarēja ciest, kas runāja pareizi vāciski. Bet tagad Šveices laikrakstos bieži parādas sludinājumi, kur meklē sekretārus un sekretāres, kas prot „Schriftdeutsch" — literāro vācu valodu. **Arnolds Plūme**

Austrijā, februārī.

Latviešu vārdi 700 g. vecās baznīcas grāmatā

Vēl par pirmajiem Anglijas latviešu dvīnīšiem

Mūsu laikraksta 14. n-rā jau iepazīstinājām lasītājus ar pirmajiem latviešu dvīnīšiem Anglijā — Mārīti un Robertu, kas dzimuši Lauru ģimenē, Aškombā. Še sniedzam tuvāku informāciju par šo dvīnīšu un viņu vecāku dzīvi Anglijas trimdā.

Dienvidanglijas skaistākajā stūrī, Devonas apgabalā — nav daudz lat-

Mārīte un Roberts jau devīto mēnesi apbrīno pasauli

viešu, varbūt 250 no Portsmutas līdz Plimutai, kādēļ dzīve šejienes tautiešiem visai vientuļa. Par šo vientulību, kā dzīves lielāko grūtumu, sūdzas arī Lauri: lai apmeklētu tuvāko latviešu ģimeni, viņiem jābrauc 20—30 jūdzes, un vēl lielāks šis ceļa gabals kļūst neērtās satiksmes dēļ. Lauri jau ceturto gadu kalpo brigadieŗa Rainera muižā; tās īpašnieks ir konservātīvo partijas deputāts.

Līdz 1949. g. vasarai Laura strādāja par pavāri, gan arī par kalpotāju lielajā mājā, ko varētu dēvēt par pili, jo tai ap 50 istabu un pat tornis. Pats Laurs, kam lauksimniecība pazīstama jau kopš Latvijas laikiem, apkopj pils celiņus un dārzu. Dažādās vajadzībās viņam arī jābrauc uz tuvo pilsētiņu ar traktoru vai auto.

Sākumā viņi dzīvojuši pilī, bet kopš 1949. g. pārgājuši atsevišķā mājā, ko Rainers nodevis viņu lietošanā. Tā ir moderni būvēta, 6 istabām un visām labierīcībām. Pie tās glīts dārziņš, kur Lauri nodarbojas ar sakņkopību; katrs ietaupījums tiem vērtīgs, jo ģimenē nu tikai viens strādātājs. Uz dārziņā izstieptās virves izkārtas dažādas drāniņas un autiņi, jo namamātei veļas diena tagad iekrīt 7 reizes nedēļā. Jā — darba viņai tiešām daudz, kopjot un audzinot divus mazuļus reizē. No darba brīvajā laikā palīdz arī tēvs; bet tiklīdz mātes nav istabā, Mārīte kļūst nemierīga, un lūpas uz raudāšanu vien velkās. Roberts, kā jau zēns, liekas noslēgtāks un visas ārējās pārmaiņas uzņem atturīgāk. Kamēr Mārīte ēdot gražojas, Roberts to uzņem kā dzīves lielāko nopietnību — ar krunkām mazajā pierē. Domstarpību gadījumā virsroku parasti ņem Mārīte, gan vairāk ar raudāšanu, jo Robertam, kā jau vīrietim, asaras tik viegli nenāk.

Dvīnīši kristīti 1949. g. 11. nov., 700 gadu vecajā Aškombes ciema baznīcā. Kristīšanas ceremoniju vadīja Rietumanglijas draudzes māc. R. Mužiks. Vecajā baznīcas grāmatā, kur sākušies un sazarojušies veselu dzimtu radu raksti, nu reģistrēti arī divu latviešu vārdi. Lai Dievs viņiem palīdz nepalikt tikai šīs nodzeltējušās baznīcas grāmatā, bet, gadiem ejot, varētu viņus redzēt svētīgā darbā par prieku latviešu tautai un vecākiem.

U. Priedītis

Anglijā, februārī.

Liguria dēkainā brauciena nobeigums

VĒSTULE LATVIJAI NO AUSTRĀLIJAS

Mūsu laikrakstā jau vairākkārt bijušas īsas atzīmes par DP transportkuģa Liguria klūmīgo braucienu uz Austrāliju. Tagad daudz nelabu mirkļu pārdzīvojušie braucēji beidzot sasnieguši gala mērķi. Še sniedzam mūsu līdzstrādnieka vēstuli par dēkaino ceļojumu.

Ja mūsu cilvēkiem jautātu, vai viņi būtu ar mieru vēlreiz sēsties tvaikonī Liguria un doties uz Austrāliju, tad atskanētu skaļš „nē". Vispirms brauciens iznāca neparedzēti garš. Bija domāts, ka pēc 38 dienām būsim Melburnā. Tomēr bojājumu un citu iemeslu dēļ kuģis nostāvēja Doveras un Saushemptonas ostā, Anglijā, un Neapolē pavisam 12 dienas. Migla mūs aizturēja Portsaidā un Suecas kanālī vēl pāris dienu, un vienu nakti mašīnu bojājumu dēļ izšūpojāmies Edenes līcī, nepavirzoties ne jūdzi uz priekšu. Tādēļ tad, kad mums vajadzēja būt jau galā, bijām tikai dažu dienu braucienā uz Kolombo.

Viss tas mūs satrauca, un lielākai daļai pasažieŗu radās šaubas, vai vispār laimīgi sasniegsim mērķi. Bet ar to vien nelaimēm vēl nebija gals. Mazbērnu vecāki sūdzējās par bērnu pārtiku — tā neapmierināja ne kvalitātes, ne kvantuma ziņā. Pirmajās četri nedēļās topošās mātes nesaņēma nekādu papilddevu, nemaz jau nerunājot par pienu u. t. t. Tikai aiz Neapoles sāka izsniegt pa pustasītei atšķaidīta piena priekšpusdienā un tasi kakao pēcpusdienā. Arī pieaugušie ar pārtiku nebija apmierināti — ēdiens bija bez aizdara, vienmuļš, devas pamazas, un pārtikas līdzekļi bieži bojāti. Kantīnē bija nesamērīgi augstas cenas — paciņa cigarešu maksāja 12,5 centu, vistoklītis vācu konfekšu — 10 centu (Vācijā 10 feniņi) u. t. t. Augļi brīžiem vispār nebija dabūjami.

Arī pasta nosūtīšanas ziņā kaut kas nebija kārtībā. Lai gan pasažieŗi no Neapoles un Portsaidas ar gaisa pastu nosūtīja daudz vēstuļu, uzdodot kuģa aģentu adreses Kolombo un Frementlē, un laika atbildes saņemšanai bija pietiekami, tikai nedaudzi cilvēki tiešām saņēma pastu. Uzkrītoši, ka atbildes pa lielākai daļai pienāca tādiem, kas vēstules nebija nosūtījuši oficiāli, bet ar matrožiem, muitiniekiem u. c.

Cilvēku pacietība bija liela, taču visi vēlējās ātrāk sasniegt ceļa mērķi un varbūt arī viss būtu beidzies labi, ja 11. janvārī apm. 500 jūdzes no Frementles kuģim nesabojātos mašīnas. Pēc 18 stundu nostāvēšanas turpinājām ceļu samazinātā gaitā ar vienu mašīnu, kamēr 13. janvāŗa priekšpusdienā sabojājās arī pēdējā. Par laimi jūra bija samērā mierīga un pasažieŗi disciplinēti, jo lielākā daļa iespējamās briesmas nemaz nenojauta. Ūdens patēriņu mazgāšanās nolūkiem samazināja uz 3 stundām dienā. Tās pašas dienas vakarā vairāki simti pasažieŗu sūdzējās par caureju un vēdergraizēm, daudzi pat mocījās ar krampjiem. Tā kā bija aizdomas, ka slimības cēlonis ir bojāti pārtikas līdzekļi, otrā dienā neviens neieradās uz pusdienām. IRO un kuģa vadības uztraukums bija liels. Kapteinis uzaicināja tautību pārstāvjus pie sevis, apsolīja nevainojamu pārtiku un pārstāvjiem deva ēdiena pagatavošanas kontroles iespējas virtuvē.

13. janvāŗa pēcpusdienā mums tuvojās mazāks itaļu kuģis un nostāvēja Liguria tuvumā, kamēr nākošās dienas rītā ieradās liels un moderns angļu tvaikonis, kas Liguria paņēma tauvā. Tas bija iespējams tikai, pateicoties samērā mierīgai jūrai. Braucot lēnā gaitā, 17. janvāŗa vakarā sasniedzām Frimentle. Jau jūrā virs mums zemu lidinājās lidmašīna un fotografēja. Vakarā uz kuģa ieradās preses un radiofona pārstāvji, intervēja pasažieŗus un nākošā dienā Persas laikrakstos bija gaŗi raksti par mums, nelaimes putniem.

18. janvārī pārkāpām uz tvaikoņa Nelly un turpinājām ceļu uz Melburnu. Tikai tad redzējām starpību pārtikas ziņā. Devas bija tik lielas, ka mātes baidījās bērniem atļaut ēst cik grib, lai pēkšņā pāreja neapdraudētu veselību. Arī pieaugušie bija patīkami pārsteigti un reizē sašutuši par Ligurias devām.

V. L.

Bonegillā, februārī.

Cīņa par latviskām dvēselēm

Latviešu skolotāju sanāksme Londonā

VĒSTULE LATVIJAI NO ANGLIJAS

Šinīs dienās uz LNPL kultūras nozares ierosinājumu Londonas Daugavas Vanagu namā notika Lielbritānijas latviešu skolotāju un izglītības darbinieku pirmā plašākā sanāksme. To atklāja LNPL kultūras nozares vadītājs A. Jerums, bet prezidēja J. Andrups. DVF kultūras vadītājs Ž. Bukovskis ziņoja, ka DV nodaļas sadarbībā ar draudzēm noorganizējušas un uztur 9 latviešu skolas, kur mācās 252 skolēnu. Mācības notiek pēc latviešu tautskolu programmas. Skolu darbs varējis īstenoties pateicoties skolotāju pašaizliedzībai. Sakarā ar LNPL radīšanu DVF valde ieteic visas izglītības lietas nodot vēlētās pārstāvniecības rokās. DVF saņēmis no LCK grāmatu sūtījumu, ko fonda valde nolēmusi sadalīt skolām. Jaunatnes vajadzībām sakārtota ceļojošā bibliotēka.

Sekoja ziņojumi par atsevišķo skolu darbu. Alsageras skolā (ziņojumu sniedza V. Makovska) mācās 56 bērni 3 skolotāju vadībā. Bredfordas skolu (P. Piņķe) apmeklē 20 skolnieki, bet noorganizēti arī korespondences kursi ar 42 audzēkņiem. Šis darbs būtu vēl paplašināms. Lesterē (A. Sudmale) patlaban notiek pārorganizēšanās. Skolu apmeklē 11 bērni. Londonas skolā (Ž. Bukovskis) mācās 34 skolnieki un strādā 6 skolotāji. Visus tiešos izdevumus, piem., mācības līdzekļus, ceļa naudas u. c. sedz DVF Londonas nodaļa. Sākumā telpas deva Londonas latviešu draudze, bet pēc DV nama iegādes mācības notiek tur. Vestvelsas skolā 46 skolnieku, Koventrijā — 15, Svainshedā — 9, Ročdēlē — 6 un Lidsā — 15.

Sanāksmes dalībnieki sniedza arī referātus par metodoloģijas un prakses jautājumiem. Par latviešu valodas mācību referēja J. Andrups.

Sanāksme nolēma radīt izglītības komisiju, kas saskaņotu programmas, izsniegtu skolu liecības u. t. t. Šai komisijā būtu piesaistāmi aktīvi skolu darbinieki, kā arī organizāciju un konfesiju pārstāvji. Mācības gads būtu paredzams no septembra līdz jūlijam. Tiem, kam esošās skolas nav sasniedzamas, būtu organizējama korespondences skola.

„No visas sirds apsveicu domu — skolotājiem sanākt un pārrunāt sava darba principus. Mūsu jaunā paaudze ir mūsu dārgākā manta, kas jāsaglabā, jo uz tās balstās mūsu nākotne!" ar šādiem vārdiem sanāksmi bija sveicis sūtnis K. Zariņš.

Sestajā trimdas gadā jau esam guvuši gana pierādījumu, ka tikpat nozīmīgs kā mūsu politiskā un nacionālā gara uzturēšanas cīņa ir arī jaunatnes izglītības darbs. Arī tā ir cīņa — par jaunajām latviskajām dvēselēm. Un kad sestdienas pēcpusdienās DV nams pilns bērnu čalu un latviešu dziesmu, mums rodas pārliecība, ka šī cīņa būs sekmīga. —ns

Vai esam jau aizsmakuši?

KĀDĀ BAZNĪCĀ GALU GALĀ IET? — OFICIĀLS AIZLIEGUMS NAŽU LIETOŠANAI ĶĪVIŅOS

VĒSTULE REDAKCIJAI NO AUSTRĀLIJAS

Divi draugi klausās radio mūziku. Raida Melburna. Pēkšņi mūziku pārtrauc, un kāds uzņēmums reklamē savas konfektes pret aizsmakumu — latviešu valodā! Abi draugi kļūst, kā teikt, mēmi. Tad ziņotājs piesaka, ka tikko dzirdētā bijusi latviešu valoda. Arī latvietis teicis, ka reklamētās konfektes pret aizsmakumu sevišķi labas.

Var jau arī būt, ka šoreiz esam „trāpīti īstajā vietā": vai nemitīgajos saucienos pasaulei par Kremļa neģēlībām jau nejūtamies aizsmakuši?

*

Dīvaini un neticami — Luterāņu baznīca Austrālijā nav vienota kā bija mūsu dzimtenē, bet sadalījusies divi daļās. Abās šajās sinodēs darbojas arī latviešu mācītāji — daži vienā, citi otrā pusē. Tā nu vies tas sākas: kurā baznīcā galu galā iet?

„Viņš jau skaitās otrā draudzē," „Tas mūsu baznīcā nenāk," — šādi un tamlīdzīgi pārmetumi dzirdami bieži. Nav noslēpums, ka vienas draudzes locekļi uz otras piederīgajiem skatās „greizi", kaut visi ir — latvieši!

Arī draudzes ganiem, laikam, grūti atrast kopējo valodu. To viņi, vismaz, nebija spējuši panākt lielajā latviešu centrā Melburnā, 18. novembrī. Abas draudzes savus valstssvētku dievkalpojumus noturēja vienā un tajā pašā dienā un stundā...

*

Eiropas kultūra Austrālijā atkal reiz dabūjusi smagu belzienu: Imigrācijas departaments ar oficiālu brīdinājumu paziņojis, ka jaunaustrāliešiem kautiņos un ķīviņos aizliegts lietot nažus. Ja jau nu izkauties tik ļoti griboties, tad lai lietojot dūres, bet ne nazi. Jāsaka — kā gan cilvēks lai prot dzīvot svešā zemē, ja jāatsakas no „mīļajām, ierastām paražām!"

Arnolds Šmits

Balaratā, februārī.

LATVIEŠI VISĀ PASAULĒ

Latviešu Ziņas Francijā informē, ka DV fonda nodibināšanai un izveidošanai izraudzīta organizācijas komiteja. Visus bij. leģionārus un pārējos tautiešus, kas vēlētos līdzdarboties, lūdz rakstiski paziņot līdz 1. martam: V. Baumanis, 56, Rue M-chal Foch, Lorient (Morbihan), France.

Francijas latviešu ev. lut. draudze iemaksājusi 750 franku grūtdieņu, veco un slimo latviešu atbalstīšanas fondā.

Parīzē notika mācītāju konference direktora māc. Getāla vadībā, piedaloties arī LWF un Parīzes luterāņu baznīcas pārstāvjiem. Konferencē sniedza ziņojumus par pag. g. veikto DP un ārzemju strādnieku aprūpes darbu. Par latviešu ev. lut. draudzes darbību referēja māc. E. Lappuķe. Lai atvieglotu latviešu garīgo aprūpi Francijā, LWF apsolīja segt daļu ceļa izdevumu.

Nesen nodibinājušās Francijas latviešu biedrības nodaļas Parīzē (vadītāja rakstniece Ilona Leimane) un Strasburgā (vad. Edgars Straupe). Nodaļas jau attīstījušas rosīgu darbību. FLB vadība aicina vēl neorganizētos tautiešus dibināt FLB kopas vai nodaļas arī citos latviešu centros, lai organizētu Francijas tautiešus mūsu kultūras uzturēšanai, tautas dzīvā spēka saglabāšanai un Latvijas brīvības atgūšanai. Iniciātori var pieprasīt tuvāku informāciju un norādījumus: Association Lettonien en France, 4-a, Route de Schoeneck, Forbach Mos., France.

Prof. Anna Reimonde kopā ar ģimeni no Svedāles, Zviedrijā, devusies tālākā emigrācijā uz Venecuelu, kur strādās savā profesijā. R. bija LU mācības spēks un trimdā vadīja zobārstniecības nodaļu BU Pinebergā.

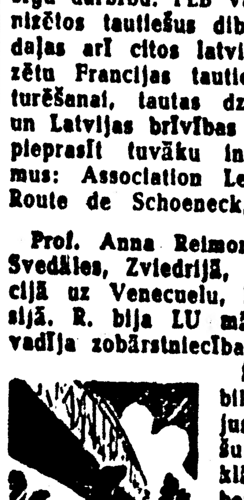

Šogad — Austrālijas jubilejas gadā valdība rīkojusi ceļojošo jaunaustrāliešu darbu izstādi. To atklāja 28. janv. Kanbērā, bet februārī skati pārcēla uz Sidneju un Melburnu, no kurienes to pārvedīs uz citiem lielākiem centriem. Izstādes mākslinieciskais vadītājs ir koktēlnieks T. Pūce. Iekārtojums veidots pēc architekta K. Sātiņa un T. Pūces projekta. Ar gleznām pārstāvēti Tone, Mellerte, Zusters, Priedītis, Kuncīte, Kalniņš u. c. Latvisko rokdarbu nodalījumā ir albumi, sudrablietas, kokgriezumi, ādas izstrādājumi u. c.

Rietumaustrālijas Sv. Pāvila ev. lut. draudzē, ko vada māc. L. Kampe, ir 772 locekļi; pag. g. noturēti 158 dievkalpojumi, 93 svētdienas skolas un 67 iesvētes mācības stundas. Noorganizēta draudzes padome, kuŗas atsevišķie locekļi dzīvo nevien Pertā, bet arī citās Rietumaustrālijas pilsētās. Draudze nopirkusi divi zemes gabalus Viktorijas parka priekšpilsētā un iesniegusi apstiprināšanai E. Ozoliņa izstrādāto nama būvplānu.

Sidnejas latviešu Vienības draudze iekārtojusi grāmatnīcu draudzes locekļiem. Grāmatnīcā dabūjami latviešu jaunākie izdevumi — garīgā un bērnu literātūra, tāpat visas grāmatas, žurnāli un laikraksti.

DV Katrinas nodaļas (Kanadā) atklāšanas svinības 3. febr. ievadīja nod. pr-ka L. Līduma uzruna, kam sekoja runas un apsveikumi. Rakstiski sveica ģenerālkonsuls Braisons. Vīru koris J. Pālena vadībā nodziedāja vairākas dziesmas.

Ņujorkas ev. lut. draudze ziedojusi latviešu bēgļu atbalstam Tanžerā 100 dolaru. Draudzi vada māc. R. Zariņš.

Neorganizēto Ņujorkas latviešu sanāksmē par delegātu ASV latviešu apvienības dibināšanas kongresam ar 1 balss vairākumu izraudzīja aktieri Jāni Šābertu.

Sarkano valgos

Dēka ar padomju sūtniecību Stokholmā

Baltiešu bēgļi Zviedrijā krieviem allaž bijuši kā dadzis acī. Visus šos gaŗos trimdas gadus tie nav ne mirkli aprimuši, mēģinādami gan ar viltu, glaimiem un meliem, gan arī kailiem draudiem ievilināt savos laužņos kādu lētticīgo. Un par kaunu jāteic, ka šad un tad, daži krīt par upuri vai nu aģentu naudas žūkšņiem vai paši savai vieglprātībai. Vasarā zviedru prese plaši izrakstījās par igauņu aģentu Sūrvali, kas krievu sūtniecībai izsniedzis dažādas ziņas. Šoreiz kārta latviešiem, un kaut arī gadījums ir vairāk muļķīgs un traģisks nekā ļaunprātīgs, tomēr godu mums nedara. Runa ir par kādas latviešu gleznotājas kļūmīgām gaitām Stokholmā.

IZMISUMA BRĪDĪ UZ SŪTNIECĪBU

Gleznotāja, kas Zviedrijā ieradusies no Vācijas, četri gadus uzturējusi sevi un savus trīs bērnus pārdodama gleznas un pamazām likvidēdama no Latvijas līdzatvestās vērtslietas. Pašas bohēmiskās dabas dēļ tā katram citam darbam gājusi apkārt ar līkumu, bet pēc dzīves dārdzības celšanās Zviedrijā, aizvien grūtāk nācies atrast pircējus gleznām un uzturēt ģimeni. Parādniekiem kļūstot aizvien neatlaidīgākiem, gleznotāja, kas jau allaž bijusi slavena savas impulsīvās izrīkošanās dēļ, devusies uz krievu sūtniecību, lai apjautātos par mājās braukšanas iespējām.

Sūtniecībā to laipni saņēmis „atašejs" ar „biedru" Bernhardu Borgu, domājams Latgales krievu, kas ielauzījies latviešu mēlē un nu atsūtīts uz Stokholmu par „speciālu uzdevumu ierēdni". Ieveduši viešņu savā kabinetā, abi „atašeji" pasteigušies izraut no sienām visus kontaktus — telefonam un radioaparātam — „lai zviedri nenoklausītos, ko mēs runājam". Piedāvādami gleznotājai cigaretes un šokolādi, tie likuši parakstīt repatriēšanas lūgumu, bet, anketu izpildot, tur ieviesusies kāda kļūda, un gleznotāja to saplēsusi. Krievi rūpīgi uzlasījuši visas papīra druskas un aiznesuši tās blakus telpā, teikdami, ka šādu svarīgu dokumentu nevarot atstāt papīrkurvī! Pēc tam ilgi un rūpīgi stāstījuši par Rīgas labumiem, mudinādami gleznotāju posties ceļā jau pēc nedēļas. Tā aizbildinājusies, teikdama, ka bērni un mantas atstātas Zviedrijas ziemeļos, un ka neesot naudas, ko aizbraukt pakaļ. Borgs tūlīt izvilcis pāris simts kronas „dažādām vajadzībām", likdams parakstīt kvīti. Atvadoties tas skūpstījis gleznotājai roku, saukdams to par kundzi (cik plūtokratiski!) un licis atnest uz konsulātu fotografijas un pasi.

BORGS SĀK STAIPĪT TAUSTEKĻUS

Par savām tālākajām gaitām gleznotāja stāsta: „Izejot no padomju konsulāta, skaidri sapratu, ka tur vairs nekad neatgriezīšos. Borgs ar savām ūdeņainām acīm un gļēvo seju bija atstājis uz mani vispretīgāko iespaidu, tāpat mazais, drūmais krievs — atašejs. Apmetusies ar bērniem kādā viesnīcā, jau pēc pāris dienām, pie savām durvīm ieraudzīju Borgu. Tā kā viņš bija solījis maksāt manas viesnīcas rēķinu līdz aizbraukšanai, nolēmu izmantot izdevīgo gadījienu, lai pa šo laiku izgādātu sev ārzemju vīzu un aizmuktu no Zviedrijas. Atnesis bērniem vīnogas un ābolus, bet man — propagandas literātūru, Borgs tēloja vissirsnīgāko draugu. Par savu laipnību tas lūdza mazu pakalpojumu, izgādāt dažas adreses, Mantinieka kalendāru, Zariņa Latvijas tapšana un, ja iespējams, piesavināties latviešu kartotēku! Tai pašā reizē viņš man stingri piekodināja, lai nevienam, īpaši iestādēm, nestāstu par savu apciemojumu sūtniecībā. Kad teicu, ka par to jau daudzi zina, un ka esmu jau saņēmusi bargu rājienu, Borgs pārskaitās un kliedza: „Tie rājēji visi nonāks tur, kur tiem vieta — visi bez izņēmuma!"

Rādīdams savu uzvalku, Borgs lepni teica: „Šādas kvalitātes mantas ir tikai Pad. savienībā. Izstaigāju visu Stokholmu, bet neatradu līdzīgu..."

Kad jautāju, vai Rīgā varēšu pastaigāties savā tīģerādas kažokjakā, Borgs brīdi samulsa, bet tad izslējies teica: „Ak, tādu mums ir simtiem — vēl daudz labāki!"

Saņēmusi no Borga naudu viesnīcas rēķina segšanai un fotografam, atvadījos no nepatīkamā viesa, cerībā, ka tas nebūs vairs jāredz.

DOKUMENTS SEIFĀ — BORGS PIEDRAUD

Vīzas kārtošana neveicās, nauda izgāja, un katru dienu mani tālrunī meklēja kāds kungs. Negāju pie aparāta, bet pēc pāris dienām ieradās Borgs personīgi. Pārskaities, ka neesmu bijusi konsulātā, tas draudīgi lūrēdams teica: „Uzmanaties, maniem kollēgām radušās aizdomas, ka jūs nemaz negribat braukt!"

Teicu, ka braukšu, tiklīdz būs atveseļojušies bērni un būšu saņēmusi ziņas par savu tēvu, ko konsuls bija solījis pagādāt dažu dienu laikā. Borgs vairīdamies atteica, ka „tēvs laikam esot mainījis dzīves vietu", un ka tie telegrafējuši šai sakarībā uz Maskavu. Noskaitos un uzkliedzu, ka šie manu tēvu deportējuši tāpat kā māti, un ka tāds liktenis droši sagaida arī mani, bet Borgs, rokas salicis zvērēja, ka mani Latvijā gaidot spoža karjēra, un ka visas baumas par deportācijām esot ļaunprātīgi fašistu meli.

Tālāk Borgs ar sevišķu interesi taujāja pēc Kildzēja un Veseļa adresēm — Kildzējs esot bijis viņa sirsnīgs draugs... Sašutis par manu nezināšanu, Borgs atkal pieprasīja manu pasi, bet teicu, ka man tā ieķīlāta par parādiem. Nopūzdamies Borgs izvilka dažas simts kronas un lika man nākošā dienā ar pasi ierasties konsulātā. Viņam nebija ne jausmas, ka mana pase guļ ieslēgta viesnīcas seifā, un ka kuŗu katru dienu ceru saņemt ārzemju vīzu.

AICINA VIZINĀTIES MELNĀ LIMUZĪNĀ

Biju kļuvusi jau stipri nervoza, un daudzie paziņas, kam biju izstāstījusi savus piedzīvojumus, ieteica man iespējami ātri pazust no Borga redzes loka un no Zviedrijas. Tādēļ mainīju viesnīcu un dažas dienas bija miers — mans kuģis bija aizgājis, un es kravājos uz citu pusi. Piezvanīju uz savu bijušo hotelī un teicu, ka ieradīšos pēc saviem dokumentiem. Kad biju tos saņēmusi un runāju vēl ar direktoru, jutu pēkšņi, ka kāds man stāv aiz muguras. Pagriezos — un atrados acī pret acī ar sūtniecības atašeju un Borgu. Abi kungi drūmi smīnēja un jautāja, vai es nevēloties pavizināties — ārā stāvot mašīna, varēšot aizbraukt uz ostu apskatīties Beloostrovu... Jutu, ka nelīdz vairs ne meli, ne locīšanās, un ka jokiem gals. Tādēļ teicu: „Kamēr neesmu saņēmusi ziņas no tēva, nekur nebraukšu!" — „Kur Jūs tagad dzīvojat?" jautāja Borgs. „Tas Jums nav jāzina!" atcirtu un pazudu ļaužu pūlī.

Tomēr mani prieki bija īsi — jau pēc trim dienām saņēmu vēstuli, un Borgs mani aicināja uz sūtniecību saņemt ziņas par tēvu... Uz turieni, saprotams, negāju, jo droši vien ārā vairs neizkļūtu. Šai laikā latviešu laikrakstā bija parādījies arī raksts par mani, kas skaidri atklāja krieviem, ka tos krāpju, un nodeva mani pilnīgi viņu rokās. Līdz ar to tiem bija arī skaidrs, ka latviešu rīcībā esmu nodevusi par tiem plašus materiālus — gan mutiskus, gan rakstiskus. Sapratu arī, ka krievi man izseko, jo kā tie citādi būtu zinājuši manu jauno adresi un varējuši ierasties vienā laikā ar mani viesnīcā?

Tomēr jau otrā dienā saņēmu ārzemju vīzu un ceru, ka Borga roka mani vairs neaizsniegs."

Tāds ir īsumā gleznotājas stāsts par savu kļūmīgo soli. Kaut arī tas nekādi nav attaisnojams, no tā var daudz mācīties, ka arī „pa jokam" nevar ielaisties ar sūtniecību, kuras rokās ir daudz un dažādi līdzekļi kā piespiest paklausīt.

Juridiskais padomnieks

ATLĪDZĪBA PAR REKVIZĒTU MANTU

Kādā savā iepriekšējā rakstā aizrādīju par prasībām pret bij. Vācijas valsti. Franču un amerikāņu joslās šie jautājumi jākārto un pēc tuvākās informācijas jāgriežas pie vietējām centrālām finanču pārvaldēm (Oberfinanzdirektion), kādas atrodas katrā Vācijas valstī. Šo pārvalžu adreses noskaidrojamas uz vietas.

Bez Latvijā rekvizētām mantām, zirgiem u. t. t., ir gadījumi, kad dažāda kustāma manta, it sevišķi automašīnas, rekvizētas okupācijas iestāžu vārdā DP nometņu laikā. Tā piem. Ziemeļvācijā bija daudz gadījumu, kad tautiešiem atņēma automašīnas, lai gan tās bija likumīgi iegūtas, un to īpašniekiem attiecīgie dokumenti bija vislabākajā kārtībā. Tiešo rekvizīcijas darbu veica vācu iestādes. Parasti pārsūdzības par pašu rekvizīciju un noteikto atlīdzību šajās lietās palika bez panākumiem. Vācu iestādes piedāvāja par labu automobili niecīgu atlīdzību reichsmarkās, par ko līdzīgu mašīnu no jauna nebija iespējams iegādāties. Tā kā paredzētā izmaksa bieži vien iekrita pēc valūtas reformas, tad piedāvāto summu reducēja 10:1 attiecībā. Tā zinu gadījumus, kur par labu automobili pienācās saņemt DM 20—30.

Nesen augstākā vācu administratīvā tiesa Hamburgā (Oberverwaltungsgericht) atlīdzības jautājumā devusi principiālu lēmumu, kam var būt vispārēja nozīme. Kādam vācietim 1945. g. okupācijas iestādes (Besatzungsmacht) rekvizēja vieglo automobili, kuŗa vērtība bija noteikta uz RM 3000. Naudas izmaksa iekritusi pēc valūtas reformas un viņam piedāvātas DM 300. Ar šo summu vācietis nav bijis mierā. Lieta nonākusi augstākajā administratīvā tiesā, kas nav piekritusi vācu iestādes (Amt fuer Kriegsschaden und Besatzungskosten) viedoklim un noteikusi, ka atlīdzībai jābūt 1:1, lai bij. īpašniekam būtu iespējams mašīnu tiešām iegādāties no jauna. Pēc augstākās administratīvās tiesas lēmuma cietušo nevar nostādīt tādā situācijā, ka par rekvizēto auto mašīnu viņš saņem tādu summu, ar ko praktiski pašlaik neko nevar iegādāties.

Šis principiālais viedoklis ir svarīgs katram tautietim, kam manta rekvizēta okupācijas iestāžu vārdā. Ja nevar panākt labvēlīgu atrisinājumu, jāiet pārsūdzības ceļā administratīvā ceļā.

Maģ. iur. J. Klucis

Brīvība maksā miljardus!

VĒSTULE LATVIJAI NO KANADAS

Visa Kanada šodien runā tikai par lielo pārsteigumu, kādu tās aizsardzības ministrs Klekstons radījis ar savas milzīgās bruņošanās programmas nolasīšanu parlamenta jaunajā sesijā. Kanadai līdz šim sauszemes armijā bija tikai 33.000 vīru, flotē — 10.000 un aviācijā — 15.000, bet realizējot jauno aizsardzības programmu tā var iekļūt piecu militāri stiprāko pasaules lielvalstu skaitā.

Kaŗavīru skaits pēc šīs programmas gan tikai divkāršojies — no 62.000 uz 115.000 (armijā — 52.000, flotē — 20.000 un aviācijā — 43.000), bet milzīgos apmēros palielināsies ieroču daudzums. Piem., flotē pašreizējo 30 kaŗakuģu vietā paredzētas 100 vienības, un aviācijā 19 eskadriļu vietā 40. Šo milzīgo bruņošanās programmu paredzēts īstenot trīs gados un tā izmaksās 5 miljardi dolaru, tas ir apm. 40 reizes vairāk nekā pēc kaŗa Kanada izdeva valsts aizsardzībai vienā gadā. Veikli rēķinātāji tūlīt aplēsa un paskaidroja, ka šī Kanadas cena par mieru un brīvību ir 120 dolari gadā uz katru tās iedzīvotāju, ieskaitot zīdaiņus.

Īstenojot šo aizsardzības programmu, Kanada būtu pietiekami labi sagatavota katru briesmu atvairīšanai. Kopā ar Sav. valstīm tā apvilkusi visai Amerikai ziemeļu un rietumu daļai plašu radara staciju tīklu.

Kanada ir bagāta zeme. Milzīgie bruņošanās izdevumi gan sākumā uztrauc taupīgu kanadieti. Tomēr nav šaubu, ka valdība šo naudu sagādās. Lielākas grūtības turpretim rada nepieciešamo 50.000 jauno kaŗavīru sagāde. Kanadā vēl joprojām nav obligātas kaŗaklausības, un valdība jaunos kaŗavīrus vervē ar laikrakstu sludinājumu un plakatu palīdzību. Pēdējā pusgadā tā izdevās savākt ap 20.000 vīru, bet savervēt vēl 50 vai 60 tūkstošus, liekas, nav izredžu.

Ir vairāki apstākļi, kas nesekmē brīvprātīgo pieplūdumu. Vispirms — liels darba roku trūkums rūpniecībā un citās saimnieciskās nozarēs, kas vairs nedod bezdarbniekus — iespējamos brīvprātīgos. Pie tīri psicholoģiskiem iemesliem pieskaitāma UN neveiksmīgā žonglēšana starp mieru un kaŗu, kas lielā mērā diskreditē šo organizāciju iedzīvotāju acīs.

Valsts aizsardzības interesēm cieši pieslēdzas milzīgā iekšzemes ūdensceļa izbūve, kas Sv. Laurenča upi un visus 5 lielos Kanadas ezerus uz Sav. valstu robežām padarīs pieejamus pat vislielākajiem okeana tvaikoņiem. Izbūves darbi paredzēti vairākos posmos un pie tam kopīgi ar Sav. valstīm, kas cer iegūt labu satiksmes ceļu milzīgās Labradora dzelzs rūdas ražas piegādei savai „Rūrai" — Pitsburgas metallkausētavu apvidum. Projekts paredz appludināt Kanadas pusē 7 pašvaldības, kā arī uzcelt vairākus aizsprostus un spēkstacijas. Tas izmaksās ap 2 miljardi dolaru. Darba spēku — ap 7000 vīru dos Kanada, kas daļēji jau realizējusi projekta atsevišķus posmus, iekārtojot Velendas kanāli un izbūvējot Niagaru.

Pavisam nelaimīgs cilvēks Kanadā šodien ir darba ministrs, kas nezina, kur ņemt kaŗa rūpniecībai un šiem milzīgajiem celtniecības darbiem nepieciešamo darba spēku. Ar Atlantika pakta saistību īstenošanu Kanada apņēmusies saražot Eiropas valstīm kaŗa materiālus un ieročus par 300 milj dolaru. Bez tam tā saņem arvien jau nus Sav. valstu kaŗa rūpniecības p sūtinājumus. Viss būtu labi — ame rikāņi labi samaksā, bet cilvēki ši darbam te trūkst. Ieceļošanas ministr apņēmies šogad ievest 150.000 eiro piešu, to skaitā ap 30.000 angļu. To mēr, daudzi šo skaitu atzīst par ni cīgu un pārmet ministram, kādēļ ta necenšas ievest 300.000 imigrantu..

Milzīgā kaŗa rūpniecība aprij a daudz izejvielu, un to sāk jau trūk daudzās ražošanas nozarēs. Visma gāk cieš celtniecība, kuŗai trūkst k tērauda un cementa, tā arī kokmate riālu. Jaunceltņu cenas astronomis aug, un to sajūt arī tie mūsu tautie kas gatavojas māju celšanai vai pir šanai. Vēl pirms pusgada mājas cau mēra cena Toronto bija ap 1000 dol ru par istabu, bet tagad jau ap 200 vai pat 3000 dolaru.

Preču cenas gan neuzrāda tik stra ju celšanos. Tāpat diezgan stabilas algas, kas, sākoties kaŗam Korej pacēlās apm. par 10 proc. Tādēļ K nadas mazais cilvēks līdz šim ka tuvumu vēl neko daudz nejuta. Tom iespējams, ka jaunās bruņošanās pr grammas īstenošana tomēr visai jūt mi atsauksies uz Kanadas nodok maksātāju.

A. Kalniņš

Toronto, februārī.

Tici, mana dvēs'le!

Sniedzam lasītājiem visīsāko komentāru, ko redakcija līdz šim saņēmusi par gandrīz sešus gadus veco „jubilejas" tematu — bij. latviešu kaŗavīri un viņu tiesības:

Tici, mana dvēs'le,
Tici vēl arvien
Pasakām, ko stāsta
Vēl šo baltu dien'!

Komentāra autors — Valentīns Pelēcis.

„Lauksaimniecības individuālistu" likvidēšana Igaunijā

Tallinā (rs). — Padomju Igaunijas finanču komisārs Tihane paziņoja, ka š. g. budžetā 1.070.000 rubļu paredzēti centrālkolhozu plānu izgatavošanai. Ko tas nozīmē, to kādā ievadrakstā paskaidroja igauņu komūnistu partijas oficiozs Rahva Hääl. Kollektīvā zemes apsaimniekošana vien maz esot mainījusi zemnieku dzīves veidu. Kaut gan saimniecību robežas likvidētas, izklaidus dzīvojot, zemnieki palikuši individuālisti kā agrāk, kas neesot pieļaujams padomju iekārtas valstī. Tāpēc nepieciešama viensētu „sapulcināšana" centrālkolhozos, kas paužot saimniecisku spēku un garīgu vienotību (!). Budžetā paredzētā summa segšot vienīgi plānu izgatavošanu, bet viensētu pārvietošanas tiešie izdevumi jāsedzot pašiem kolhoziem.

Sarkanās flotes galvenā baze Tallinas un Paldiski ostas

Sarkanās flotes atbalstpunktu izbūve Baltijas ūdeņos, ko uzsāka tūdaļ pēc otrā pasaules kaŗa, nobeigta jau pagājušā rudenī. Vēl otrā pasaules kaŗa laikā padomju flotes nozīmīgākais atbalstpunkts bija Leningradā (Kronštatē), bet tagad tur vairs palikušas tikai lielākās kuģu būvētavas. Turpretī Tallinas osta stipri paplašināta, pievienojot tai Paljasāra salu un Kopli pussalu. No Ziemeļigaunijas degakmeņa raktuvēm līdz ostai izbūvēts īpašs naftas vads; tā nozarojums pievienots arī Paldisku ostai. Pēdējā tagad izbūvēta par stiprāko padomju flotes bazi Baltijas jūrā. Visas noliktavas, darbnīcas un pat strādnieku dzīvojamās telpas iebūvētas apakšzemē. Arī zemūdeņu baze atrodas apakšzemes tunelī, un tās ieeja izbūvēta 2 km attālumā no ostas. Visus izbūves darbus veikuši spaidu darbos notiesātie. Paldiskos stacionēts arī sarkanās flotes operatīvais štābs; tur notiek arī flotes manevri un parādes.

—al

No Rīgas radiofona

Staļins kandidē Rīgā

AR ĀTRĀM METODĒM APSTRĀDĀ VILCIENUS — KONSERVU KĀRBA UZ BAKU, ROSTOVU UN KRASNODARU — „LIELA SAJŪSMA" PA STAĻINU — ČERBARDE NOSTIPRINA KOLHOZUS — ŽANIS KAROJ PAR MASKAVU — BEZPARTEJISKA LIELINIECE

Kādā reportāžā Rīgas radio dižojas, ka automobilis Latvijā neesot greznums. Lielā daļa ielās redzamo mazo „moskviču", grezno „pobiedu" u. c. esot personīgs īpašums. Fabriku pagalmos redz motociklus un auto, ar kuŗiem strādnieki atbraukuši darbā. Arī uz laukiem motocikls izspiež velosipēdu. Tagad sastopami brigadieŗi, kas braukā ar motociklu. Kirova un Valdemāra ielas stūrī uz nama izveidots neona spuldžu auto. Te atrodas speciāls auto un motociklu veikals Marmora kolonnu zālē, kur izstādīti dažu padomju motociklu un auto modeļi. Blakus — visas rezerves daļas. Otrā stāvā dir. vietn. Andrejs Arnis stāsta: „Apgrozība strauji aug; 1950. g. pārdots divreiz vairāk nekā 1949. g. (Kauns tomēr bijis pateikt — cik tad īsti pavisam pārdots!). Ik dienas tagad pārdodam vairākas mašīnas. Dažu dienu pat desmit. Sevišķi pieprasa motociklus. Pirms dažām dienām „moskviču" nopirka Liepupes sovhoza strādnieks Jānis Bērziņš. (Gan jau šis „strādnieks" citā sakarībā izpeldēs kā komjaunatnes sekretārs vai vēl lielāka kalibra dižvīrs, jo vienkāršajiem mirstīgiem padomju paradīzē auto ir daudz nesasniedzamāka lieta par pilnu vēderu.)

Ziemeļrietumu dzelzceļu pārvalde sociālistiskā sacensībā apbalvojusi daudzus pad. Latvijas dzelzceļniekus ar nozīmi „Labākie Ziemeļrietumu dzelzceļu apgabalā", piem., Jelgavas vilcienu sastādītāju, kas veicis normu par 142 proc. un pag. g. ar „ātrām metodēm apstrādājis" 1500 vilcienu. Tāpat apbalvoti Liepājas distances elektromechaniķis Kuzmins, Rīgas ceļa sargs Jānis Bērziņš, rezerves vilciena pr-ks Laktionovs un Jelgavas vilciena meistars Nemirovskijs. Pirms termiņa nodota Rēzeknes I stacijas ēka, kas uzcelta hitleriešu nopostītās vietā. Tajā esot divi pasažieru zāles, mātes un bērna istaba un bufete. Stacijas būve izmaksājusi ap 1 milj. rubļu. — Bezpartejiskais boļševiks Žmuida jau dažus gadus ir Ļeņina-Staļina ideju propagandists. Būdams Rēzeknes mašīnists, reiz atvedis par 300 t smagāku vilcienu. Latvijas dzelzceļu maģistrāle par darbu 4. ceturksnī atkal ieguvusi 1. vietu starp Pad. sav. dzelzceļiem, 3. ceturksnī paturot ceļojošo sarkano karogu. Otro prēmiju ieguvuši Varonis un Rīgas cepure, trešo — Somdaris.

Sarkanarmijas rajona rūpniecības atjaunošana pabeigta. 1947. g. līdz 1950. g. kapitāli izremontēts 20.000 kv. m dzīvokļu platības. Uzposts Arkadijas parks. Salīdzinot ar 1945. g. rajona budžets pieaudzis par 221 proc. Ir 17 skolu, kur mācās 6179 audzēkņi, un 3 bibliotēkas ar 110.000 sējumu. (Varam iedomāties, kas šajos sējumos iekšā!)

No Rīgas uz Baku, Rostovu, Krasnodaru u. c. sūta konservu kārbas — šoreiz gan tukšas. — Staļina rajona stachanoviešu sapulcē piedalījušies 600. Sapulci atklāja raj. part. kom. sekr. Makarova, bet runāja Sarkandaugavas stikla fabr. stachanovietis Bondarenko, elektrostacijas — Magaršaks, I mašīnu rūpn. dispečere Michailova, Latenergo rūpn. — Korčak ostas partijas pirmorganizāc. sek Ivanovs un Rīgas elektromašīn rūpn. dir. Buņins. (Kā redzams stach noviešu gods vairāk piederas „br līgo tautu" pārstāvjiem.)

Cīņas ievadā „Uzticība, kas iegūt darbā", dzirdam, ka tauta ar lielu s jūsmu nosaukusi Staļinu par kand dātu vēlēšanās. Darba ļaudis viņa apliecinājuši vispilnīgāko uzticīb Pašlaik visās malās notiekot sapu ces, kur tauta satiekas ar kandid tiem un izsaka tiem savu uzticīb (Lai nu kā ar tiem citiem, bet Staļin vietā gan būs jāklanās tikai bildei — Arī kombinātā Būvdetaļa lielu s jūsmu izraisīja ziņa, ka Staļins dev piekrišanu balotēties Rīgā. Brigadi ris Malnačs teica: Tas ir liels god (Malnačam, apspiestajiem latviešie vai Staļinam?) Kollektīvs izpildīj pasūtinājumu lielajām celtnēm (Tu kestānā) ar uzviju. — Jelgavas dr mas teātŗa pārpildītajā zālē (kas pa laban atrodas Pārdaugavā, Rīgā) ka didātu izraudzīšanas sapulci atklāj Sarkanarmijas raj. sekr. Andersons bet runāja Pad. sav. rūpn. min. Kos gina uzticības personas Davidsons u Iljevs, kuŗu maizes tēvs „izvirzīts par kandidātu 41. apg. — 91. apg. i raudzīta slaucēja Lonija Ganiņa, ku ŗas uzticības persona ir Klīve. (Tā tad tautas uzticība nemaz nav vaja dzīga: pietiek ja ir viens vai div aizrunātāji!)

Ir arī vairākas kandidātes — jau natnes audzinātājas: Čerbarde palīd „nostiprināt kolhozus"; Amālija Bēr ziņa (Jēkabpils 1. vidussk. krievu va skolotāja) atdod visu dzīvi jaunatn komūnistiskai audzināšanai; Ver Kupče (Molotova raj. 15. skolā vad 3.-c kl.) bieži apmeklē skolēnus mā jās, pie kam 3 gados nav bijis ne viena nesekmīgā; Elkšņu skolas mā cību daļas vad. Ritai Dukai padomj vara devusi iespējas nobeigt vidus skolu, un tagad viņa ir komj. raj kom. loc.; Minna Kalniņa vada Lie pājas skolotāju institūtu, un 1949. g iestājusies universitātē; Ērika Rozen tāle ir Līgatnes 2. septiņgadu skola dir., vada un noorganizējusi strādniek vakara vidusskolu; Lidija Nančinsk ir komjauniete un latv. val. skolotāj Dagdas raj. Ezernieku skolā, mācīdamās arī universitātes filol. fak. neklātienes kursā; Anna Barkāne par kandidāti 22. apg. „uzstādīja" 7. vidussk. dir. Eleonoru Puķudruvu.

29. apg. kand. Georgam Gailem ir goda zīmes ordenis un 3 darba sarkanā karoga ordeņi. 5. apg. kand. Žanis Zuimačs karojis par Maskavu un valkā 2. šķ. tēvijas kaŗa ordeni un medaļas. Kad ASV lidojošais cietoksnis aizskāris Pad. sav. robežu, Žanis uzrakstījis rakstu, ko iespiedusi Ļiteraturnaja Gazeta. 147. apg. dep. kand. Paškēvičs ir Limbažu raj. part. kom. sekr., uzticīgs partijas darbinieks. Viņu ieteica Umurgas kolhoza priekšs. Vīksne, sovhoza dir. vietn. Ņeftjakovs un skolotāja Azere. 109. apg. visi pazīst rajona galveno zootechniķi Virgīniju Putānu, kas jau ievēlēta Grīvas raj. pad. un ir „bezpartejiska lieliniece".

TĒVZEMEI UN BRĪVĪBAI

PROF. L. ŠULCS

Baltijas valstis un starptautisko tiesību attīstība

I.

Baltijas valstu starptautiski tiesiskais stāvoklis raksturojams ar to, ka tās juridiski vēl turpina pastāvēt, lai gan faktiski beigušas eksistēt. Šis stāvoklis dibināts faktā, ka vadošās lielvalstis un vairums pārējo valstu Baltijas republiku iekļaušanu Pad. savienībā de jure nav atzinušas. Rodas jautājums — cik ilgi šāda situācija var turpināties, ja neiestājas radikālas maiņas starptautiskā politikā? No vēstures zināms, ka illegālus teritoriālus ieguvumus, ilgākam laikam paejot, sāk atzīt, sevišķi, ja ieguvēja bijusi kāda lielvalsts. Pēdējos gados Baltijas valstu starptautiski tiesiskais stāvoklis pasliktinājies: Lielbritānija, Francija, Šveice atzinusi šo valstu aneksiju de facto. Paceļas dažas balsis arī ārzemju juristu starpā par aneksijas atzīšanu de jure, jo nevarot ilgāk pretoties lietas faktiskajam nokārtojumam.

Lai kāda būtu situācija praktiskā politikā, ir tomēr neapšaubāmi, ka starptautisko tiesību zinātne pēdējos gados attīstījusies Baltijas valstu aneksijas neatzīšanas virzienā. Šī uzlabojuma iztirzājums ir šī raksta nolūks.

Lai minam tikai divus piemērus. Savā pārskatā par Šveices pilsoņu stāvokli ārzemēs, Šveices federālā valdība (Bundesrat) 1947. g. aprāda, ka Šveices pilsoņi, kas dzīvojot „bijušās Baltijas valstīs, atrodoties zem Pad. savienības suverenitātes". Tādā kārtā Šveices valdība atzīst, ka Baltijas valstis iekļautas Pad. savienības teritorijā. Pret šo viedokli uztājas viens no redzamākiem Šveices starptautisko tiesību zinātniekiem, prof. Gugenheims, aprādīdams, ka tāds uzskats nesaskan ar starptautisko tiesību mācību.

Otrs piemērs attiecas uz Zviedriju. Kā zināms, Zviedrija jau tūlīt pēc Baltijas valstu okupācijas atzina šo valstu aneksiju de jure. Sakarā ar to Baltijas bēgļus (apm. 30.000) uzskatīja par Pad. savienības pilsoņiem un viņu privāttiesiskajās attieksmēs piemēroja padomju tiesības. Pirms divi gadiem Zviedrijas augstākā tiesa šo viedokli grozīja. Kāda igauņu laulības šķiršanas lietā augstākā tiesa 1949. g., atceļot divu zemāko instanču spriedumus, atzina, ka Baltijas valstu pilsoņiem neesot piemērojamas padomju tiesības. Baltieši gan joprojām skaitoties Pad. savienības pilsoņi, bet šī pavalstniecība esot tīri formālas dabas, jo nepastāvot nekādas ciešākas saites ar savu „dzimtenes valsti". Šī iemesla dēļ baltiešus viņu civiltiesiskajās attieksmēs jāuzlūkojot par bezpavalstniekiem, un tāpēc piemērojamas Zviedrijas tiesības. Tādā kārtā Zviedrijas augstākā tiesa, paklaudamās starptautisko tiesību zinātnes pēdējā laika atzinumam, ka tīri formāla pavalstniecība nevar noderēt par pamatu privāttiesisko strīdu kārtošanai, atbrīvoja baltiešus no padomju tiesību normām.

Kādi nu ir starptautisko tiesību zinātnes jaunākie atzinumi, kas runā par labu Baltijas valstu aneksijas neatzīšanai?

1) Agresijas stingrā nosodīšana un agresoru uzskatīšana par starptautiskās sabiedrības solidāritātes lauzējiem. Zīmīga te ir UN pilnsapulcē 1950. g. novembrī pieņemtā rezolūcija, kurā teikts, ka agresija uzskatāma par „vissmagāko noziegumu"! UN, kas tagad apvieno 60 valstis, uzlūkojama par starptautiskās sabiedrības gribas izteicēju un ar saviem lēmumiem tā rada saistošas starptautisko tiesību normas.

Pats agresijas jēdziens, lai cik savādi tas izliktos, līdz šim vēl nav starptautiskās tiesībās noteikti fiksēts. Agresijas konstatēšana atstāta UN drošības padomes ziņā, atkarībā no katrreizējiem konkrētiem apstākļiem.

Ar agresijas jēdzienu pirmo reizi nācās nodarboties Tautu savienībai. Tās statūtu 10. pantā bija noteikts, ka savienības locekļu pienākums ir respektēt pārējo teritoriālo neaizskaramību un politisko neatkarību un pasargāt tos no ārējās agresijas. Šo jauno agresijas jēdzienu T. S. tomēr neizdevās definēt, jo bija bažas, ka tāda definīcija var iznākt vai nu par šauru, vai arī par plašu, un tāpēc varētu tikt izmantota ļaunprātīgi.

Sanfrancisko konferencē 1945. g., kur izstrādāja statūtus UN, vairāki delegāti ierosināja noteikt agresijas jēdzienu. Vairākums tomēr izteicās pret definīciju, jo ievērojot lielās pārmaiņas kaŗa technikā, tāda neesot iespējama. Beidzot arī Nirnbergas militārtiesas statūtos trūkst agresijas definējuma, lai gan šai tiesai pirmā kārtā nācās nodarboties ar agresijas faktiem. Cik dažādi var būt agresijas veidi, to rāda Nirnbergas tiesas spriedums (1946. g.). Tajā konstatēts, ka arī t. s., piektās kolonnas dalībnieki var izdarīt agresīvus aktus: sakarā ar Austrijas pievienošanu Vācijai vairākus šīs pievienošanas veicinātājus Austrijā notiesāja par agresīvu darbību pret šo valsti.

Lai kādi būtu agresijas veidi, skaidrs ir pats pamatjēdziens: agresija ir rīcība, kad kāda valsts, pārkāpjot starptautisko tiesību normas, pielieto varas draudus jeb varu pret citas valsts teritoriālo neaizkaramību un politisko neatkarību. Agresijas būtiskā pazīme tā, ka te pārkāpj starptautiskās tiesības, tā izdarot starptautisku noziegumu. Šī nozieguma smagumu palielina vēl tas, ka te notikusi vēršanās pret svešas valsts politisko neatkarību.

Kādas ir agresijas sankcijas? Ar šo jautājumu nācās nodarboties Tautu savienībai, kad tai bija jāsaduŗas ar trim agresijas gadījumiem: Japānas-Ķīnas (1931), Italijas-Abesīnijas (1935) un Pad. savienības-Somijas (1939) konfliktos. Tautu savienība uzaicināja savus locekļus lietot pret agresoriem saimnieciskās sankcijas. Bet šo aicinājumu neizpildīja, un vairākas valstis pat atzina jaunos nelikumīgos teritoriālos ieguvumus. Sankciju jautājumā UN nesekoja Tautu savienībai. Jau pirmajā agresijas gadījumā — Korejas konfliktā UN ķērās pie efektīvām militārām sankcijām.

(Turpmāk lasiet Agresijas ieguvumu neatzīšana un tautu pašnoteikšanās tiesību atzīšana par starptautisko tiesību normām.)

Latviešiem jauns gleznotājs

ARVĪDA DRONES PIRMĀ PATSTĀVĪGĀ IZSTĀDE LĪBEKĀ

Nošķirtībā un tikai nedaudzu tuvu cilvēku vērots, aug un veidojas A. Drones (dz. 1918. g.) mākslinieciskā personība. Klusais, sevī noslēgtais jaunais gleznotājs, kas nāk no Valmieras, Kaugurmuižas, pirmo māksliniecisko izglītību gūst Liepājas lietišķās mākslas vidusskolas dekorātīvajā darbnīcā pie M. Mitrēvica. Kaŗš izjauc A. Drones nodomu iestāties Mākslas akadēmijā, un tikai pēc Vācijas kapitulācijas viņš trimdā mēģina reālizēt kādreizējo nodomu par mākslinieciskās izglītības turpināšanu. Uzzinājis, ka Lībekā dzīvo mākslinieks Fr. Milts, viņš no Gēstachtas pārceļas uz Lībeku, kur visus šos gadus klusībā cītīgi strādā Fr. Milta vadībā.

Apskatot A. Drones izstādītos darbus, nenovēršami jādomā par meistaru, kuŗa rokās viņš atradies, jo dažos pasteļdarbos redzam ne tikai Milta motīvus, kolorītu, bet pat Milta tik īpatnējo krāsas uzlicienu. Par jauniem gleznotājiem, kas nonāk stiprā sava meistara ietekmē, dažreiz saka: „Jūs esat N. meistars Nr. 2!" Tas nav nekāds glaims ne jaunajam gleznotājam, kam nav savas mākslinieciskās sejas, ne meistaram, jo, iekām māceklis ķeŗas pie otas, meistaram jāizskaidro, ka gleznošana nav pakļaušanās viena vai otra meistara paraugam, bet izpaužas sevis apliecināšanā. Tas nozīmē to, ka meistaram vajadzētu būt stingram „gramatikas" kļūdu novēršanā skolnieka darbos, bet ne personības rakstura iezīmju nonivelēšanā. Gluži pretēji, taisni tuvāk iepazīstoties ar savu audzēkni, viņa interesēm, raksturu u. t. t., meistaram jābūt tam, kas palīdz jaunajam gleznotājam tuvoties savas būtības patiesākajam „dokumentācijas" veidam un kas konsekventi aizrāda katru apzinātu vai neapzinātu pakļaušanos.

Jāatzīstas, ka liela daļa latviešu mākslas paidagogu, nedodami pilnīgu skaidrību par glezniecību vispār, iemāca skolniekiem **s a v u** gleznošanu. Tas, ka daži topošie apdāvinātie mākslinieki kļūst par šī vai cita meistara gandrīz vai dubultnieku, apliecina, ka viņiem nav dota pareiza mākslas izpratne.

„Miltiskajā" Drones glezniecībā kaut kas personisks ieskanas tādos darbos, kur Drone izvairās no spējiem krāsu kontrastiem, nejaušiem zieda iemargojumiem, kur viņš ir intimāks, kur darbā parādās kāda zināma noskaņa. Šinīs skalbiskā miera caurstrāvotās dabas ainavās tomēr nepamatoti ienests pāris mazu figūru, pie tam spilgtās spektra krāsās. Tas dod nevajadzīgus akcentējumus, piesien vērotāja skatienu vienā punktā un novērš uzmanību no galvenā.

Taču par spīti Fr. Milta glezniecības stiprajam iespaidam, skaidri saskatāmas A. Drones paša spilgti izteiktās gleznotāja dotības. Viņam ļoti laba krāsu izjūta, viņš prot radīt dažādas dabas noskaņas, artistiski veikli rīkojas ar pasteļiem.

Pirmajā pastāvīgajā izstādē Lībekā pirms prombraukšanas uz ASV, kur A. Dronem piešķirta stipendija kādā mākslas akadēmijā, viņš parāda technisku gatavību, ar kādu var lepoties katrs jauns gleznotājs. Ar lielu interesi vērosim viņa turpmākos darbus, kuros būs jāprot parādīt ne tikai tas, ko viņš iemācījies pie Fr. Milta, bet arī konkrētizēt savu personisko māksliniecisko seju.

Juris Soikans

Ko dara mūsu tēlotāji mākslinieki

Prof. V. Tones gleznu izstādi atklās šai vasarā Londonā, un tā būs atvērta visu Dziesmu dienu laiku.

Jaunās paaudzes gleznotājs Ēriks Žilinskis, kas līdz šim dzīvoja Zviedrijā, tagad pārcēlies uz Angliju, kur ar gleznām Portrets un Māris piedalās Pedingtonas mākslas izstādē.

Eduards Dzenis atklājis savu darbu skati Lundā; skate būs atvērta līdz 4. martam. Viņa mākslai zviedru prese un sabiedrība veltījusi izcilu uzmanību.

Gleznotājs Jānis Kalmīte, kas pag. vasarā izceļoja uz ASV, piedalās Mineapolisas un St. Paulas mākslinieku gadskārtējā izstādē. Žūrijas komisija no 870 pieteiktiem darbiem izvēlējusies 158, pa vienam no katra mākslinieka. Kalmīte šajā izstādē reprezentēts ar kādu ziemas ainavu.

Vai asni var dīgt un pumpuri plaukt vienīgi pavasarī? / Kāda darba rezultāts

Vēstule Latvijai no Upsalas

Jau sešus gadus katru rudeni kāds vīrs augas dienas pavada pie Upsalas tuvējiem ezeriem. Soma viņam, mājās atgriežoties vienmēr pilna — tikai ne zivīm, bet dažādu ūdensaugu — elšu, mazlēpeņu, pūsleņu ziemas pumpuriem. Runa ir par Latvijas universitātes doc. A. Veģi, tagad zinātnisko stipendiātu Upsalas universitātes fizioloģiskās botanikas institūtā, un viņa darbu.

Pa šiem sešiem gadiem viņa savāktie pumpuri padarījuši savu un gatavojas pielikt punktu botaniķu pasaulē nu jau turpat pusgadsimtu ilgam un karstam strīdum par miera stāvokļa problēmu augos. Un kaut arī vēl pagājušās vasaras botaniķu kongresā Stokholmā debates šajā jautājumā bija visai karstas, viena puse (šoreiz tie ir daži vācu zinātnieki) šodien jau sevi var mierīgi uzskatīt par zaudētājiem: Doc. A. Veģa pētījumi skaidri atklājuši šīs sarežģītās norises īsto dabu un iemeslus augos.

Vienā no Upsalas latviešu biedrības referātu vakariem doc. A. Veģis iepazīstināja arī latviešu sabiedrību ar savu pētījumu rezultātiem.

Miera stāvokļa problēmu pētījumiem sēklās un pumpuros ne tikai tīri zinātniska, bet arī ļoti liela praktiska nozīme. Cilvēka interesēs var būt gan šo miera stāvokli iespējami saīsināt, lai panāktu, piem. ātrāku krāšņuma augu izplaukšanu, gan arī to paildzināt, lai novērstu barības vielu zudumus — kartupeļu uzglabāšana ziemā, labību izdīgšana lietainās vasarās. Pēdējā parādība vien 1927. gada vasarā Vācijai nodarīja zaudējumus 200 milj. reichsmarku apmērā.

Dārznieki šodien pazīst dažādas metodes pumpuŗu ātrākai izplaucēšanai, parastākās ir siltums, karsta ūdens peldes, pēdējā laikā arī dažas ķīmikālijas. Karsta ūdens peldi lietoja pag. gadsimtā Latvijā kartupeļu pasargāšanai no asnošanas. Eksperimentāli pierādīts, ka uz īsu brīdi kartupeļus iegremdējot karstā ūdenī, nonāvēti tiek gan pumpuri, bet barības audi paliek nebojāti, un šādi sagatavotus kartupeļus var uzglabāt bez lielākiem barības vielu zudumiem ilgāk par gadu.

Tomēr visi tīri praktiskās pieredzes ceļā atrastie paņēmieni agrās asnu dzīšanas un plaukšanas aizturēšanai nedeva nekādu tuvāku ieskatu paša miera stāvokļa būtībā. Par to ilgu laiku dominēja atziņa, ka miera stāvoklis ir iedzimstoša nemaināma parādība un tikai pēdējā pusgadusimtā radušies arī citādi uzskati, kas vēl joprojām izraisa asus strīdus. Tomēr arī iedzimtības teorijas pretiniekiem līdz šim vēl nebija kāda noteikta uzskata vai pētījumu, uz ko balstīties.

Latviešu zinātnieka doc. A. Veģa paveiktais darbs, kas tagad tuvojas nobeigumam, ir šajā laukā pirmais sistēmatiskais un mērķtiecīgais pētījums, lai atklātu augu miera stāvokļa īsto būtību un raksturu. Jau ar daļējām publikācijām tas dabaszinātņu pasaulē radījis lielu ievērību. Pretēji visiem līdzšinējiem uzskatiem, doc. A. Veģa rezultāti neapšaubāmi pierāda, ka miera stāvokļa rašanos augos nosaka tikai tīri ārēji apstākļi — karstums, sausums un noteikts dienas gaŗums. Pētījumiem izmanto ūdensaugu — elšu, mazlēpeņu un pūsleņu pumpurus un vasaras kviešu sēklas. Pierādījies, ka miera stāvoklis pumpuros īstenībā rodas jau vasaras otrā pusē, pie tajā laikā pastāvošām paaugstinātām temperātūrām un pie zināma apgaismošanas laika, resp. dienas gaŗuma. Miera stāvoklis turpina pastāvēt pēc tam vēl kādu laiku t. s. pēcdarbības veidā. Zināmu labvēlīgu temperātūru robežās tas pēc tam izbeidzas. Bet zināmu laiku pēc miera stāvokļa izbeigšanās, pārsniedzot dīgšanai vai plaukšanai labvēlīgās temperātūras robežas, iespējams augos radīt otrreizēju, mākslīgu miera stāvokli. Laboratorijas apstākļos doc. A. Veģim izdevies arī pierādīt, ka t. s. ziemas pumpuru izveidošanos ūdensaugiem arī ierosina vasaras augstās temperātūras. Laboratorijā ar attiecīgām temperātūrām un piemēroti ilgu ikdienas apgaismojumu tas panākams jebkuŗā gada laikā.

Arī sēklās miera stāvoklis rodas augstas temperātūras un reizē ievērojama ūdens zuduma ietekmē. Abi šie apstākļi pastāv vasarās, kad sēklas gatavojas. Ja vasaras tādas ir, miera stāvoklis sēklā izveidojas pilnīgāk. Slapjās un vēsās vasarās tas neizveidojas, un nopļauta, gubiņās salijusi labība bieži vien iesāk dīgt.

Visumā vērojama šāda aina: kā sēklu dīglīšu dīgšanai, tā pumpuru plaukšanai labvēlīgā temperātūra sākumā ir ļoti zema (labību graudiem pilna gatavības stadijā tikai 5—10° C). Apkārtējās vides temperātūra vasarā ir ievērojami augstāka, un šis apstāklis sargā dīglīšus un sēklas, pat ievērojamam mitrumam pastāvot, no priekšlaicīgas dīgšanas vai plaukšanas. Sākumā kā sēklu dīglīši tā pumpuri mēģina augstai apkārtnes temperātūrai piemēroties, to dīgšanai un plaukšanai labvēlīga temperātūra kļūst arvien augstāka. Šīs piemērošanās spējas tomēr ir ierobežotas. Temperātūrai zināmu robežu pārsniedzot un ūdens saturam attiecīgi pazeminoties, tā beidzot nav vairs iespējama. Šādiem apstākļiem pastāvot kā dīglīšos tā pumpuros iestājas miera jeb stinguma stāvoklis, kurš kādu laiku turpinās, bet pēc tam pamazām pāriet. Dīgtspējas un plauktspējas augstās temperātūrās, kuŗām dīglīši un pumpuri bija piemērojušies pirms stinguma stāvokļa iestāšanās, tiek atgūtas samērā ātri, kādēļ silta klimata augiem samērā īss miera periods. Turpretim lai zemās temperātūrās atgūtu dīgtspējas, kuŗas zaudētas, piemērojoties augstām temperatūrām, sēklu dīglīši un pumpuri ilgāku laiku atkal jāpakļauj zemo temperātūru ietekmei, tiem no jauna jāpiemērojas aukstumam. Tam atbilstot aukstā klimata augu pumpuriem un dīglīšiem miera periods daudzkārt ir ievērojami gaŗāks nekā karsta klimata augiem. Lai atceramies, ka mūsu dārznieki savus krāšņuma krūmus, maijpuķītes u. c. augus pirms uzziedināšanas cenšas turēt aukstumā un salā. Rudenī nedīgstošās, mierā esošās sēklas dīgtspēju atgūšanai vairākus mēnešus ilgi „stratificē", tura mitrumā un vēsumā. Tās visas ir parādības, kuŗas īpaši dārzkopjiem praktiķiem jau sen zināmas, bet šo parādību dziļākās izpratnes un teorētiskā izskaidrojuma mums līdz šim trūka.

(Turpinājums 6. lpp.)

KAS IR DAUGAVAS VANAGI

IV. Nākotnes nodomi

Visraksturīgākā latviešu trimdas saimes stāvokļa pazīme ir izklīšana. Tā arī Daugavas Vanagu saime, kas sākumā atradās kompaktā masā, sāka izklīst uz Eiropas un aizokeana zemēm. Tā kā jau pašā DV darbības sākumā organizācijas darbība nebija plānota šauri lokāli Vācijas teritorijai vien, bet katrai varbūtējai trimdas situācijai, tad šī izceļošana patiesībā DV organicācijas izveidošanos nesašaurināja, bet drīzāk paplašināja. Protams, radās techniskas grūtības darbības saskaņošanā un atsevišķu zemju īpatnību dēļ arī atšķirība terminoloģijā un iekšējās dzīves kārtošanā. Tā Anglijā radās nosaukums Daugavas vanagu fonds, Sav. valstīs — DV pārstāvība, u. t. t. Vācijā organizācija reģistrēta biedrību reģistrī un līdz ar to pakļauta Vācijas likumiem un noteikumiem. Tā kā biedrību dzīves noteikumi citās zemēs ir atšķirīgi, tad saprotams, ka Vācijas noteikumu piepaturēšana visā pasaulē neiespējama un nav arī vajadzīga. Tā kā galvenais saistītājs ir kopējie mērķi un kopējais gars, tad novirzieni detaļās organizācijai nav svarīgi, un tādus atkarībā no darbības apstākļiem tā var atļauties. Lielie mērķi palikuši tie paši: savu tiesību aizstāvība, cietušo aprūpe un cīņa par Latvijas nākotni. Šai darbā aicināti piedalīties visi latvieši, kam rūp tēvzemes atjaunošanas darbs, un kas vēlas vēl trimdā esot DV saimē darboties arī pašreizējo materiālo un tiesisko grūtību nokārtošanā.

Jau organizācijas dibināšanas stadijā nobrieda doma, ka nevar organizācijas biedru skaitu ierobežot tikai ar bijušiem aktīviem kaŗavīriem. Ka DV nav militāra organizācija, tika uzsvērts jau pašā sākumā, un tāpēc saprotams, ka Daugavas vanagos var iestāties arī nekaŗavīri un sievietes, kas atbalsta organizācijas mērķus. Dažās zemēs šīs iespējas plaši izmanto. DV atrod par nepieciešamu un pašsaprotamu sadarbību ar jaunatni, kas kļūst par aktīvu trimdas kopības daļu, un ko bieži atsevišķu trimdas nogrupējumu ideoloģija atstumj no tik nepieciešamās sadarbības Latvijas nākotnei. Šai ziņā DV organizācijas durvis ir plaši atvērtas.

No biedru skaita un aktīvitātes atkarājas arī līdzekļu jautājums. Nepieciešamības ir augošas, nevis dilstošas. Strādāt spējīgo skaits Vācijā kļūst arvien mazāks. Vecuma dēļ aprūpējamo skaits vairojas. Lai cietušo saimi pienācīgi aprūpētu, līdzekļi nevien jāsavāc, bet arī pienācīgi jāsadala. Šim nolūkam nodibināts DV centrālais fonds, kuŗā ieskaita līdzekļus neatkarīgi no savākšanas zemes, un no šī fonda sadale vienmērīgi, resp. vajadzībām atbilstoši būs vienmēr iespējama. Rīcība ar fonda līdzekļiem būs nodota pārvaldei, kuŗā saprotāmā kārtā būs reprezentēti pārstāvji no zemēm, kuŗas ir visdevīgākās, kā arī no Vācijas lielās invalidu saimes. Jau tagad jūtams, cik lielu lomu spēlē aizjūras zemju atbalsts invalidiem, bāriņiem, atraitnēm un citiem aprūpējamiem. Nevien tīri materiālā plāksnē, arī kā solidāritātes apliecinājums tas ir jo spilgts šinī laikmetā, kad vēl vienmēr nav izbeigušies uzbrukumi bij. kaŗavīriem gan no sveštautiešu, gan nedaudzu latviešu emigrantu puses. Šai ziņā neatvairāmi uzpeld savu tiesību aizstāvības jautājums, un nepieciešamība arī turpmāk līdzdarboties trimdas sabiedriskās un kultūrālās, kā arī nacionāli-politiskās organizācijās gan atsevišķās zemēs, gan globālā mērogā.

Kamēr visas latviešu trimdas kopības apjoma politiskā centra izveidošana globālā mērogā atduŗas uz grūtībām, DV organizācijai, šķiet, šādu grūtību nebūs: pirmkārt, nav ideoloģisku pretešķību, tikai tīri ģeografiska atšķirība; otrkārt — nav hēgemonijas tieksmju kādai atsevišķai grupai. Jau tagad izstrādāts projekts globālas organizācijas vadības izveidošanai, kas izsūtīts atsauksmei organizācijas atsevišķo zemju valdēm, lai pēc atsauksmju saņemšanas šo projektēto centrālo valdi varētu veidot atbilstoši visu organizācijas sastāvdaļu vēlējumiem dažādās zemēs un kontinentos.

Protams, DV šo pārveidošanos nesprauž par galīgo uzbūves mērķi, jo visam pāri stāv cerības un plāni par darbību atjaunotā dzimtenē.

Andrē Žids — ekskomūnists un mākslinieks

Tajā laikā, kad Latvijas brīvības gadu visaktīvākajā posmā bijām pievērsušies savas valsts celšanai, bet gara pasaulē vairāk par visu mūs gluži dabīgi nodarbināja pašu kultūras dzīves problēmas, tikpat kā nepamanīta mums pagāja garām Rietumeiropas garīgo interešu strāvojumi un problēmatika.

Viens no tās ierosinātājiem — Andrē Žids, — mūžīgi zināt kārais, nenogurdināmais meklētājs, neapklusināmais jautātājs, nepalika vienaldzīgs pret „fanātismu, kura pamatos neapšaubāmi ir kādas oriģinālas bezjēdzības bauslis" (Rob. Mūks), un, paklausot īpašam aicinājumam, devās uz Pad. savienību, lai 1936. g. atgrieztos no turienes vīlies un apskaidrots. Drīz pēc tam viņš publicēja darbu, kurā vaļsirdīgi atzinās savos komūnistiskajos maldos, kopš tā laika būdams gan Kremļa, gan pašu māju komūnistu nolādēts ar konsekvenci līdz nāvei. Zināmas atbalsis šai grāmatai bija arī latviešu presē un sabiedrībā, taču ne ar to dziļo reakciju atziņu pasaulē, kas raksturo rietumu intelekta mūžīgo modrību. Mums komūnisms bija tiešs kaimiņš, un mēs apmierinājāmies ar praktiskās pieredzes atziņu, ka tas ir briesmīgs.

Otrreiz Andrē Žids apliecināja savu norobežošanos no komūnisma pēc pēdējā pasaules kaŗa, kopā ar dažiem izcilākiem rietumu rakstniekiem un publicistiem — Ignacio Siloni, Luiju Fišeru, Stefanu Spenderu uc. grāmatā The God that failed, kuras iniciātors bija angļu lēboristu deputāts Ričards Krosmans. Visi tās autori ir komūnistu partijas bij. biedri, kurus savā laikā pieslieties austrumu fanātismam mudināja vilšanās rietumu sociālajā iekārtā un neapmierinātība ar rietumu „gara dzīves nabadzību". Vilšanās, ko šiem komūnistiem sagādāja iepazīšanās ar Marksa-Engelsa-Ļeņina-Staļina uzcelto pasauli, bija daudzkārt sāpīgāka par šo neapmierinātību. Piekrāptas mīlestības satriekti, tie atgriezās pie saviem pavardiem no nesekmīgas ekskursijas pa krievu „necivilizētās mistikas zemi", kur velti meklēja laicīgās un garīgās autoritātes atzīšanas iespējas, un kļuva nikni komūnisma pretinieki — kā visi, kas baudījuši no šī laba un ļauna atzīšanas koka augļiem.

Šādā politiski sabiedriskā aspektā esam ieraduši domāt par Andrē Židu; viņa mākslinieciskās radīšanas pasaule mums palika diezgan sveša, bet pēdējā laikā viņa rakstnieka profilu palīdzēja ieraudzīt Pastorālās simfonijas tulkojums. Šis romāns, tāpat kā Šaurie vārti, Sieviešu skola, Naudas viltotāji uc. mums nepazīstami darbi, kļuvis par jēdzienu franču psicholoģiskā romāna tradicijās. Andrē Žida spalvai pieder arī noveles un esejas, kurās arvien no jauna apliecinās autora raksturīgā īpašība; Fransuā Moriaks nekrologā raksta, ka Andrē Žida slava pastāv viņa ārkārtīgajā uzticībā pašam sev, no kuras viņš nekad nav atteicies. Tajā pašā laikā nelaiķis bija viens no tiem modernajiem rakstniekiem, kas stāv vistālāk no ts. viedokļa „mākslu mākslai". Viņa kritiķa spriedumi par parādībām un personībām mākslā vienmēr bijuši visai patstāvīgi, balstīti uz personīgām atziņām un pieredzi, tā daudzkārt laužot konvencionālās normas un paveŗot ceļu jauniem talantiem, gan arī pārlejot jaunu spožumu aizmirstībā nogrimušiem autoriem.

Andrē Žids mira 81 g. vecumā, un tie, kas viņu redzējuši dzīves pēdējā posmā, liecina, ka viņam piemītusi retā īpašība palikt garīgi un fiziski spraigam līdz pašam elimības sākumam. Franču prese, novērtēdama sava dižā dēla mūžu, atzīst, ka nevis viens vai otrs Andrē Žida darbs, bet viņa personība būs tā, kas paliks nemirstīga.

K.

Latviešu jaunatne studē

LSCS studiju referentūra mums raksta:

Latviešu jaunatnes liela daļa lietderīgi izmantojusi līdzšinējo trimdas laiku, dzesējot slāpes pēc zinātnes. To pierāda arī tas, ka pāri par 350 latviešu trimdā jau beiguši savu augstāko izglītību. Tajā pašā laikā studentu skaits pieaug.

Pašreiz ārpus dzimtenes ir apmēram 400 immatrikulētu latviešu studentu. Vācija vēl arvien ir pirmā vietā ar apm. 120 studentiem, seko ASV ar nepilniem 100, Austrālija ar 55, Kanada ar 44, Beļģija 24, Zviedrija 20, Francija 10. Gandrīz ikvienā valstī ir pa latviešu studentam.

Vācijā visvairāk latviešu studentu, ap 2500, bija 1947. g., kad pastāvēja Baltijas universitāte un daļa studentu vācu augstskolā saņēma zināmu atbalstu stipendiju veidā. Pabalstiem samazinoties un Baltijas universitātei pārtraucot darbību, mūsu studējošo skaits samazinājās. Iekļaujoties vācu saimniecībā, pag. gadā latviešu studentu materiālais stāvoklis kļuva vēl grūtāks, jo tie, pretēji nestrādājošiem, nesaņēma nekādu atbalstu no vācu iestādēm. Pašreiz lielāko tiesu studē tādi, kas gatavojas savas studijas beigt, vai kaut kādu iemeslu dēļ nevar izceļot. Vācu universitātes gan atsevišķās vietās ļoti nāk pretim, atbrīvojot centīgos no mācības maksas, bet par uzturu, dzīvokli, apģērbu, mācību līdzekļiem, kā arī satikami jāmaksā pašiem, un tas iztaisa diezgan daudz.

Ja domājam par savas tautas nākotni, mums jādomā par mūsu centīgiem jauniešiem, kas, nebaidīdamies grūtību un atsacīdamies no dzīves ērtībām, cenšas iegūt vairāk zināšanu. Nedrīkstam aizmirst, ka, cenšoties iegūt sev labāku stāvokli dzīvē, viņi vairo tautas kulturālo līmeni.

Gandrīz ikvienā zemē latvieši atraduši studiju iespējas. Tā Sav. valstīs daļa latviešu studentu saņēmusi stipendijas, daļa studē vakaros pēc grūta dienas darba un daļa līdzekļus studijām piepelna vakara un nakts darbos.

Par spīti daudzām grūtībām materiālā un arī valodas ziņā, latviešu studentu sekmes visur ir ļoti apmierinošas un bieži pat pārsniedz attiecīgo valstu sekmes.

Dzīvei pa pašu apakšu

Vēstule no Vācijas

Reiz es redzēju, ka nebēdnīgu pulku saķertas maijvaboles kārpījās pa kārbiņu un nadzīgi taisījās prom, tikko izkļuva laukā. Tā esot tikuši laukā jūs visi no mūsu kārbas Eiropā — jūs, jaunie amerikāņi, austrālieši, kanadieši un jaunzēlandieši. Un jūs dažreiz gribat dzirdēt arī kādu vārdu par to, kā mums te iet.

Labi. Bet tad norunāsim, ka mūsu vaļsirdību neparalizēs jūsu iespējamā iedoma, it kā šai vēstulei būtu slepens nolūks izprovocēt kādu paciņu. Nekādā gadījumā nē!

Tātad: jums vispirms jāzina, ka īsti lielu latviešu centru Vācijā vairs nav. Kaut kas dzīvīgs vēl notiek Augustdorfā, kur Informācijas nozare gatavo savas brošūras, Eslingenā Andris Bērziņš turpina administrēt savus debloķētos latviešus, Švābu Gmindē staigā vienīgi vējš, bet Ingolštatē, kur vecos laikos bija dabūjams tik lēts sviests, tagad ļaudis rij Donavas miglu un ārstē bērnus no klepus un katariem. Bet no visām šīm vietām latvieši pamazām plūst prom un pagaist pasaulē kā smiltis. Visstabīlākās ir veco ļaužu mītnes, kam neko nespēj nodarīt ne konsuls, ne komisijas, un aizkustinoša ir tā paļāvība, ar kādu vecās mātes un tēvi saņem savu likteni. Dzīvības dzirksteles sprēgā vairs tikai viņu pašu starpā, pasauli tās vairs nespēj aizsvilināt, un gads pēc gada viņu vientulība atrod arvien ciešāku saistību ar Dievu, kas maigi pamādams paņem atpakaļ pie sevis citu pēc cita dzīvās Latvijas vēstures pēdējos zinātājus.

Ir radušās arī jaunas latviešu saliņas, un dažas vecās saņēmušas svaigas asinis. Stāsta, ka ar Murnavu saistoties izdevēja Rudzīša pirmās trimdas gaitas, un turpat netālu Grafenašavā pa slīpo nogāzi esot staigājis Jānis Klīdzējs. Ja paliekam pie šīs vietas, tad piebildīsim, ka Austrijas robeža te nav tālu, un ka zinātājs starp Alpu smailēm prot ieraudzīt Cugšpici. Tās ir labas un tālas perspektīvas ar Garmiš-Partenkirchenas romantisko pieskaņu, un viņu lielā priekšrocība ir kompensēt to noškirtību un „Dieva pamestā stūŗa" nomāktību, kas gluži bez sāls gauši, bet droši ēd nost jūtīgākās dabas, bet impulsīvākām liek meklēt avīzēs pēdējās iespējas „izrauties no šejienas". Viņu vidū ir tie, kas sestdienu vakaros pārved leģendas no Veilheimas par turienes skaisto kafejnīcu, pirti un kino, un tas skan uz mata tikpat burvīgi, kā citreiz Eslingenā stāsti par Štutgartes operu, kur trallinājusi pati Žozefīne Bēkere vai Londonas filharmoniķi zibinājuši lociņus.

Tiem, kam nav darba un tik daudz marku — un tādu ir lielais vairums — atliek glāze alus nometnes kantīnē. Tie katru vakaru ir vieni un tie paši ļaudis, kam dažreiz pievienojas skaists policijas suns — Lapsukodis ar piecu sarkano lapsu dzīvībām uz sirdsapziņas, viens resns un greizsirdīgs buldogs, un visi tie, kam ievajagās cigarešu vai tāpat skatiena ļaužu pilnā telpā. Mums ir arī sava misse, kas atkušņa dubļos kājas augstu celdama aizbrien līdz savam auto, un savs misters, kas dažreiz atbrauc no Minchenes. Bet tie ir ļaudis no „lielās pasaules", un kantīnē viņi neienāk. Un kas tad te arī ir ko redzēt? Lete ar savu poļu šefu, gaļas konservu kaudzes un vodka, biljarda galds un spēļu automats, kurā skārda futbolists par 10 feniņiem ķer spožu niķeļa skroti.

Saspēlēsim? Kriks-knaks, klusi noskan ziloņkaula biljarda bumbas, viena iekrīt caurumā, otra nogrozās un paliek uz zaļā tūka. Gluži kā dzīvē — kāda roka ar garu kūju iebada pa sāniem, tu skrien, kamēr laimē 10 punktus, vai paliec pozicijā, kur tevi vairs grūti sasniegt. Šī mācība ir krietna, manas dāmas un kungi, viss atkarīgs no leņķa, tikai no leņķa — ir jāprot pareizā leņķī dzīvot un laimēt!

Kad kantīni slēdz, mums vēl negribas iet mājās. Ārpusē vējš rausta vienīgo afišu, kas šeit redzēta kopš viena mēneša — kāds sludina kožļājamo gumiju, no kuŗas varot izpūst balonu. Bet tai nav nekādu sekmju — varbūt tādēļ, ka tā atgādina ziepju burbuli, kas pārplīsdams izputinājis dažu labu iedomu un cerību. Mēs aiztaupām sev vēl to brīdi, kad jāat... griežas barakās, kur lietus ūdens p... no griestiem un vējš staigā pa sien... spraugām; kur Varšavas dēli aiz sie... nas līdz pusnaktij reibina sevi a... sambas un raspas skaņām no radi... varenās rīkles; kur otrā pusē Prāg... doktors līdz rītam sit kartis ar drau... giem; kur gaiteņa otrā pusē spied... viešņas — vācu meitenes, un sien... ir tik plānas, tik plānas...

Mēs lūkojamies lieliskajā ainavā ... saltas mēnesnīcas apspīdētiem A... piem, kuŗos zilgani margo sniegs. M... klausāmies ļoti slaido egļu žūžošan... un skaitām ugunis baraku logos t... lejā, kur saplūst visi nogāžu ūde... padarīdams celiņus neizbrienamus. U... iedomājamies, ka esam jau Kanad... Vai tur Lamberbeks Džo pašreiz n... novelk ādu stirnu bukam, gatavod... mums garšīgu cepeti vakariņām? V... tur neaizrībēja vilciens, kas mūs ... vedis uz Montrealu? Un vai tur, ... kalniem, nav cita dzīve — ar ... tu, ar ugunīm un ļaudīm, kur beid... lieti noderētu mūsu tik neizdevīg... pusē nodzīvotās dzīves?

Bet mēs jau esam vēl tepat. Bav... rijas ziemas nakts debesis nolūkoj... lejup ar miljons zvaigžņu vienaldzī... starošanu: dariet kā zināt, dāmas ... kungi, mums vienalga, tikai neaizm... stiet pareizo leņķi.

Un nomodā un miegā mēs cera... ka kāda kūja mūs izsitīs no šīs ne... devīgās pozicijas. Jo sešos gados p... šiem mums nav izdevies tikt lauk... no šīm barakām — šīm kārbām, k... rās ķepurojas vēl tik daudzas mai... vaboles.

Severīns Dūm...

Anglijas dziesmu dienu norise

Dziesmu dienu rīcības komiteja galīgā veidā apstiprinājusi sarīkojuma norises programmu. Dziesmu dienas sāksies 27. jūlijā ar vokālistu koncertu, 28. jūlijā paredzēti sporta priekšnesumi, teātra izrāde un vakarā jaundarbu koncerts, bet 29. jūlijā no rīta dievkalpojums, pl. 14.30 kopkoŗu koncerts un pēc tam saviesīgs vakars.

Iespējams, ka Britu festivāla organizētajiem būs iespējams sniegt ziņas arī par latviešu Dziesmu dienām. Rīcības komiteja bez tam nolēmusi izdot angļu valodā nelielu brošūru par Dziesmu dienu nozīmi, ar informāciju par Latviju un tās likteni. Pieņemts prof. Tones darinātais Dziesmu dienu afišas mets. Jaundarbu koncertā atskaņos T. Ķeniņa čello sonātu un V. Dārziņa klavieŗu sonātu. Sporta priekšnesumos piedalīsies Francijas latviešu basketbola vienība. Bez tam Dziesmu dienās notiks pareizāko tautas tērpu godalgošana un tautas deju sacensība.

Vai asni var ...

(Turpinājums no 5. lpp.)

Daļa doc. A. Veģa pētījumu publicēta vācu valodā zviedru botanikas žurnālos.

Upsalas apkārtnes Ekebijas ezera pumpuri tā nu gatavojas ieiet dabaszinātņu vēsturē un līdz ar tiem latviešu bēgļa vārds kā liecība tam, ka ar neatlaidību, sistēmatisku un mērķtiecīgu darbu var gūt panākumus arī visgrūtākajos apstākļos. Un kādi tie bijuši doc. A. Veģim — to zina visi upsalieši.

A. Strautmanis

Upsalā, februārī.

KULTŪRAS CHRONIKA

Bonegilā, Austrālijā, sapulcējies ... skaits bij. Lībekas teātŗa aktieŗu, to vidū ... Birkmanis, Valentīna Pone, A. Raiskums, ... Lejnieks u. c. Mākslinieki ... vienā ... mākslinieciska ansambļa radīšanu, kas ... stos kādā no lielākām Austrālijas pilsētā...

Trombists brīvmākslinieks Ernests Veilbo... kas trimdā Vācijā ar visai labiem panā... miem darbojās Hamburgas operā, nolēmis ... kot garāku koncertturneju pa Austrālijas ... lākām pilsētām.

Jaunais tenors Arvīds Ķipiecks, kas ... nieka gaitas sācis trimdā Vācijā un īpaši ... zīstams bij. Eslingenas kolonijas iedzīvo... jiem, Bonegillas nometnē sarīkojis ... patstāvīgo dziesmu vakaru ar E. Dārz... darbiem.

Sidnejas latviešu teātris mēneša laikā ... rīkojis trīs M. Zīverta Tīreļpurva izrā... kas turienes apstākļos uzskatāms par ie... sasniegumu.

Zviedrijas latviešu teātris M. Zīverta ... dībā iestudē igauņa E. Vildes komēdiju ... ķis. Pirmizrāde 28. martā.

Tālivalda Ķeniņa sonāta čellam un klav... rēm atskaņota 21. februārī Parīzes koncerv... torijā.

Bērnu grāmatu autore Margarita Kovaļev... un žurnālists Kārlis Videnieks ieradu... ASV un pagaidām apmetušies Ņujorkā.

Ņujorkas latviešu teātris iestudē Mārtiņa ... verta Tvanu. Pirmizrāde paredzēta ap... otrā pusē. Šajā Vācijā un Zviedrijā ... vairākkārt izrādītajā lugā tēlos Milda ... va, Hilda Prince, Osvalds Urštelns, K... Ģērmanis un Ansis Mitrēvics.

Tenors Valdemārs Saina saistīts The A... rican Opera Co. un februāŗa sākumā ... dāja hercoga partiju Verdi Rigoleto. Opera ... privāts pasākums, kas īpašu vērību piev... jaunu talantu meklēšanai.

Rakstniece Irma Liepsala no Vācijas ... dusies ASV un devusies uz Masačuzetas ... tu, kur pagaidām apmetusies kādā atpūt... namā.

Ādolfs Kaktiņš nolēmis sarakstīt sav... dzīves un darba memuārus, kuŗus izdos O... Krolla apgādā Čikagā.

Ingrida Vīksna

Mums jābrien jūrā

ROMĀNS

(52. turpinājums)

Pirmo reizi mūžā es sajūtu sievieti kā daļu no sevis, kā ēnu, kas pavada katru manu soli, un ar savu neredzamo tuvumu lemj manas gaitas. Es ticu tagad, ka tikai tevis dēļ es esmu nolemts dzīvībai, un tevis dēļ dzīvošu sava mūža atlikušo daļu. Ja mēs nebūtu izredzēti viens otram, es būtu palicis Jelgavas drupās jeb krievu ložmetēju kārta būtu mani noplāvusi uz Biržarāju ceļa. Bet es esmu šeit, un kaut arī mans pienākums ir palikt šeit līdz galam, un šo pienākumu es arī pildīšu — kaut arī tas atrautu mani no tevis varbūt uz visu mūžu, varbūt tikai uz īsu laiku — tu tomēr pavadīsi mani katru mirkli, ko elpošu.

Un es zinu, ka tu saproti, ka es nebūšu nodevis ne tevi, ne mūsu mīlestību, ja man būs jāpaliek šeit mežā, kamēr tu dosies pāri jūrai, bet ir lietas, ko nespēj grozīt ne mūsu vēlēšanās, ne ilgas.

Šodien es neteikšu tev vairāk nekā. Ir vakars, un šeit, uz celma sēdēdams, es vairs lāga nevaru saskatīt savas burtu rindas. Bet istabā es neesmu viens un nevaru tev rakstīt tā, kā to gribētu.

Esi priecīga un mierīga, mana mīļā un labā, un domā par mani!

Tavs Juris.

Nolikusi sāņus izlasītās lapas, Dagnija piecēlās un piespieda abas plaukstas karstajiem deniņiem.

Viņa piegāja pie loga, bet negribēja ieraudzīt pretējā nameļa sašķiebto jumtu, piegāja pie galda, bet nespēja uzlūkot ierastās grāmatas. Viņa staigāja šurpu turpu pa istabu, un pasmaidīja pati par sevi, dzirdot savus priecīgos, dejojošos soļus. Dagnija iesmējās, — skaļi, nesavaldīgi un spēji, un nebija vairs atsevišķu jūtu, ne vārdu — tikai nepārredzams, viļņojošs gaišums, kurā ienirdams pazuda laiks un telpa.

Viņa aizvēra acis, lai nebūtu jāskata pelēkā istaba, viņa juta sevi šūpojamies it kā dejā pa šauro telpu, un tad gandrīz nejauši viņas rokas noglāstīja krēsla stūri, loga palodzi, spilvena malu, kas vēl glabāja tālu atmiņu par tām stundām, ko Juris bija pavadījis šai telpā.

Viņa no jauna pašķīra papīra lapas un acis turpināja slīdēt pār Juŗa rakstu.

Oktobrī, Silājos.

Mīļā Dagnija,

rakstu šo lapu trakā steigā, jo kuŗu katru brīdi gaidu piebraucam mašīnu, kas mani aizvedīs no šīs vietas. Esmu saņēmis uzdevumu pārbaudīt visas mūsu apkārtnē izvietotās kaujas grupas, jo gaisā ir kaut kas nelāgs un mums jābūt gataviem uz visu.

Es tev nevaru pasacīt šobrīd, kur būšu turpmāk un kur tu mani varētu atrast, bet lai kas arī notiktu šai nemierīgajā starplaikā, agri vai vēlu es uzmeklēšu tevi, un es ticu, ka tas notiks drīz.

Pēdējā laikā esmu daudz vērojis un domājis, ko vajadzētu darīt, lai pārveidotu un nostiprinātu mūsu pozicijas. Žēl — es bīstos, vai pietiks laika visu izveidot tā, lai mēs patiesi attaisnotu savu atrašanos šeit mežā, un lai mūs neiznīcinātu kāds nelāgs pārsteigums. Esmu šai laikā iepazinis daudz vērtīgu puišu, šeit ir vairāki virsnieki, kas patiesi ir nopietni un krietni vīri, un mēs daudz esam sprieduši par pašreizējo nejēdzīgo stāvokli un nākotnes izredzēm. Gaiss ir biezs un nevar paredzēt, kā viss te vēl beigsies. Bet ja tu būsi domās pie manis, es zinu, ka man nenokritīs ne mats no galvas.

Mašīna vēl vienmēr nerādās, un, cik tālu es varu pārredzēt ceļu no sava loga, tur nemana nekādas dzīvības zīmes. Jūt vienīgi dziļo rudeni, kas plešas visapkārt, un drēgnu saltumu. Ārā kļūst ar katru dienu dzestrāks, un man nav vairs lieļa prieka klaiņot bez īpašas vajadzības pa mežu. Kļūst gluži nelāgi domājot par tiem, kam vienīgais patvērums ir piekūpējušās mitras zemnīcas, un tādus krasta meži slēpj daudzas. Bet kas to zina, cik ilgi man pašam būs jumts virs galvas. —

Mīļā meitene, nekad visā manā mūžā, kas gan nav nekāds garais, man nav bijis ne laika, ne izdevības, nedz arī vēlēšanās tik daudz pārdomāt par lietām, notikumiem un to sakarību, kā tagad. Visu pēdējo laiku man liekas, ka es ātri un nenovēršami tuvojos kādai līnijai, aiz kuŗas nav vairs nekā — es nedomāju, ka tā būtu nāve, nē, — bet kāds pelēks tukšums, kur es vairs neeksistēšu kā Juris Deksnis ar savām vēlmēm, ar savu laimi vai nelaimi, bet kā pats sev miris un tikai laikā un telpā pastāvīga būtne, kam no cilvēka palikušas vairs tikai kroplīgas ārējas kontūras. Es zinu arī, kas tas ir, kā es bīstos un ko gaidu, bet vēl negribu to saukt vārdā. Bet es esmu šeit, lai to sagaidītu un pieņemtu, un man nav neviena cita ceļa. Man laikam gan atlicis vairs tikai gluži īss laika sprīdis.

Žēl katras dienas un stundas, ko esmu aizsviedis tik neapdomīgi, trakulīgi šķiezdamies ar savu puicisko spēku. Šos tukšos gadus es nostatu pretim tām nedaudzām stundām, kuŗas esmu pavadījis kopā ar tevi — tās es nemainītu pret desmitie... gaŗu gadu.

Bet Dievs vien zina, kādēļ viss tā sameties, kādēļ abi n... esam brīvi sava ceļa gājēji, kādēļ mums kā meža zvērie... jāslapstās un jāgaida stunda, kad varēsim nozagt paši sav... laimi.

Mīļā Dagnija, lai kā es to gribētu noliegt, tavā priekšā ma... tomēr ir jāatzīstās, ka nepārtraukti kaut kas mani kremt pa... to, ka esmu šeit mežā, bet pie Džūkstes un Liepājas ezerie... stāv puiši, ar kuŗiem visu laiku mans ceļš ir gājis blaku... Jā, es jau zinu, ka nevarētu būt tur, ka klīstu tagad pa Po... merānijas klajumiem, bet tas ir tikai mazs mierinājums — ko visu gan es dotu, lai tiktu no šīs meža krēsliņas ārā ... atpakaļ vecajā vietā! Bet par to tagad ir veltīgi domāt, at... liek tikai paļauties liktenim, ka tas mani izvedīs visbeidzo... tur, kur man tas būs nolemts, un ka es nepazaudēšu tevi šai... neskaidrajos un juceklīgajos ceļos.

Ja vien nepārklausos, tā ir motora rūkoņa, kas atlido līdz manām ausīm, un tas nozīmē, ka pēc dažām minūtēm ma... būs jādodas ceļā. Es beigšu, un šīs rindas tev nogādās kād... puisis no mūsējiem, kam tu droši vari uzticēties.

Mana mīļā un labā, ja vari, uzraksti man kādu vārdu, u... iedod šim sūtnim. Tu zini, kā es to gaidīšu!

Domā par mani, mana mīļā, pacieties, un gaidi kādu vēsti no manis!

Tavs Juris.

XVII.

Saltas un blāvas pār Kurzemi vēlās novembŗa miglas. Ve... laiks bija ievilcies garumā, un drēgnās dienas mainījās ar lietainām naktīm, bet asinīm pievilkusies zemes svītra visapkārt Kurzemes stūrim kā burvju josta sargāja šo piejūras novadu un tur sadzītos bēgļu barus.

Auce, Džūkste, Dobele, Liepājas ezers — tās bija vietas, no kurienes ik naktis cēlās bieza veļu migla, veldama pāri arumiem kritušo varoņu dvēseles. Tā auga un milza, un dažbrīd likās, ka tā nosmacēs Kurzemi ar savu bezcerīgo smagumu, bet visbargāko kauju ugunīs veļu migla slēpa jauno karotāju augumus, un niknā liesmu cilpa nespēja savilkties ne sprīdi ciešāk.

Kurzemes bēgļu pulki kā apmāti vēroja karavīru sīkstumu, un starp cerību un izmisumu svārstīdamies, gaidīja izšķirošo savu likteni. No vienas puses tos ieslēdza uguns siena, no otras — jūras draudīgais dziļums, bet ja sarkanais posta vilnis pāršļāktu Kurzemi, tiem atliktu tikai viens vienīgs ceļš — iebrist jūrā.

(Turpinājums sekos)

LSST darbība 1950. gadā

Pagājis turpat pusgads, kopš uz LSFAP vadītāja A. Celma ierosinājumu pag. gada septembrī Londonā sanāca latviešu sporta darbinieku kongress, kurā nolēma radīt jaunu trimdas sporta virsvadību — Latviešu sporta padomi trimdā (LSPT), un ievēlēja pašreizējo Latviešu sporta sekretāriātu (LSST). Kongresam gan bija „angliska" seja, jo no pārējo zemju aicinātiem sporta darbiniekiem varēja ierasties tikai no Vācijas pārstāvis. Tomēr domās pie LSPT un LSST šūpuļa stāvēja visa trimdas sportistu saime. No visām zemēm, kur vien mīt mūsu redzamākie sporta darbinieki, pienāca apsveikumi, ierosinājumi, un ikviens izteica gatavību solidārizēties ar kongresa lēmumiem. Šī uzticība LSST ir arī vēl tagad, kaut gan dzirdēts arī daudz kritikas. Katra labi domāta kritika ir apsveicama, bet kā vērtējama tāda, kas izteic domu, ka šāda visus vadītāja organizācija mums nav vajadzīga, tā mums neko nedod un nedos u. t. t. Šādu kritiku izsaka daļa veco Latvijas laiku sporta darbinieku. Ievēlot vai izraugot kādu personu trimdas sporta vadības darbam, nav jājautā no kuras Latvijas laiku biedrības šī persona nāk, bet gan, ko šī persona spēj veikt un ir veikusi kopējas trimdas sporta organizācijas darbā. Tie, kas šo dalīšanu melnās un baltās avīs nespēj aizmirst, lai tad nu labāk arī paliek tikai „biedrību vadītāji", kur tie, varbūt, savas spējas varēs labāk likt lietā. Arī uzskats, ka sporta organizācijas darbā būtu iesaistāmi tikai vecie Latvijas sporta darbinieki, nav objektīvs. Mūsu uzticība un pateicība tiem mūsu brīvo dienu sporta organizātoriem, speciālistiem, teorētiķiem, kas arī šodien prot savas zināšanas un padomus likt lietā, bet arī jaunie, spējīgie sporta darbinieki nav aizmirstami.

Jau septīto gadu esam trimdā un tikpat ilgi ar panākumiem sporta laukumos cīnās mūsu sportistes un sportisti. LSST pirmais uzdevums ir gādāt, lai viņu sasniegumi nezustu, lai trimdas rekordu apliecinātājus dokumentus pārvestu Latvijā. Ar šī darba sākšanu LSST ir devusi atbildi tiem, kas nesaprot, kamdēļ mums vajadzīga sporta virsvadība, ko tā dod un dos. Kad reiz brīvības zvani vēstīs Latvijas jauno dienu, atdzims arī Latvijas sporta un fiziskās kultūras savienība, būs mums atkal sporta vadība, kas tiesīska lemt par Latvijas rekordiem, kuras archīvos attiecīga vieta būs arī mūsu trimdas rekordiem. Tad mums vajadzēs pierādījumus par šodien sasniegtā rezultāta pareizību sacīkšu protokolu vai to norakstu veidā. Lai mūsu trimdas rekordisti vēlāk nepiedzīvotu sarūgtinājumu, un ar pārmetumiem neatcerētos trimdas sporta vadību, pieiesim LSST uzsāktai rekordu reģistrācijai ar vislielāko nopietnību. Lai nekavējas paši rekordisti, tāpat atsevišķo zemju sporta dzīves vadītāji, sacīkšu protokolu norakstu sagādē.

Lai LSPT/LSST spētu strādāt, nepieciešami līdzekļi. Tāpēc katram jāsaprot un jāattaisno nelielā pašaplikšanās nodeva. Tādai jābūt, jo bez materiālas bazes nav veicams LSST darbs.

Varbūt pag. sešos mēnešos nav veikts daudz, ir bijis arī pa kļūdai, visumā darbs tomēr ritējis raiti. Marta sākumā būs dabūjama trimdas sporta krūšu nozīme, tāpat veikti priekšdarbi 1951. g. trimdas sporta kongresam. Izstrādāti arī vieglatlētikas korespondencsacensību noteikumi, tulkoti un sakārtoti starpt. vieglatlētikas noteikumi, par ko sevišķa pateicība A. Zaķim Anglijā un R. Dekšeniekam ASV. Pēdējais solījis arī sieviešu daudzcīņas punktu tabulas norakstu. Tāpat paldies tiem, kas veic citus darbus LSPT labā, paldies katram sportistam par 1950. g. veikto, jo panākumi aktīvajā sportā aicina vēl nesavtīgākam darbam sporta dzīves vadītājus un kārtotājus. Ja LSST darbs aizvadītajā 1950. g. vēl neritēja pilnā gaitā, tad zināmā mērā vainojama atsevišķo valstu sporta vadītāju nogaidošā nostāja. Lai jaunajā 1951. g. mūsu visu lielākā aktīvitāte palīdz vecā gadā nokavēto atgūt.

Raimonds Bulte,
LSST sekretāra v.

Londonā, februārī.

Pasaules sporta laukumos

Vācā hokeja meistarības finālā vienība E.V. Fīsene zaudēja sestdien Milanas meistarvienībai Diavoli Rossoneri (Sarkanmelnie velni) ar rezultātu 4:6 (2:1, 1:1, 1:3).

Vecmeistars Riessersee apmainījās uzvarām draudzības spēlēs ar šī gada favoritu Preussen-Krēfeldu. Pirmo spēli sestdien uzvarēja Riessersee ar 8:2 (4:0, 0:1, 4:1), bet svētdienas vakarā krēfeldieši vareni revanšējās ar 9:1 rezultātu (2:0, 1:0, 6:1).

Latviešu šacha meistars Zemgalis uzvarēja viņa vārdā nosauktā šacha turnejā Štutgartē ar 7½ punktiem. Turnīrā bez Zemgaļa piedalījās 7 spēcīgākie Virtembergas un Bādenes šachisti. Ar šo uzvaru Zemgalis ieguva Stuttgarter Nachrichten naudas balvu un Štutgartes oberbirģermeistara goda balvu.

Bavārijas meistartitulu 35 km slēpošanā izcīnīja igauņu bēglis Juko Pents ar laiku 2:43,50.

Daiļslidošanas meistarsacīkstēs Milānā pāru slidojumā pasaules meistara titulu ieguva vācu pāris Barane—Falks. Individuālā slidojumā dāmām pārliecinošu uzvaru izcīnīja angliete Žanete Altvega, bet kungu klasē, kā jau varēja sagaidīt, pārākais bija amerikānis Diks Batons.

Ierobežo melntirdzniecību ar līgavām

Angļu pārvaldes iestādes Ugandā (Austrumafrikā) bijušas spiestas noteikt iezemiešu līgavu cenas, jo melntirdzniecība ar tām bija guvusi neaprakstāmus apmērus. Turpmāk Ugandā par līgavu nedrīkst maksāt vairāk nekā 5 vēršus, 5 kazas un 20 šiliņu (apmēram 12 DM) naudā.

Sastapšanās debesu vārtos

Londonas sabiedrībā atstāsta šādu jaunu anekdotu: Čērčils ieradies debesīs kāda amerikāņa un kāda krieva pavadībā. Pēteris uzņem personālijas un saka: „Mani kungi, iekām jūs turpināt savu ceļu mūžībā, jūs drīkstat katrs izteikt vienu vēlēšanos." — „Es vēlētos, lai visi krievi pazustu no zemes lodes," saka amerikānis. „Un es," iesaucās krievs, „gribētu, lai pazustu visi amerikāņi." Pēteris vaicājoši nolūkojas Čērčilā. „Es vēlētos tikai glāzi viskija," saka Čērčils, „bet iepriekš gan apmieriniet abu pārējo kungu vēlēšanās."

Ku-la-ta-me-ga

Lēksaksesā izpētīts, kā Apvienoto nāciju nosaukums skan dažādās pasaules valodās. Sevišķi jauki UN nosaukums skan indonēziešu tulkojumā: Perserikatan Bangsa Bangsa; hindustaņu valodā: Saniugt rastra; ebrējiski: Umot Moichadot; grieķiski: Inomena eini; taizemiešu valodā: Saha-Prachaa-Chaat. Burmieši turpretim saka: Ku-la-ta-me-ga.

Latviešu trimdas jaunatnes vieglatlētu 10 labākie sasniegumi

(3. turpinājums)

Diska mešana — 1,5 kg

1.	V. Freivalds (Z)	24,23
2.	J. Bauska (Z)	19,54

Diska mešana — 1,75 kg

1.	N. Muižulis (V)	28,95
2.	Vlasovs (V)	28,54

Diska mešana — 2 kg

1.	V. Balodis (V)	31,85
2.	G. Grabis (ASV)	28,57
3.	I. Tīlmanis (Z)	28,45
4.	H. Alksnis (Z)	28,30
5.	Z. Avēns (V)	28,16
6.	A. Zāns (V)	25,84
7.	Lauksargs (Austr.)	23,03
8.	M. Dreimanis (V)	22,42
9.	G. Grīslītis (V)	22,07
10.	Zeps (Austr.)	21,75
	Caurmērs:	26,144
	1949. g. —	28,463

Šķēpa mešana — 600 g

1.	V. Freivalds (Z)	30,04
2.	G. Grīslītis (V)	27,92
3.	J. Bluķis (V)	23,48
4.	J. Bauska (Z)	21,60
5.	J. Lasmanis (V)	21,48
6.	U. Bluķis (V)	19,55
	Caurmērs:	24,011
	1949. g. —	29,109

Šķēpa mešana — 800 g

1.	I. Tīlmanis (Z)	44,59
2.	Lauksargs (Austr.)	18,50

Salīdzinot pag. sezonas sasniegumus ar 1949. g. varējumiem, kas redzami Londonas Latviešu Sporta 2. numurā, caurmērs visur, izņemot tāllēkšanu, vairāk vai mazāk krities. Ļoti vāji rezultāti 60, 800, 1000 m skrējienos, augstlēkšanā, 1,5 kg diska mešanā un 600 g šķēpa mešanā. Vājš arī 100 m skrēj., 5 kg lodes grūšana un 2 kg diska mešanas „lejas gals". Jaunatnes sasniegumus gan nevar salīdzināt ar pieaugušo sniegumu, jo kamēr pēdējiem sportisti ierindā paliek ilgi, jaunatnei ik gadu viens gada gājums pāriet pieaugušo klasē. Tā, piem., 1950. g. jaunatnes rindās vairs nav 1949. g. „jauno cerību" — izcilā vidusdistančnieka I. Priedīša, kas, startēdams Zviedrijā, teicami turējies arī „lielo" vidū, sprintera un tāllēcēja O. Blaua, augstlēcēja un šķēpa metēja L. Bergmaņa, kas abi tagad dzīvo ASV dienvidu štātos, kur vieglatlētika maz pazīstama, vidusdistančnieka. G. Šukura, lodes grūdēja un diska metēja G. Zodiņa, Balkšta, N. Nelķes, L. Luksa, J. Teriņa, lodes grūdēja un diska metēja E. Rumbēna, lodes grūdēju Veldres, Litaunieka, diska metēju Priedīša, Šēnbruna u. c. Arī citi, kas gan vēl ietilpa jaunatnes klasē, klusējuši. Kur palicis uz Ņujorku aizbraukušais talantīgais skrējējs Zikmanis? Pēc aizbraukšanas uz ASV klusē arī augstlēcējs un kārtslēcējs I. Cinks, tāpat lodes grūdējs Mičulis, diska metējs G. Ramiņš u. c. Vācijā vēl dzīvo H. Rings, šķēpa metējs un lodes grūdējs E. Lesiņš, bet viņiem, diemžēl, nav ļijusi izdevība startēt.

(Turpinājums sekos)

Par vēlu atklāts

Ņujorkas izdevējs Skots Meredits pūlās atkaŗot tiesības izdot romānu Savrola, kas gandrīz 50 gadu neievērots nogulējis archīva putekļos. Kādā ģenerāltīrīšanā romāns „atklāts" apputējušu vecpapīru kaudzē. Tā autors ir „kāds nepazīstams" jauns žurnālists Vinstons Čērčils!

Balsienu mīkla

a — a — a — a — a — an — ars — ba — ba — bar — be — ci — ci — ci — cī — cī — de — der — du — em — glā — i — i — ir — ja — ja — ja — ja — ju — ka — ka — ku — la — lie — lu — ma — mi — na — na — ne — nie — ņi — pa — pēt — ra — rats — rā — re — ri — ri — ri — rī — ru — sa — sa — se — se — si — si — strā — ta — tā — ti — tis — tīvs — to — tom — tri — tur — ug — um — va — vi — vi — vik — za — ze.

No augšējiem 77 balsieniem jāsastāda vārdi ar zemāk minētajām nozīmēm. Vārdu pirmie un trešie burti, no augšas uz leju lasot, izveido arabu sakāmvārdu.

1. Sieviešu vārds. 2. Apstrādāti lauki. 3. Delikatese, arī koks. 5. Skate. 6. Senās Romas pārvaldes organs. 7. Upe Vācijā. 8. Pagasts Latvijā. 9. Pirmcilvēks. 10. Zīmējums. 11. Norises kārtība. 12. Krievu sieviešu vārds. 13. Fotoaparāts. 14. Valsts Eiropā. 15. Moderna zinātne. 16. Sieviešu vārds. 17. Valsts Āzijā. 18. Atpūta. 19. Dārzāji. 20. Jēdziens gramatikā. 21. Somu pirmtauta. 22. Trauks. 23. Kukaiņi.

Iepriekšējās balsienu mīklas atrisinājums

1. Līma. 2. Irēne. 3. Kaimani. 4. Televīzija. 5. Eire. 6. Nauda. 7. Inkas. 8. Sesija. 9. Paulīne. 10. Ikri. 11. Emanuels. 12. Šakaļi. 13. Ķīsis. 14. Iduna. 15. Ruana. 16. Rundāle. 17. Ilūzija. 18. Emma. 19. Krēta. 20 Spirāle. 21. Tūja. 22. Urbans. 23. Stola. 24. Bazuks. 25. Elza. — Liktenis piešķiŗ riekstus bezzobjiem un auskarus kurliem.

Bēdīgas beigas

Pasaules meistara boksā Ala Brauna traģiskais liktenis

Tuberkulozes mocīts un kustēšanās spējas zaudējis, kādā Ņujorkas slimnīcā guļ 48 g. vecs vīrs. Kopš pēdējās lēkmes viņš, kas labi runāja sešas valodas, kļuvis mēms. Ilgu skatienu viņš pavada slimnieku apmeklētājus — pie viņa nāk tikai retais ... Šis vīrs ir Als Brauns, pirms 20 gadiem visas pasaules boksa draugu apbrīnotais pasaules meistars.

Als Brauns savā spožajā boksera karjērā nopelnījis vairāk nekā 300.000 dolaru (1,26 milj. DM). Tagad viņš ir slims un nabags. Lai pilnīgi nepamestu viņu traģiskajam liktenim, draugi un sporta cienītāji nolēmuši organizēt sarīkojumu par labu meistaram. Iniciātori visi ir slaveni boksa milži — Robinsons, Primo Karnera, Graciano uc.

Francijā šis 1,80 m garais Panamas nēģeris ar savu pārcilvēcīgo dūŗu spēku, savas labās dragājošo varenumu — tā sniedza 1,90 m tālumu — guva pirmos panākumus. Pēc tam, kad uzvarēti bija daudzi slaveni ringa varoņi, viņš 1919. g. kļuva pasaules meistars. Tikai 1935. g. 1. jūnijā Barselonā Als Brauns titulu zaudēja Baltazaram Sangčilī. Piecas reizes Als savu titulu aizstāvēja Eiropā, 35 cīņas izcīnītas Parīzē vien. Als Brauns bija kļuvis eiropiešu mīlulis.

Tad sākās nelaime. Alu Braunu visi pazina kā cilvēku ar devīgu roku un mīļu sirdi. Viņš uzņēmās financēt kādu antropoloģisku Afrikas ekspedīciju. Cerētie panākumi izpalika. Bokseris zaudēja daudz līdzekļu, bet pēdējā vācu okupācijā Francijā pat visu savu bagātību. Ar „ringa karali" gāja uz leju. 1941. g. Alu Braunu tiesāja par tirgošanos ar narkotiskām vielām.

Savu pēdējo cīņu Als Brauns absolvēja 1944. g. 25. janvārī ar Čalki Vraitu. Kādreiz neuzvaramajam meistaram šinī cīņā bija jāpiedzīvo boksa karjēras beigas — viņš zaudēja ar nokautu. Vēlēdamies no sava likteņa pasargāt „melno dinamītu" Džo Luisu, viņš slimības gultā vienam no retajiem apmeklētājiem teicis: „Džo, tu esi mans ideāls, kar boksa cimdus vadzī, jo es nevēlētos piedzīvot, ka tevi piemeklētu manējais liktenis ..."

Edv. Ēr.

ANEKDOTI

Kāpēc Roberts Šumans palika vecpuisi

Jautāts pēc iemesla, kādēļ viņš palicis vecpuisis, franču ārlietu ministrs Roberts Šumans labprāt paskaidroja:

„Tā ir gauži veca lieta. Kādreiz pirms gadiem es braucu pārpildītā autobusā un nejauši uzminu kādai dāmai uz kājas. Momentā pār mani izgāzās vesels lamu vārdu vilnis: „Tu idiot, vai nevari nemaz uzmanīties?!"

Izbrīnījies par to, ka sveša dāma mani sauc par „tu", es apgriezos, dāma mani ieraudzīja vaigā, sabijās, pēc tam šarmanti uzsmaidīja man un medainā balsī teica: „O, mesjē, cik nepatīkami. Mīļi lūdzu mani atvainot, es jūs noturēju par savu vīru!"

No tās pašas reizes man uz visiem laikiem pārgājusi patika uz precēšanos."

Relātīvitāte

Profesoram Einšteinam iznāca saruna ar kādu metodistu mācītāju.

„Mana sievasmāte," stāstīja Mācītājs, „bija sagatavojusies jūras ceļojumam un jau nopirkusi biļeti, kad pēkšņi viņu pēdējā brīdī aizkavēja nejauši apstākļi. Kuģis pa ceļam nogrima ar visiem pasažieriem. Vai tā bija augstākās varas labvēlība vai nē?"

„Par to nevaru spriest, jo es jūsu sievasmāti nepazīstu," atbildēja relātīvitātes teorijas autors.

Svētīgi mirušie, kas mirst iekš tā Kunga no šī brīža. Tiešām, saka Gars, ka tie atdusas no savām pūlēm, jo viņu darbi tos pavada.

(Jāņa atkl. 14, 13.)

Ar dziļām skumjām pasiņojam, ka pēc grūtām ciešanām šķīries no mums mūsu mīļais draudzes priekšnieks,

tiesnesis, kapteinis-kalpakietis

Augusts Voldemārs Ozols

L. k. o. k.

Dzimis 1890. g. 12. augustā, Cēsīs; miris 1951. g. 17. februārī, Bristolē, pārpelnots 22. februārī Bristolē.

Viņu neaizmirstamā piemiņā paturēs
Rietumanglijas evaņģeliski luteriskās draudzes valde, mācītājs un
DVF Bristoles nodaļa

Mūsu mīļais

skauts

LAIMONS STRAUSS

dzim. 1932. g. 19. aug., Ēdoles pag. Ezeros, aizgājis aizsaulē 1951. gada 8. febr. Apbedīts 1951. g. 10. febr. Minchenes Ziemeļu kapsētā.

Dziļās sērās
Daugavas novada skauti un gaidas

Kad ugunskurā beidz kvēlot ogles ...

Mūsu kommilitonis

stud. arch.

LAIMONIS RUMPIS

dzim. 1921. g. 19. 7., Latvijā, miris traģiskā nāvē 1951. g. 9. 2., Ludvigsburgā.

Viņu dārgā piemiņā paturēs
Karlsruhes latviešu studentu kopa

Izlietojiet iespējas

pasūtināt sev un saviem tuviniekiem laikrakstu

LATVIJA PA GAISA PASTU

uz sekojošām zemēm:

uz Amerikas Savienotām Valstīm un Kanadu — DM 8,50 mēnesī, saņemot avīzi 4—5 resp. 6—7 dienu laikā no iznākšanas dienas Vācijā; uz Austrāliju un Jaunzēlandi — DM 11,— mēnesī.

LATVIJAS ātrais abonements pa gaisa pastu darīs prieku saņēmējiem un palīdzēs vienot izkaisītos latviešus trimdā.

Gaisa pasta abonements pasūtināms pie visiem mūsu pārstāvjiem Vācijā un tieši apgādā.

LCK APGĀDS LATVIJA
(13b) Grafenaschau/Obb.
DP Camp
US Zone, Germany.

Iznācis žurnāls rokdardiem

Latvju Zeltene Nr. 8

Saturā: segas raksts, gultas pārklāja mets, Rucavas tautas tērps un tā pagatavošana, moderna blūze, kabatas lakatiņi, tamborētas sedziņas, galdauts, monogramu stūrītis, sienas sega, spilveni un to rakstu zīmējumi, Nīcas josta, prievīšu zīmējumi.

Maksā: DM 2,50, šil. 3/9, A. šil. 4/6, dol. —.60, Kan. dol. —,70, Zv. kr. 2,70. Pieprasiet visās valstīs saviem grāmatu piegādātājiem. Vairumā: Vācijā — O. Dīķis, Lübeck, Meesenkaserne, Bl. 7; citām valstīm — J. Strautiņš, 12, Seventh Ave, Alberton, S. A., Australia.

(33) Apgāds GRĀMATNIEKI

Kanadā vajadzīgi

suku un slotu taisītāji. (Piln. ziņas par sevi un ģimeni.) Rakstīt: A. Reķis, 4, St. Charles, Granby, P. Q., Canada. (52)

LATVIEŠU GRĀMATU GALDS

624, Boehlke Street, Saginaw, Mich., U.S.A

Piedāvā jaunākās un agrāk iznākušās latviešu grāmatas.

Pieņem laikraksta LATVIJA pasūtinājumus parastā un gaisa pasta abonentiem.

LCK apgāda un laikraksta LATVIJA pārstāve
(55) Marija BLUĶIS

MEKLĒJU

Vili BERGHOLDU no Rīgas, Dancigas ielas. Rakstīt Alīnei Bergmanei, 232 Bath Rd., Bristol 4, England. (34)

LATVIJA

Nr. 17 (461) 1951. g. 28. februārī

Neizlietotos manuskriptus uzglabā un sūta atpakaļ vienīgi, ja tiem pievienota apmaksāta un autoram adresēta aploksne. Redakcija patur tiesības manuskriptus vajadzības gadījumā īsināt. Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

ABONEMENTS VĀCIJĀ,

pasūtinot individuāli (līdz 3 eks. uz vienu adresi), maksā ar piesūtīšanu DM 4,— par eks. mēnesī, pasūtinot kollektīvi (vairāk par 3 eks.) DM 3.50 mēn., uz ārzemēm DM 4,80 mēn., atsevišķa numura cena DM 0,50; uz ASV un Kanadu pa gaisa pastu DM 8,50 mēn., uz Austrāliju un Jaunzēlandi pa gaisa pastu DM 11,—.

SLUDINĀJUMI VĀCIJĀ

maksā DM 0,90 par vienslej nonpareilles iespiedumrindas aizņemamo telpu; vienreizīgs 10 iespiedumrindu slud. DM 8,—; vienreiz. 5 iespiedumr. slud. DM 3,—. Grāmatu apgādu un tirgotāju sludinājumiem, piesūtot tos tieši apgādam, aprēķinām 50% atlaidi

Abonementu pieteikumus, sludinājumus un iemaksas Vācijā pieņem mūsu pārstāvji nometnēs, kā arī apgāds tieši.

Abonementa un sludinājumu maksu ārzemēs un turienes pārstāvju sarakstu izziņojam vairākas reizes mēnesī īpašā sludinājumā.

LCK APGĀDS LATVIJA
(13b) Grafenaschau/Obb.
DP Camp
US Zone, Germany.

TAUTIETE

meklē sev mīļu, izglītotu dzīves biedru. Vēstules ar īsu biogr. un foto adr. š. avīzes kantorim ar Nr. 51. (51)

RŪDOLFU GAŅĢI, Austrālijā

Sidnejā (dubultkvarteta Imanta dalībnieku), lūdzu steidzami atsaukties mātes māsīcai ANNAI ZNOTIŅAI, 5, Landseer St., Rochdale, Lancs., England. (30)

ESMU IEDZĒRĀJS UN SMĒĶĒTĀJS,

naudas pelnītājs un tērētājs, ap četrdesmit gadiem. Vēlos sarakstīties ar tautietēm, it sevišķi zemgalietēm, kurzemniecēm. Varbūt ka saderam kopā. Lūdzu rakstīt: Box 2069, Stockholm 2. (50)

LATVIJAS PĀRSTĀVJI, ABONĒŠANAS UN SLUDINĀJUMU MAKSA ārzemēs

Abonēšanas maksa minēta par eksemplāru mēnesī, bet sludinājumu maksa par vienslejīgas nonpareilles iespiedumrindas aizņemamo telpu, par vienreizīgu 10 iespiedumr. un par vienreizīgu 5 iespiedumr. sludinājumu.

ANGLIJĀ: galvenais pārstāvis un Anglijas abonentu kartotēkas vadītājs A. Veinbergs, 41, Carysfort Rd., London N. 16.
E. Andriņa, 37, Earls Court Rd., London W. 8.
E. Rirdans, 10, Winchester Rd., London N. W. 3.
Abonem. £ —/6/—; slud. —/1/1; —/6/3; —/3/9.

ARGENTINĀ: Asociacion Letona en Argentina, Buenos Aires, Boedo 737.

ASV: galvenais pārstāvis un gaisa pasta abonentu kartotēkas vadītājs P. E. Irbe, 501, Brightwater Court, Brooklyn 35, N. Y.
A. Bilmanis, 207, Channing Str., N. E. Washington, D. C.
M. Bluķis, c/o Mr. Knoepfle, 624, Boehlke Str., Saginaw, Mich.
Ed. Dobelis, 503, 2nd Street, N. W. Waverly, Iowa.
P. Dubovics, Quaker Lane, Hyde Park, New York.
J. Kājiņš, 600, Tremont Str., Boston, Mass.
R. Krūklītis, Latviešu grāmatnīca, 1201, E. Grand River Ave, East-Lansing, Mich.
P. Lapsiņš, c/o O. C. Livingston, Union City, Ind.
Rūd. Krafts, Zion Lutheran Church, Dalton, Minn.
A. Ozoliņa, 1635, N. Orchard Str., Chicago, Ill.
V. Puriņš, 1028, Fulton E., Grand Rapids, Mich.
T. Tērauds, c/o Mr. H. Hamilton, 7151, Enclid Rd., Cincinnati 27, Ohio.
J. Upesleja, 5322, W. Wisconsin Ave, Milwaukee 13, Wis.
Abonem. $ 1.—, pa gaisa pastu 2.— un 1.50; slud. 0.19; 1.04; 0.62.

AUSTRĀLIJĀ: galvenais pārstāvis un Austrālijas redakcijas un abonentu kartotēkas vadītājs A. Šmits, 21, Linden Avenue, Wendauree, Ballarat. Vic.
A. Strazdiņš, 64, St. John Street, Windsor S. 1, Melbourne, Vic.
E. Liepiņš, Migrant Workers Hostel Wallgrove, Rooty Hill (Sydney), Hut F 12. N. S. W.
A. Priedītis, 32, St. Mary Str., Camperdown (Sydney), N. S. W.
O. Strauts, P. O. Box 1560, G. P. O. Adelaide, S. A.
A. Medenis, Migrants Centre, Staff, Bl. B, Bathurst, N. S. W.
L. Kukura, 24, Grenfell Str., Kent Town, S. A.
E. Meija, Box G. 440, G. P. O. Perth, W. A.
A. Zariņš, Hoding Camp Greta, N.S.W
Dž. Raudziņš, Accomm. Centre Holding, via Northam, W. A.
Vilis Eglīte, Migrant Holding Centre, C. J. C. Somers, Vic.
V. Buks, McIlwraith Str., Everton Park, Brisbane, Q.
G. Šteinbergs, 620, St. Kilda Rd., Melbourne, S. C. 8., Vic.
J. Strautiņš, 12, Seventh Ave, Alberton, S. A.
Abonem. £ —/8/—, pa gaisa pastu £ 1/5/—; slud. —/1/4, —/7/3, —/4/5.

BEĻĢIJĀ: gavenais pārstāvis un Beļģijas abonentu kartotēkas vadītājs K. Erkens, 127, rue du Fleurus, Chatelet.
Latv. Sark. K. Beļģijā, 25, rue Jacques Jordaens, Bruxelles.
Abonem. B. fr. 35; slud. 7; 36; 22.

BRAZILIJĀ: pārstāvis un Brazilijas abonentu kartotēkas vadītājs Z. Leimanis, Sao-José dos Campos, L. C. B., Est. de Sao-Paulo.
Abonem. $ 1.—; slud. 0.19; 1.04; 0.62.

DĀNIJĀ: A. Upīte, Praga Boulevard 71, Kobenhavn.
V. Briedis, Postbox 212, Kobenhavn V.
Abonem. D. kr. 5.—; slud. 0.94; 5.20; 3.12.

DIENVIDAFRIKĀ: E. Dancigers, „Happy Acres", off Gordon Rd., Somerset West, C. P., South Africa.
Abonem. $ 1.—; slud. 0.19; 1.04; 0.62.

FRANCIJĀ: E. Baumane, 56, rue Mchal Foch, Lorient.
K. Birzniece, 31, rue de Seine, Paris 6-eme.
Abonem. Fr. fr. 260; slud. 48; 270; 162.

HOLANDĒ: A. E. Pariss, Herschelstraat 50, den Haag.
Abonem. H. fl. 3.—; slud. 0.56; 3.10; 1.86.

JAUNZĒLANDĒ: Vl. Auziņš, 43, Averill Street, Shirley, Christchurch.
Abonem. £ —/8/—; pa gaisa pastu pasūtinot pie mūsu galvenā pārstāvja Austrālijā A. Šmita £ 1/5/—; slud. —/1/4; —/7/3; —/4/5.

KANADĀ: I. Batraks, P. O. Box 1006, Sta. C, Toronto 3, Ont.
Brīvā Balss, Canadian Latvian Newspaper, 1534, King Str., W. Toronto, Ont.
H. Drupals, 10155, Waverley Str., Montreal, P. Q.
A. Kalniņš, 240, Grace Str., Toronto, Ont.
Artūrs Ķīvītis, Hurdman's Bridge, Box 164, Ottawa, Ont.
V. Ziediņš, Latviešu grāmatn., 92, Morse Str., Toronto 8, Ont.
Abonem. $ 1.—; pa gaisa pastu 2.—; slud. 0.19; 1.04; 0.62.

NORVEĢIJĀ: H. Dzelzkalns, Jerpefaret 7, Volksenlia, Oslo.
Abonem. N. kr. 5.50; slud. 1.03; 5.75; 3.45.

SPĀNIJĀ: Dž. Rimkeits, Gran via 15, Bilbao.
Abonem. $ 1.—; slud. 0.19; 1.04; 0.62.

VENECUĒLĀ: J. Henkuzens, Urb. Michelena „S" Nr. 14, Valencia.
Abonem. Bs. 3.55; pa gaisa pastu 10.05; slud. 0.64; 3.48; 2.08.

ZVIEDRIJĀ: Latvju Vārds, Postgiro 156582, Prenumerationkonto för Latvija, Box 15079, Stockholm 15.
Abonem. Zv. kr. 5.—; slud. 0.85; 4.70; 2.80.

LCK apgāds LATVIJA

Viena vācu kaujas vienība starp divām citu nāciju vienībām

Parīze (ni). — Francijas galvaspilsētā jau vairāk nekā nedēļu notiek franču ierosinātās sarunas par vienotas Eiropas armijas radīšanu. Sarunu baze, kā zināms, ir franču plāns, kas nosaka, ka pirms jaukto „pārnacionālo" vienību pakļaušanas Eizenhauera vadībai vispirms jāizrauga īpašs militārais augstais komisārs; tas jādara Eiropas ministru padomei. Pirmo 18 mēnešu laikā atsevišķās dalībnieces valstis organizētu 4000—5000 vīru lielas kaujas vienības, kamēr augstajam komisāram šajā laikā būtu jārūpējas par ieroču, apbruņojuma, transporta un apmācības sistēmu vienveidošanu.

Tai pašā laikā jāizveido Eiropas parlaments, kam būtu tiesības kontrolēt augsto komisāru, ieskaitot arī iespēju viņu atlaist, tāpat parlamentam jāsastāda kopējs aizsardzības budžets.

Franču plāna tālākais posms paredz ikvienā zemē izveidoto kaujas vienību sakļaušanu divīzijās un stabilas apgādes sistēmas izveidošanu Eiropas mērogā. Katra divīzija Eiropas armijā sastādītos no trim kaujas grupām, pie kam katra vācu vienība pēc franču priekšlikuma būtu šais divīzijās jāiedala vai nu starp divām vienas vai arī divu dažādu Eiropas valstu vienībām. Līdzīgi būtu jāveido arī vienotie gaisa spēki. Pēc sauszemes un gaisa spēku galīgas izveidošanas tie pakļaujami Atlantika pakta bruņoto spēku virspavēlniekam Eiropā. Eiropas armijas augstais komisārs šai fazē turpinātu pārraudzīt tālāko attīstību kā Eiropas aizsardzības ministrs.

Konferences darbs pašlaik izvērsies dažādās komisijās. Franču projektu konferences dalībnieki uzņēma stipri atsaucīgi, ieskaitot vācu delegātus, kas pilnsapulcē prasīja atbildi tikai uz dažiem techniskas dabas jautājumiem. Taču domstarpības principos un īstā vācu nostāja noskaidrosies tikai komisiju darbā.

Franču aprindas, kas Eiropas armiju īstenībā uzskata par vācu un franču iekšēju lietu, par svarīgāko uzdevumu uzskata iegūt vācu atbalstu, par pārējo valstu nostāju tikpat kā neinteresēdamās.

Stāvoklis Indoķīnā stabilizējas

Saigona (gs). — Sekmīgi no jauna atvairot komūnistisko Vietmina spēku atkārtotos uzbrukumus dienvidos no Hanojas un cīņu gaitā sagādājot ienaidniekam smagus zaudējumus, franču un indoķīniešu vienības guvušas jaunus panākumus, vēl tālāk uzlabojot šai kauju laukā pēdējā laikā stabilizētās pozicijas.

Kā amerikāņu sūtnis Indoķīnā Donalds Hets, ierodoties Vašingtonā, deklarējis, militārais stāvoklis Vietnamā ir daudz labāks nekā pirms diviem mēnešiem. Ievērojamākais pagrieziens cīņu gaitā bija janvāra beigās izcīnītā uzvara vairāku dienu ilgā lielā kaujā. Valdības spēku cīņas morāle visu laiku bijusi lieliska, kas, pēc Heta domām, kopā ar ASV sniegto militāro palīdzību, arī ir jauno panākumu galvenā atslēga. Lieli nopelni šī kaujas gara radīšanā ir ģenerālim Delatram Detasiņjī, kas operāciju vadību pārņēma viskritiskākajā brīdī un nekavējoties stājās pie spēku reorganizācijas.

Starplaikā sniegtās ASV militārās palīdzības apmēri nav zināmi. Taču nav šaubu, ka piegādāts ievērojams daudzums ieroču un kara materiālu. To nozīme palielinātos, ja Indoķīnu arī iesaistītu plānā par saimnieciskas palīdzības sniegšanu atpalikušām zemēm Tālajos austrumos.

Kā zināms, Indoķīnas komūnistu spēkus apbruņo, apmāca un lielā mērā finansē komūnistiskā Ķīna resp. netieši Pad. savienība. Tiem ir lielā priekšrocība vajadzības gadījumā vienmēr atiet Ķīnas territorijā, lai atpūstos, pārgrupētu spēkus un iegūtu pastiprinājumus.

Staļina aģenti sviež smiltis amerikāņu tanku motoros

Vašingtona (eg). — Republikāņu senātors Džēms Dafs nācis klajā ar sensācionālo apgalvojumu, ka, pildot Staļina pavēles, jau vairākiem Kremļa aģentiem — amerikāņiem izdevies sabotēt amerikāņu kara rūpniecību; iespiežoties svarīgos amatos, tiem izdodas arī uzzināt un nodot Maskavai svarīgus militārus noslēpumus. Lai saglabātu slepenību, senātors pieminēja vienīgi federālās kriminālpolicijas nesenās izmeklēšanas rezultātus, kas liecina par jaunākā tipa tanku sūtījuma ierašanos Korejas frontē nelietojamā stāvoklī — visu tanku motoros bez izņēmuma atradās smiltis, ar ko tie uz visiem laikiem bija padarīti nelietojami. No Dafa izteicieniem izriet, ka šī sabotāža jau sasniegusi daudz lielākus apmērus, nekā to varētu iedomāties.

PAR CILPAS UZMEŠANU STAĻINA KAKLAM DABŪ BĒGT 800 km KĀJĀM

Vīne (mr). — Pēc 800 km nostaigāšanas kājām beidzot kādā DP nometnē Rietumaustrijā drošībā nokļuvis kāds Varšavas strādnieks, kas publiski „apsmējis" Staļina krūšu tēlu, ar to iepriecinādams savus darba biedrus, bet reizē izpelnīdamies poļu slepenās policijas uzmanību. Kādā Varšavas ielā novācot drupas, viņš izracis Staļina bisti, jokodamies apmetis „tautu tēvam" ap kaklu virves cilpu un slaidā vēzienā ... sev ap galvu, pārējiem darba biedriem par lielu uzjautrinājumu. Viņu tomēr bija nosūdzējis kāds ziņotājs, un nākošajā rītā pārdrošnieks jau atradās Varšavas centrālcietumā. Būdams pārliecināts, ka viņam draud nāves sods, strādnieks, kura vārdu amerikāņu iestādes neizpauž, riskēja un arī laimīgi izbēga no cietuma. Divos mēnešos nostaigādams apmētram 800 km cauri pus Polijai un Slovakijai, viņš ieradās Vīnē gandrīz kailām kājām.

TŪKSTOŠ NELŪGTU VIESU PERSIJAS ŠACHI LAULĪBĀS

Teherāna (sf). — Irānas šacha nesenās kāzu svinības prasījušas arī savus „upurus" — no amata atlūdzies šacha galvenais administrācijas šefs, galma ministrs Ibrahims Hakimi, tāpat vairāki ceremonijmeistari. Šachs no viņiem prasa atbildību par to, ka tūkstoš lūgto viesu vietā lepnajās kāzu svinībās pratuši iekļūt divreiz vairāk viesu, tā kā svinību dalībnieki Gilistanas pilī tikko spējuši pakustēties. Šachs iecēlis īpašu izmeklēšanas komisiju, kurai jānoskaidro, kādā veidā pilī varējuši iekļūt tūkstoš nelūgto viesu.

Polijas vācieši mobilizēti partizāņu apkarošanai

Berlīne (rs). — Cīņas grupa pret necilvēcību ziņo, ka Polijā palikušie Augšsilēzijas vācieši izsludināti par Polijas pavalstniekiem, tā pakļaujot tos valsts aizsardzības likumam un mobilizējot. Sastādītajām vienībām jau kopš vairākiem mēnešiem jācīnās ar ukraiņu un poļu partizāniem, jo daudzas šajā akcijā agrāk iesaistītās poļu milicijas vienības vairs nebauda komūnistiskās valdības uzticību. Diezgan daudz mobilizēto vāciešu dezertējuši, un dažiem izdevies nokļūt Rietumvācijā. Tie stāsta, ka viņu vienības sastapušās ar skaitliski stiprām un teicami apbruņotām partizānu vienībām, kāpēc cietušas ievērojamus zaudējumus. Dažos citos Polijai pakļautos bij. Vācijas apgabalos palikušie vācieši iesaistīti milicijas vienībās un pilda sardžu dienestu ogļu un rūdas raktuvēs.

SKRIEŠANĀS AR SAULI...

Londona (er). — Jaunā britu Canberra tipa turbolidmašīna ir pirmā, kas bez degvielas uzpildīšanas pārlidojusi okeanu. Lidojums veikts 4 stundās un 38 minūtēs, tas ir jauns Atlantika pārlidošanas rekords. Lidmašīna Amerikas krastus sasniedza apmēram tajā pat stundā, kad izlidota no Anglijas — tās ātrums bija līdzīgs zemes griešanās ātrumam.

Bumbvedis lidojumu sāka diezgan nelaimīgi, jo drīz pēc starta uzskrēja bezdelīgai un sabojāja plāksni un bija spiests līdz bojājuma izlabošanai palikt divas dienas Belfastē. Pārlidojuma caurmēra ātrums bija 7?? km stundā. Apkalpe, kas bija ietērpta sevišķos jaunos tērpos, ar sasniegto rezultātu nav apmierināta, jo lielāko ceļa daļu kavējis spēcīgs pretvējš.

Angļu turbobumbvedi pašlaik apskata amerikāņu aviācijas speciālisti, un iespējams, ka visdrīzākā laikā šīs lidmašīnas masu produkciju uzsāks Glena Martina koncerns. Aviācijas izmēģinājumu stacija Daitonā bumbvedi pārbauda ļoti grūtos klimatiskos un nakts apstākļos. Šis jaunais angļu aviācijas modelis, kura darbības radiuss ir 1600 km un ko dzen divi turboagregāti, spēj sasniegt 1000 km stundā.

Plāno 100.000 vīru britu koloniālarmiju Afrikā

Londona (md). — Britu aizsardzības ministrs Šinvels savā nesenajā runā par bruņošanās jautājumiem pieminēja arī militāro programmu kolonijām, gan neizsakoties par to tuvāk. Kā ziņo daži Londonas laikraksti, galvenā šīs koloniju militārās programmas sastāvdaļa laikam būšot samērā neliela, bet augsti kvalificēta afrikāņu karaspēka izveidošana. Domā, ka šī koloniālarmija nebūs daudz lielāka par 100.000 vīru, bet kara gadījumā varētu saformēt vēl ap 400.000 vīru iedalīšanai darba bataljonos, kā tas notika pēdējā karā.

Daži izcili angļu militārie lietpratēji gan uzskata, ka būtu nepieciešami organizēt plašāku koloniju armiju, lai aizpildītu tukšumu Vidējo austrumu aizsardzībā, kāds radies, Anglijai zaudējot Indijas armiju. Priekšlikumus plašāka karaspēka organizēšanai Afrikā tomēr uzskata par nereāliem. Pret ierosinājumu novietot afrikāņu karaspēku Malajā savukārt nopietnus iebildumus ceļ Afrikas nacionālistu vadoņi. Afrikas aizsardzības jautājumus pētī jaukta koloniju un aizsardzības ministrijas lietpratēju komisija. Par vislietderīgāko veidu afrikāņu karaspēka iesaistīšanai kontinenta aizsardzībā uzskata skaitā nelielu, bet ļoti labi apmācītu kadru organizēšanu eiropiešu virsnieku vadībā; šīs formācijas kara gadījumā varētu aizsargāt savus dzimtos apgabalus un rūpēties tur par iekšējo drošību.

Diklo brīdina franču komūnistus no itaļu biedru sliktā piemēra

ITAĻU KOMŪNISTI TURPINA IZSTĀTIES — SEČIJA VADA TĪRĪŠANAS AKCIJAS

Roma (gg). — Sekojot dumpīgajiem deputātiem Maņani un Kuči, kas tagad sēd neatkarīgo deputātu solos, no partijas izstājas arvien jauni biedri un amatpersonas. Gandrīz visi atkritēji iesnieguši savas kompartijas biedru kartes kristīgo demokratu partijas birojiem, pievienojot uzņemšanas lūgumu. Kristīgo demokratu vadītājs Gravinā, Apūlijas provincē, viens pats saņēmis 220 biedru karšu no komūnistiem, kreisā spārna sociālistiem, kā arī komūnistiskās arodsavienības biedriem. Maņani un Kuči starplaikā publicējuši brošūru, kurā iespaidīgi attēlo komūnistu terrora metodes varas sagrābšanai un disciplīnas uzturēšanai biedru starpā, ļaujot secināt, ka arī viņu izstāšanās nopietni saistīta ar personīgās drošības apdraudējumu.

Lai aizkavētu tālākas šķelšanās un jukas, komūnistu partijas vicesekretārs Pjetro Sečija, kas nule atgriezies no Maskavas, uzsācis plašu tīrīšanas akciju. Tās laikā paredzēts atbrīvoties no visiem biedriem, kas nebūtu absolūti paklausīgi Maskavas ģenerāllīnijai. Sečija uzsvēris, ka Maņani izstāšanos panākuši amerikāņu impeiiālisma aģenti.

Pēc ziņām no Prāgas, arī Sečija pats atzīst, ka Italijas komūnistu partijā iestājusies nopietna krize. Rakstā kominternas žurnālā Sečija uzsver, ka revolūcionārā modrība partijā prasa cīņu par Maskavas ģenerāllīniju, kā arī partijas un tās izpildorganu lēmumu iedzīvināšanu.

Notikumi Italijā nav palikuši bez atskaņām citās zemēs. Franču komūnistu partijas viceģenerālsekretārs Diklo brīdinājis partijas biedrus no līdzīgas attīstības Francijā. Viņš uzsvēris, ka ikvienam apzinīgam partijas biedram ikdien no jauna jāpierāda sava „revolūcionārā modrība piemērotu līdzcīnītāju izvēlē", kā arī nemitīgi jāpārbauda to ideoloģiskās stājas stiprums un jākontrolē, vai viņu darbība pilnā mērā saskan ar partijas politiku. Rietumvalstu diplomāti atzīst par zīmīgu jau pašu faktu, ka franču komūnistu vadoņiem bijis nepieciešams izskaidrot saviem biedriem Italijas notikumus.

Liekas tomēr, ka Francijas komūnistu partijā, kurā pretim Italijas 2 miljoniem ir tikai 700.000 biedru, tuvākajā laikā nopietna šķelšanās nav gaidāma, kamēr Italijā nav daudz ideju iski pārliecinātu kompartijas biedru, Francijas komūnistiem ir plaši kadri kara laikā rūdītu un pārbaudītu cīnītāju.

ITALIJA DOS SEŠAS DIVĪZIJAS

Roma (ip). — Kā laikraksts Momento Sera ziņo, Italija jūnijā varēs nodot Atlantika pakta bruņoto spēku rīcībā 6 divīzijas. Divas kājnieku divīzijas un viena jaukta Alpu — motorizētā divīzija būs gatavas ģen. Eizenhauera pieņemšanas inspekcijai jau šī mēneša beigās. Martā nobeigs vēl vienas kājnieku divīzijas komplektēšanu, kamēr divas tālākās — izplētņu lēcēju — divīzijas būs pilnā kārtībā jūnijā. Līdz gada beigām Italija cēr pavisam saformēt 12 cīņas spējīgu divīziju.

Gaidāmas sīvas . . .

(Turpinājums no 1. lpp.)

624 000 vīru. No tiem 206.000 bijuši ķīnieši un 418.000 ziemeļkorejieši.

ASV armijas ģenerālštāba šefs ģen. Kollins kādā intervijā, ko pag. nedēļā publicēja gandrīz visos amerikāņu laikrakstos brīdināja Maotsetungu, ka gadījumā ja Ķīnas komūnistu aviācijas vai jūras spēki uzbruks UN vienībām, amerikāņu gaisa spēki vērsīsies pret ķīniešu atbalsta punktiem. Tālāk amerikāņu ģenerālštāba šefs pasvītroja: „Mēs esam komūnistus smagi sakāvuši. Neviena nācija nevar ilgāku laiku izturēt šādu labi apmācītu vienību iznīcināšanu."

Četrpadsmit padomju ģenerāļu pēkšņa nāve

Ļeņingrada (rs). — Maskavas un Ļeņingradas laikrakstu un raidītāju ziņojumi atklāj, ka Pad. savienībā sākušies jauna bruņoto spēku tīrīšanas akcija. Ļeņingradas raidītājs gan to nosauca par parastu, ģenerālpulkveža Kuzņecova vadītu, kārtējo „kadru pārbaudi", bet nav šaubu, ka tā ir politiska rakstura un ļoti smaga. To liecina gan īsāki, gan garāki laikrakstu ziņojumi par 14 padomju ģenerāļu un citu augstu ģenerālštāba virsnieku pēkšņu „saslimšanu" un nāvi. Mirušo vidū ir pat vairāki militāro apgabalu politiskie vadītāji. 20 citu ģenerāļu un pulkvežu atstādināti no amatiem, bet vēl lielāks skaits pārcelts uz jaunām dienesta vietām, kas laikrakstu ziņojumos nav nosauktas.

Aicina Dalailamu atgriezties Tibetā

Kalimponga (np). — Pēc ziņām no Kalkutas, sarunas ar sarkanās Ķīnas pārstāvjiem par Tibetas miermīlīgu okupāciju, nesen pārtrauktas bez rezultāta, jo tibetiešiem nav dotas drošas garantijas pietiekamai autonomijai. Tas apstiprina ziņu, ka Tibetas okupācija vēl nav galīgi pabeigta un ka pilnīgā komūnistu kontrolē atrodas tikai apgabali, kas ieņemti jau pagājušajā rudenī.

Trīs Tibetas lielāko klosteru — „trīs nācijas pīlaru" priekšnieki tomēr ieteikuši Dalailamam sarunās piekāpties, norādot, ka pretējā gadījumā pavasarī tik un tā jārēķinas ar komūnistu uzbrukuma atjaunošanos un okupāciju, kas tad būtu jo stingrāka un nežēlīgāka. Kā klosteru abati norādījuši, Tibetu absolūti neatkarīgu noturēt acumirklī nav izredžu, jo UN no jebkādas intervencijas atteikusies un nekāds pozitīvs atbalsts nav sagaidāms arī no Indijas. Dalailama tādēļ aicināts atgriezties uz tibetiešu svēto pilsētu Lhasu un kopā ar savu tautu dzīvot no Ķīnas komūnistu žēlastības.

Austrumvācijā ceļ milzu „agresijas ieroču kalvi"

Varšava (rs). — Austrumvācijā, Firstenbergā pie Oderas, sākta milzu metallrūpniecības kombināta būve. Kamēr padomju joslas prese šo faktu noklusē, Varšavas raidītājs paziņoja, ka kombinātu ceļ Oderas-Neisas robežlīnijas aizsardzības vajadzībām un tā izbūve nozīmējot vācu tautas iekļaušanos to tautu saimē, kas atbalsta Pad. savienības miera politiku. Kombināts ražošot visu to, ko producē Rūras metallrūpniecības lieluzņēmumi, bet kapacitātes un ražojumu kvalitātes ziņā pēdējos pārspēšot. Ko īsti kombināts ražos, to raidītāja komentātors netieši atklāja, paziņodams, ka Rūras apgabala metallrūpniecības fabrikas esot lielākā agresijas ieroču kalve Rietumeiropā.

Mūkiem jāizcieš elles mocības

Varšava (ē). — Varšavas radiofons ziņo, ka to katoļu „ķeceru" nomierināšanai, kas ar „kapitālistiski un fašistiski tendenciozām runām grauj valsts drošību un saimniecisko uzplaukumu", iekārtošot sevišķas „pārdomu celles", kurās iespējams iepazīties ar tām elles mocībām ,ko mūki tik neatlaidīgi sludinājuši ļaudīm. Ka šis Varšavas radiofona pieteikums nav palicis bez sekmēm, to liecina pastiprinātās katoļu garīdznieku vajāšanas kā Polijā, Čechoslovakijā uc. katoļu zemēs, kas atrodas zem padomju tirannijas.

Padomju joslas iedzīvotājiem jāpārdod noguldījumu īpašuma tiesības

Berlīne (rs). — Vācijas padomju joslas valdība izstrādājusi likumu, ka visiem vācu „demokratiskās republikas" pilsoņiem, kam Rietumvācijas bankās noguldīta nauda vai vērtspapīri, noguldījumu īpašuma tiesības, pēc kursa 1:1, jāpārdod valdībai. Likuma neievērotājiem paredzēti bargi sodi. Brīvo juristu apvienība tāpēc nolēmusi jau tuvākā laikā sarīkot Rietumvācijā plašu informācijas akciju, brīdinot iedzīvotājus būt uzmanīgiem un nenodot savus piederīgos un paziņas padomju joslā. Banku un krājkašu vadītājus lūgs neatbildēt uz padomju joslas iestāžu pieprasījumiem, sniegt ziņas par Austrumvācijā dzīvojošo noguldījumiem Rietumvācijas naudas iestādēs.

DAŽOS VĀRDOS

Pēc 5 nedēļu ilgas uzturēšanās Tālos [austrumos] pirmdien Vašingtonā atgriezās [prezi]denta Trumena speciālais pilnvarotais Fosters Dalless. Informētās aprindās zi[ņo] viņš sagatavojis ceļu Pacifika pakta [noslēg]šanai pēc Atlantika pakta parauga.

Maizes un miltu racionēšanu Čecho[slova]kijā izsludinājusi Čechoslovakijas v[aldība]. Prezidents Gotvalds maizes un miltu [racionēša]nu pamatoja ar trūkumiem partijas [...]šanas politikā. Viņš atspēkoja baumas [, ka] Pad. savienība esot pārtraukusi labī[bas pie]vedumus Čechoslovakijā.

Valdības krize Holandē vēl joprojā [nav] novērsta. Tā ilgst jau veselu mēnesi.

Franko piedāvājis azīla tiesības [...] Petēnam, ziņo Madrides prese. Sp[ānijas] valsts galva izteicies, ka 94 g. v. [...] kā viņa viesis Vidusjūras piekrastē [...] atgūt cietumā sabendēto veselību.

Franču Marokā pienākušas pirmās [...] amerikāņu gaisa spēku atbalsta punk[tu] būvei.

Divas jaunas amerikāņu divīzijas [...] pānu izbraukušas no Vašingtonas šīs [...] sākumā, ziņo ASV aizsardzības ministr[ija].

Trumens vairs negrib kandidēt [...] ASV prezidenta vēlēšanās 1953. g. 20. [...]vārī, kļuvis zināms Vašingtonas o[ficiālās] aprindās.

Ankarā ieradies angļu bruņoto spēku pavēlnieks Vidējos austrumos ģen. [...] Robertsons, lai ar Turcijas militāro [...] un valstsvīriem pārrunātu aizsardzības [prob]lēmas.

Čerčils protestēja apakšnamā pret [...] ņu viceadmirāļa Viljēma Fechtelera [...] par Atlantika jūras spēku virspavē[lnieku]. Lielbritānija nedrīkst ļaut sevi pazemo[t ...] ca Čerčils un uzsvēra, ka tā vēl ne[sen ...] greaidējusi 525 ienaidnieka zemūdene[s, ...] Sav. valstis tikai 174.

Dzelzceļnieku streiks Lielbritānijā, draudēja pilnīgi apstādināt dzelzceļ[a satiksmi] bu, piektdien novērsts.

Augstie komisāri Berlīnes padomju [...]ras namā piedalījās pieņemšanā, ko [...]ja ģen. Čuikovs, atzīmējot sarkan[ās armijas] 33. gada dienu.

50. slepeno ieroču noliktavu ceturtdie[n at]klāja itaļu policija Kaproni lidmašīnu [...]kā. 50 metalla kastēs labi ieeļļotas atra[dās ...] rokas granātu, 10 ložmetēju, mašīnp[istoles] un lielāku daudzumu municijas. Visas [...]penās ieroču glabātuves atklātas viena[...] neša laikā.

Par padomnieku Brazilijas valsts [...] darbosies bij. Vācijas valstsbankas [prezi]dents Hjalmars Šachts, kas jau devies [...]

Jugoslavijas parlamenta delegācija [...] apmeklēs Lielbritāniju un Franciju. D[elegā]ciju, kuras sastāvā būs 11 parlamen[ta lo]cekļu, vadīs Jugoslavijas nacionālās [...]ces viceprezidents un politbiroja lo[ceklis] Moše Pijade.

Par Bevina varbūtējiem pēctečiem [...]nā min Etlija vietnieku Herbertu Mo[risonu], imperijas ministru Vokeru, kā arī ko[loniju] ministru Grifitu.

Vāciju tuvākā laikā apmeklēs ASV [ai]zsardzības ministrijas padomnieks un [mobili]zācijas pārvaldes priekšnieks Čārlzs V[...], lai iepazītos ar Vācijas rūpniecības [mobili]zācijas iespējām.

250 aviācijas eskadriļu ceturtdien [...] militārā komisijā pieprasīja ASV gaisa [spēku] virspavēlnieks ģen. Spācs. Tas esot [...] daudz, cik ASV gaisa spēku sastāvā [bija] otrā pasaules kara laikā.

Bremenes un Hamburgas vietā ģener[āļa Ei]zenhauera plānotāju štābs paredzot iz[manto]t par apgādes ostām sabiedroto [...] Vācijā dažas citas ostas tālāk uz riet[...]

Pārrunājot internacionālās brigādes [izveido]šanu Rietumvācijā, amerikāņu armijas [...] das konsultējušas arī bij. poļu armija[s ko]mandieri rietumos ģen. Andersu.

Jaunākajos ķīniešu atlantos Malaja [...] mēta par „Dienvidaustrumķīnas pussalu"

Ķīniešu sarunas ar Dalailamu par vi[ņa at]griešanos Tibetā ar zināmiem noteiku[miem] izskaidro ar Komūnistiskās Ķīnas vē[lmi] nomierināt Indiju un atbrīvot savu [...] spēku citām vajadzībām.

Par Papena memuāru izdošanu notie[k sa]runas starp bij. vācu diplomātu un [ameri]kāņu apgādiem.

60 miljoni politisko bēgļu izkaisīti [...] pasaulē, vēstī ASV ārlietu ministrijas [zi]ņojums, ko sastādījis bēgļu problēmu [...]nieks Dr. F. Rigs.

Ļoti iedarbīgu ārstniecības līdzekli [...] plaušu karsoņa un citu iekšķīgu slimību [apka]rošanai izgatavojuši čechu zinātnieki, [ziņo] Prāgas laikraksti. Jaunais ārstniecības [lī]dzeklis nosaukts par chloramfenikolu.

Leipcigas valsts bibliotēku ar tās [...] sējumu Austrumvācijas valdība nolēmusi [pār]vietot uz Maskavu.

Maksimālās cenas lietotiem automo[bi]ļiem noteikusi ASV valdība, lai aizkavētu [...] automobiļu pārdošanu lietoto auto tirgū [...] inflācijas cenām.

63.034 gadus cietuma pag. gadā piespr[iedu]šas Vācijas padomju joslas tiesas 17.012 [per]sonām par „pretkomūnistisku aktīvitāti [un] propagandu pret Pad. savienību". Bez [tam] piespriesti 17.900 sodu par „saimniecisku [sa]botāžu". Sniedzot šīs ziņas, Austrumvā[cijas] brīvo juristu komiteja min, ka padomju [jos]las cietumos, bieži vien necilvēcīgos [ap]stākļos, ieslodzīti pāri par 25.000 politisko [ie]tumnieku, no kuriem 4640 slimi ar t[uber]kulozi.

Brīvas rokas Mekarturam uzbrukt ko[mūnis]tiem kad, kur un kā vien viņš vēlas, [pra]sījis senātors Mekkārtijs, uzsverot, ka [...] gadījumā karš Korejā drīz vien beigto[s ar] uzvaru. Senātors jau ilgāku laiku prasa [...]nas nacionālistu vienību iesaistīšanu cīņā.

Lielas rūpes Oberammergauai radījusi [...]su skaita nemitīga samazināšanās, sakarā [ar] iespējām ceļot uz Šveici, Tiroli un Ita[liju]. Krize visās Bavārijas kūrvietās kļūtu [...] nopietnāka, ja ārzemju ceļojumu ierobe[žoju]mus atceltu pavisam.

Par svēto izsludināts 1914. gadā miru[šais] pāvests Pijs X.

Erlības ienaidniekiem nākotnē vairs [...] gādāt pieprasījis amerikāņu senātors O[...]nors, aicinot ārlietu ministriju pārliecināt [...] tas zemes nekavējoties apturēt jebkādu [...]tēģiski svarīgu materiālu eksportu uz ko[mū]nistiskām zemēm.

Labu progresu angļu valodā uzrādījis Fra[n]cijas valsts prezidents Oriols, gatavojoties [...] marta apciemojumam ASV.

Atomzinātnieki atvaļinājumā no Anglijas turpmāk varēs izbraukt tikai pēc rūpīgas [ce]ļojuma plāna pārbaudes, lai aizkavētu Pon[te]korvo gadījuma atkārtošanos, kas pag. [...]denī no Italijas līdz ar svarīgiem brit[u ...] produkcijas noslēpumiem aizbrauca uz Mas[]kavu.

Privātarmiju boļševisma sakaušanai [...]dzējusi dibināt Burmas nacionālistu partija[s ...] jaundibināmās armijas ģenerālštābu iekār[to]jot Rangunā.

Par gandrīz 2 miljoniem pieaudzis AS[V] iedzīvotāju skaits pag. gadā, sasniedzot [...]gad 153.085.000; tie viena gada laikā patē[rē]juši 360 milj. cigarešu.

1000 dolaru par vienu slikta spēli kā [...]kuli saņēmuši vairāki amerikāņu baske[tbo]listi no Longailendas universitātes vien[ības]. Tagad viņiem savukārt būs jāsaņem ilg[āks] cietumsods.

Ne vācieši, bet krievi izgudrojuši „[...] auto", konstatējis Maskavas radio.